

กตม. ๗

รายงานผลการพิจารณา

คำร้องเพื่อเสนอแนะนโยบาย

หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘

รายงานผลการพิจารณา ที่ ๑๐๕๘/๒๕๕๘

เรื่อง สิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เสรีภาพในเคหสถาน สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียงและความเป็นอยู่ส่วนตัว และสิทธิในทรัพย์สิน กรณีการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประชาชน และส่งผลกระทบต่อด้านสิทธิมนุษยชนในวงกว้าง

ผู้ร้อง ผู้ร้องเรียน รวม ๑๐๓ คำร้อง

ผู้ถูกร้อง ๑. รัฐบาล
๒. หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องจำนวน ๑๐๓ ราย ได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กล่าวอ้างว่าได้รับความเสียหายและได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการดำเนินนโยบายปราบปรามยาเสพติดในสมัย นายกรัฐมนตรี โดยแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ผู้ร้องจำนวน ๘๐ ราย กล่าวอ้างว่าได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการดำเนินนโยบายการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖

กลุ่มที่ ๒ ผู้ร้องจำนวน ๑๐ ราย กล่าวอ้างถึงกรณีที่ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยผู้ร้องเชื่อว่ามีส่วนสืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

กลุ่มที่ ๓ ผู้ร้องจำนวน ๑๓ ราย กล่าวอ้างถึงกรณีที่ได้รับผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นหลังปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยผู้ร้องเชื่อว่ามีส่วนสืบเนื่องจากการดำเนินนโยบายการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖

ผู้ร้องทั้งสามกลุ่มกล่าวอ้างว่า ได้รับความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ความเสียหายจากการถูกยึดและอายัดทรัพย์สิน ความเสียหายต่อเสรีภาพ เช่น ถูกอุ้มหายตัวไป หายสาบสูญ เป็นต้น รวมทั้งความเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว จึงขอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมทั้งทางแพ่งและทางอาญาต่อผู้กำหนดนโยบายและกำกับดูแลการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวแทนผู้เสียหาย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ เพื่อเรียกร้องค่าชดเชยเนื่องจากการเสียชีวิต ค่าเสียหายจากการถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว และ/หรือค่าขาดไร้อุปการะแล้วแต่กรณี

๒) ขอให้ได้รับการคุ้มครองตามหลักสิทธิมนุษยชนอย่างน้อย ๓ ประการ คือ

๒.๑) สิทธิในการรับรู้ความจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย

๒.๒) สิทธิในการที่จะนำตัวบุคคลผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ซึ่งขณะนี้ยังไม่มี การดำเนินการในทางปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นธรรม และ

๒.๓) สิทธิในการที่จะได้รับการชดเชยเยียวยาความเสียหายจากหน่วยงานของรัฐ

ทั้งนี้ กรณีตามคำร้องดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นกรณีเดียวกับที่ผู้ร้องเคยร้องเรียนขอให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดำเนินการตรวจสอบการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็น การละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐๐ และ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบเป็นรายกรณีแล้ว โดยสรุปข้อเท็จจริงตามคำร้องแต่ละกรณีได้ ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ ผู้ร้องจำนวน ๘๐ ราย กรณีเหตุการณ์ที่ได้รับผลกระทบเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๔๖

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อเท็จจริง	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๑.	ค. ๒๔๕/๒๕๕๒ ร. ๗๓๒/๒๕๔๖	มารดาของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่ร้านขายของชำ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี จึงขอให้ตรวจสอบเพื่อเรียกร้องค่าชดเชยจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๒.	ค. ๒๔๖/๒๕๕๒ ร. ๖๖๐/๒๕๕๖	มารดาของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ พร้อมทั้งถูกยึดทรัพย์สิน ผู้ร้องเชื่อว่าการเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว และค่าเสียหายเนื่องจากการยึดทรัพย์สินโดยมิชอบ	ค. ๘๒๒/๒๕๔๖ ร. ๑๔๘/๒๕๕๐
๓.	ค. ๒๔๗/๒๕๕๒ ร. ๑๔/๒๕๕๗	สามีของผู้ร้อง ไม่มีประวัติเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นคู่แข่งทางธุรกิจและการเมืองกับนายกเทศมนตรี ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่ อำเภอมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา ผู้ร้อง	ค. ๓/๒๕๔๗ ร. ๒๐๐/๒๕๕๐

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
		เชื่อว่า การเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว และค่าเสียหายเนื่องจากการยึด ทรัพย์สินโดยมิชอบ	
๔.	ค. ๒๔๘/๒๕๕๒ ร. ๗๓๗/๒๕๕๖	[redacted] บุตรของผู้ร้อง ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่บริเวณถนนมิตรภาพ ก่อนถึงสถานี บริการน้ำมัน [redacted] ผู้ร้องเชื่อว่า การเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปราม ยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดี เพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๕๗๓/๒๕๕๑ ร. ๓๒๑/๒๕๕๖
๕.	ค. ๒๔๙/๒๕๕๒ ร. ๕๐๒/๒๕๕๖	[redacted] บุตรชายและบุตรสาว ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่ ถนนสายบ้านห้วยทราย-บ้านหินลับ-ซับสะเดา [redacted] อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และเจ้าหน้าที่ได้ทำการอายัดทรัพย์สินของบุคคลทั้งสองหลาย รายการ ผู้ร้องเชื่อว่า การเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของ รัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยเนื่องจากการ เสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว และค่าเสียหาย เนื่องจากการยึดทรัพย์สินโดยมิชอบ	ค. ๓๒๗/๒๕๕๖ ร. ๘๐/๒๕๕๙
๖.	ค. ๒๕๐/๒๕๕๒ ร. ๗๓๔/๒๕๕๖	[redacted] บุตรของผู้ร้องถูก ยิงเสียชีวิตที่โต๊ะสนุกเกอร์ เมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่ [redacted] [redacted] อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก ผู้ร้องเชื่อว่า การเสียชีวิต เกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหาย ต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๑๑๑/๒๕๕๖ ร. ๒๒๒/๒๕๕๐
๗.	ค. ๒๕๑/๒๕๕๒ ร. ๓๖๔/๒๕๕๖	[redacted] - ผู้ร้องถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยมิชอบ เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด ของรัฐบาล [redacted]	ค. ๖๓๘/๒๕๕๖ ร. ๑๙๗/๒๕๕๐
๘.	ค. ๒๕๒/๒๕๕๒ ร. ๘๓๐/๒๕๕๖	[redacted] สามีมของผู้ร้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิง เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๖ และถูกยึดทรัพย์สินโดยมิชอบ ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหาย จากการถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๗๗๑/๒๕๕๖ ร. ๑๑๖/๒๕๕๐

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๘.	ค. ๒๕๓/๒๕๕๒ ร.๗๓๕/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องถูกยิงเสียชีวิตเมื่อ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เหตุเกิดบริเวณทางโค้ง [REDACTED] จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ร้องเชื่อว่า การเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปราม ยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๑๐.	ค. ๒๕๔/๒๕๕๒	[REDACTED] บิดาของผู้ร้อง ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ระหว่างทางจากบ้าน-เชียงนา (โคกม่วง) [REDACTED] อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ผู้ร้องเชื่อว่า การเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปราม ยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๑๑.	ค. ๒๕๕/๒๕๕๒	[REDACTED] บิดาของ ผู้ร้องถูกยิงเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่ [REDACTED] อำเภอ เมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ร้องเชื่อว่า การเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปราม ยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๑๒.	ค.๒๕๖/๒๕๕๒ ร.๘๘๘-๒๕/๒๕๕๖	[REDACTED] บิดาและมารดา ของผู้ร้อง ถูกยิงเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เหตุเกิดบริเวณแยก เขาถ้ำพระ ถนนสายนาจั่ว-อมชี่ [REDACTED] อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเชื่อว่าน่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปราม ยาเสพติด ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยเนื่องจากการเสียชีวิต และ ค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๖๔/๒๕๔๗ ร. ๒๐๑/๒๕๕๐
๑๓.	ค.๒๕๗/๒๕๕๒ ร.๘๑๘-๒๕/๒๕๕๖	[REDACTED] มารดาของ ผู้ร้องประกอบอาชีพรับซื้อ และขายส่งกล้าไม้การเกษตร มีสามีรับราชการ [REDACTED] ถูกยิง เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่ [REDACTED] อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ในการชั้นสูตรพลิกศพ เจ้าหน้าที่ตำรวจพบยาบ้าจำนวน ๑๕ เม็ด บรรจุในถุงพลาสติกวางที่ตะแกรงวางศพ แต่แพทย์ผู้ชันสูตรพลิกศพ ยืนยันว่าไม่พบยาบ้าแต่อย่างใด จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจก การเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๗๙๙/๒๕๔๖ ร. ๒๑/๒๕๔๗
๑๔.	ค.๒๕๘/๒๕๕๒ ร. ๘๑๘-๒๕/๒๕๕๖	[REDACTED] สามีของผู้ร้อง ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ บริเวณสี่แยกหนองนาฬิกาเก่า [REDACTED] [REDACTED] อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อนหน้าที่จะเสียชีวิต มีตำรวจได้นำ หมายค้นมาค้นบ้านพักจำนวน ๔ ครั้ง โดยเชื่อว่าน่าจะเกิดจากการกระทำของ เจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามยาเสพติด ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๒๑๐/๒๕๔๖ ร. ๙๘/๒๕๔๙

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๑๕.	ค. ๒๕๙/๒๕๕๒ ร. ๕๐๑/๒๕๕๖	[REDACTED] มารดาของผู้ร้อง และสามีของมารดาถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่ [REDACTED] อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ พร้อมทั้ง ถูกยึดทรัพย์สิน รวม ๑๙ รายการ ผู้ร้องเชื่อว่าการเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว และค่าเสียหายเนื่องจากการถูกยึดทรัพย์สินโดยมิชอบ	ค. ๑๗๔/๒๕๕๖ ร. ๒๐๖/๒๕๕๐
๑๖.	ค. ๒๖๐/๒๕๕๒ ร. ๘๓๗/๒๕๕๖	[REDACTED] สามีของผู้ร้อง ซึ่งรับราชการเป็น [REDACTED] สำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก ถูกยิงเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๖ จากการพิสูจนศพ เจ้าหน้าที่ตำรวจพบยาเสพติด (ยาบ้า) ในกางเกง เป็นเหตุให้ [REDACTED] ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาข้อหาฆ่าคนตายโดยเจตนา (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยไม่ได้รับอนุญาต เหตุเกิดที่ [REDACTED] อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๖๕๕/๒๕๕๖ ร. ๖/๒๕๕๗
๑๗.	ค. ๒๖๑/๒๕๕๒ ร. ๘๑๘-๘๒๕/ ๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรชายของผู้ร้อง [REDACTED] องค์การบริหารส่วนตำบล [REDACTED] มีหน้าที่บริหารงบประมาณ มีความขัดแย้งกับ อำเภอแม่เมาะ เนื่องจากการจัดสรรงบประมาณ ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่บริเวณถนนสายการไฟฟ้า - แม่เมาะ [REDACTED] อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยเชื่อว่า น่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามยาเสพติด จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๑๕๖/๒๕๕๖ ร. ๒๐๕/๒๕๕๐
๑๘.	ค. ๒๖๒/๒๕๕๒ ร. ๖๕๗/๒๕๕๖	[REDACTED] ในฐานะผู้ปกครอง [REDACTED] [REDACTED] - กรณี [REDACTED] (บิดาและมารดา [REDACTED]) ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่ถนนสายแม่สอด-ตาก [REDACTED] อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๔๓๕/๒๕๕๖ ร. ๒๕/๒๕๕๗
๑๙.	ค. ๒๖๗/๒๕๕๒ ร. ๒๐/๒๕๕๗	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องถูกยิง เมื่อวันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เป็นเหตุให้ตาข้างซ้ายหลุด ขาและแขนขวาพิการ เหตุเกิดที่ [REDACTED] อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต ค่าเสียหายเนื่องจากการถูกยึดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๓๗/๒๕๕๐ ร. ๓๒๕/๒๕๕๔

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๒๖.	ค. ๒๗๒/๒๕๕๒ ร. ๖๗๗/๒๕๕๖	บุตรของผู้ร้องถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางเข้าหมู่บ้านปางขอน - ผาลัง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จึงขอให้ฟ้องคดี	ค. ๖๐๗/๒๕๕๔ ร. ๓๑/๒๕๕๔
๒๗.	ค. ๒๗๓/๒๕๕๒ ร. ๖๗๘/๒๕๕๖	สามีของผู้ร้องถูกคนร้ายยิง เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางเข้าหมู่บ้านปางขอน - ผาลัง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จึงขอให้ฟ้องคดี	ค. ๖๐๗/๒๕๕๔ ร. ๓๑/๒๕๕๔
๒๘.	ค. ๒๗๔/๒๕๕๒ ร. ๖๗๙/๒๕๕๖	สามีของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางเข้าหมู่บ้านปางขอน - ผาลัง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จึงขอให้ฟ้องคดี	ค. ๖๐๗/๒๕๕๔ ร. ๓๑/๒๕๕๔
๒๙.	ค. ๒๗๕/๒๕๕๒ ร. ๖๗๖/๒๕๕๖	บุตรของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางเข้าหมู่บ้านปางขอน - ผาลัง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จึงขอให้ฟ้องคดี	ค. ๖๐๗/๒๕๕๔ ร. ๓๑/๒๕๕๔
๓๐.	ค. ๒๗๖/๒๕๕๒ ร. ๖๗๗/๒๕๕๖	สามีของผู้ร้องถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางเข้าหมู่บ้านปางขอน - ผาลัง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย จึงขอให้ฟ้องคดี	ค. ๖๐๗/๒๕๕๔ ร. ๓๑/๒๕๕๔
๓๑.	ค. ๒๗๗/๒๕๕๒ ร. ๘๑๘-๘๒๕/ ๒๕๕๖	ในฐานะมารดาและผู้รับมอบอำนาจ - เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องถูกเจ้าหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ อำเภอปางมะผ้า จังหวัด แม่ฮ่องสอน จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายเนื่องจากการถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๓๒.	ค. ๒๗๘/๒๕๕๒ ร. ๕๐๔/๒๕๕๖	- เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๕๖ ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน โดยมิชอบ ที่บ้านเลขที่ อำเภอปางมะผ้า จังหวัด แม่ฮ่องสอน โดยเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด ของรัฐบาล จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายเนื่องจาก การถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๓๘๘/๒๕๕๖ ร. ๒๗/๒๕๕๔
๓๓.	ค. ๒๗๙/๒๕๕๒ ร. ๖๗๘/๒๕๕๖	- ผู้ร้องถูกยึดทรัพย์สินโดยมิชอบ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายเนื่องจากการถูกยึด หรืออายัดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๓๒/๒๕๕๒ ค. ๕๘๘/๒๕๕๖
๓๔.	ค. ๒๘๐/๒๕๕๒ กสม.ไม่ได้ลงนาม	- เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องถูกยึดหรืออายัด ทรัพย์สินที่บ้านเลขที่ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ต่อมาวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๖ ได้ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่บ้านเลขที่ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	ค. ๒๗๓/๒๕๕๖ ร. ๒๗๕/๒๕๕๑

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
		[REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายเนื่องจากการถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	
๓๕.	ค. ๒๘๑/๒๕๕๒ ร. ๔๙๗/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้มหายตัวไป เมื่อประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๔๖ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร่อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป	-
๓๖.	ค. ๒๘๕/๒๕๕๒ ร. ๘๑๘-๘๒๕/ ๒๕๕๖	[REDACTED] สามีของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่บริเวณบ้านหวด อำเภองาว จังหวัดลำปาง ผู้ร้องเชื่อว่าการเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๖๑๐/๒๕๔๙ ร. ๙๐๘/๒๕๕๕
๓๗.	ค. ๒๘๖/๒๕๕๒ ร. ๖๘๐/๒๕๕๖	[REDACTED] บิดาของผู้ร้อง [REDACTED] อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ถูกยิงเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๖ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๕๖๐/๒๕๔๙ ร. ๒๙/๒๕๕๔
๓๘.	ค. ๒๘๗/๒๕๕๒ ร. ๒๕๐/๒๕๕๖	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ผู้ร้องถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เป็นจำนวนเงิน ๒๗,๔๕๐ บาท ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากการถูกยึดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของผู้ร้อง	ค. ๔๐๐/๒๕๔๖ ร. ๔๕๐/๒๕๕๐
๓๙.	ค. ๒๘๘/๒๕๕๒ ร. ๒๔๘/๒๕๕๖	[REDACTED] บิดา [REDACTED] ถูกอุ้มหายพร้อมกับ [REDACTED] เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๖ เวลาประมาณ ๒๐.๐๐-๒๑.๐๐ น. ระหว่างที่ [REDACTED] พวกกรรม ๕-๖ คน ไปเผ่าไร่ผลไม้ ห่างจากหมู่บ้านขุนคองประมาณ ๘ กิโลเมตร ได้มีเจ้าหน้าที่ประมาณ ๑๐ คน พร้อมอาวุธครบมือเข้าจับเพื่อนบ้านมัดมือ มัดแขน มัดปาก และรอน [REDACTED] มา แล้วจับบุคคลทั้งสองไป รุงเข้าไปตามหาที่สถานีตำรวจภูธรนาหวาย แต่ไม่พบตัว ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าชดเชยไร่อุปการะ เนื่องจากบิดาถูกอุ้มหาย	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๔๐.	ค. ๒๘๘/๒๕๕๒ ร. ๗๓๖/๒๕๕๖	[redacted] บิดาของผู้ร้อง [redacted] [redacted] อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ได้ออกไปประชุมผู้ใหญ่บ้านที่อำเภอเชียงดาว โดยมีผู้พบเห็นว่าเป็นปลัดอำเภอ เชียงดาว ต่อมาวันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ ๖.๐๐ น. มีคนพบศพ [redacted] ที่ป่าสัก ข้างถนนสายเชียงดาว-เวียงแห่ สภาพศพถูกยิงและถูกแทง หลังจากนั้น ๒ สัปดาห์ ตำรวจได้เข้ามาค้นบ้านของผู้ร้องหลายครั้ง ต่อมา ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มารดาของผู้ร้อง ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ศาลยกฟ้อง ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้ นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] ขอให้เรียกเรื่อง ค่าเสียหายจากการเสียชีวิตของบิดา และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๔๑.	ค. ๒๙๐/๒๕๕๒ ร. ๒๕๒/๒๕๕๖	[redacted] บุตรของ ผู้ร้องถูกอุ้มหายตัวไปพร้อมกัน [redacted] เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้ นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] ขอให้ฟ้องคดี และ เรียกเรื่องค่าขาดไร้อุปการะของบุตร	-
๔๒.	ค. ๒๙๑/๒๕๕๒ ร. ๑๕/๒๕๕๗	[redacted] ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่ [redacted] อำเภอบ้านด่าน จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] [redacted] ขอให้เรียกเรื่องค่าเสียหายจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๑๕๘/๒๕๕๖
๔๓.	ค. ๒๙๒/๒๕๕๒ ร. ๖๘๕/๒๕๕๖	[redacted] ผู้ร้องในฐานะผู้จัดการมรดก [redacted] เมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ [redacted] (ภรรยา ที่ไม่ได้จดทะเบียน) ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เหตุเกิดที่บริเวณสัญญาณไฟจราจร ใกล้โรงเรียน [redacted] อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผู้ร้อง เชื่อว่า สาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล จึงขอให้ ฟ้องคดีต่อผู้ออกนโยบาย เรียกเรื่องค่าชดเชยจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อ เกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๒๙๘/๒๕๕๖ ร. ๒๐๗/๒๕๕๐
๔๔.	ค. ๒๙๓/๒๕๕๒ ร. ๘๑๘-๘๒๕/ ๒๕๕๖	[redacted] บิดาของผู้ร้องถูกยิง เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่บริเวณ โรงเรียนข้างเมืองพล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ผู้ร้องแจ้งว่า ผู้ตาย [redacted] [redacted] ประจำหมู่บ้าน เหตุที่ถูกฆ่าน่าจะมาจากการที่ผู้ตายคัดค้านและเปิดโปง กระบวนการค้ายาเสพติด ซึ่งมีเจ้าของโรงงานและเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวข้องรวมอยู่ด้วย ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อ เกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัวได้	ค. ๓๓๑/๒๕๕๖ ร. ๑๒/๒๕๕๗

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๔๕.	ค. ๒๙๔/๒๕๕๒ ร. ๓๖๕/๒๕๕๖	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ร้องถูกยึดทรัพย์สินโดยมิชอบ [REDACTED] อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายจากการถูกยึดทรัพย์สิน และ ค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๖๑๕/๒๕๕๖ ร. ๒๗๘/๒๕๕๖
๔๖.	ค. ๒๙๕/๒๕๕๒ ร. ๑๖/๒๕๕๗	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ บริเวณข้างทางห่างจากหมู่บ้านคอนกรอย ประมาณ ๑.๕ กิโลเมตร [REDACTED] อำเภอหนองฮี จังหวัดร้อยเอ็ด จึงขอให้ ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๑๕๘/๒๕๕๗ ร. ๓๙๔/๒๕๕๐
๔๗.	ค. ๒๙๖/๒๕๕๒ ร. ๓๖๘/๒๕๕๖	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ร้องถูกยึดทรัพย์สินโดยมิชอบที่ [REDACTED] อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร จำนวน ๑๑ รายการ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด ของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายจากการ ถูกยึดทรัพย์สิน และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๕๙๖/๒๕๕๖ ร. ๓๙๒/๒๕๕๐
๔๘.	ค. ๒๙๗/๒๕๕๒ ร. ๘๒๘/๒๕๕๖	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจสถานี ตำรวจนครบาลบางชัน ได้ทำการล่อซื้อยาเสพติด [REDACTED] นัดพบ ส่งมอบยาเสพติดที่บริเวณหน้าตลาด [REDACTED] ใกล้กับบ้าน [REDACTED] [REDACTED] เขตคูสิต กรุงเทพฯ ในวันดังกล่าว [REDACTED] เดินทางมากับ [REDACTED] บุตรชาย เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จับกุม [REDACTED] พร้อมกับบุตรชาย ได้ ขับรถหลบหนี เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงยิงไปที่รถ กระสุนพลาดไปถูก [REDACTED] เสียชีวิต ขณะที่ [REDACTED] หายตัวไป โดยมีบุคคลบริเวณดังกล่าวเห็นว่ามีชาย กลุ่มหนึ่งจับตัวขึ้นรถตำรวจไป หลังจากนั้นไม่มีผู้ใดพบเห็นอีกเลย ผู้ร้องเห็นว่า การหายสาบสูญ [REDACTED] มีลักษณะผิดปกติ	ค. ๔๕/๒๕๕๗ ร. ๒๘/๒๕๕๗
๔๙.	ค. ๒๙๘/๒๕๕๒ ร. ๘๑๘-๘๒๕/ ๒๕๕๖	[REDACTED] กับพวกรวม ๔ คน ถูกคนร้ายยิง เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่บ้านพัก [REDACTED] [REDACTED] อำเภอวังนุรี จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นบ้านของ [REDACTED] มารดาของผู้ร้อง ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และ ค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๖๐๒/๒๕๕๔ ร. ๓๐/๒๕๕๔

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๕๐.	ค. ๓๐๐/๒๕๕๒	[REDACTED] สามีของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่บริเวณจุดชมวิว ถนนพิษณุโลก-หล่มสัก [REDACTED] อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยจากการเสียชีวิต [REDACTED]	-
๕๑.	ค. ๓๐๑/๒๕๕๒ ร. ๗๔/๒๕๕๗	[REDACTED] สามีของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่บริเวณลานจอดรถโรงพยาบาล [REDACTED] อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว [REDACTED]	-
๕๒.	ค. ๓๐๒/๒๕๕๒ ร. ๘๓๒/๒๕๔๖	[REDACTED] - เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๖ [REDACTED] บิดาและพี่ชายของผู้ร้องถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต และต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ [REDACTED] มารดาของผู้ร้อง หายสาบสูญ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยจากการเสียชีวิตของบิดาและพี่ชาย และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว [REDACTED]	-
๕๓.	ค. ๓๐๓/๒๕๕๒ ร. ๗๐๖/๒๕๕๖	[REDACTED] ไปปรับรถใหม่กับเพื่อน [REDACTED] แล้วถูกอุ้มหายไปด้วย [REDACTED] เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๔๖ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดี และเรียกร้องค่าชดเชยไร่อุปการะของบุตร [REDACTED]	-
๕๔.	ค. ๓๐๖/๒๕๕๒ ร. ๓๖๒/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องถูกอุ้มหายตัวไป เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๖ ระหว่างที่ [REDACTED] จะเดินไปเยี่ยมผู้ต้องขังคดียาเสพติดที่จังหวัดเชียงใหม่ ได้มีบุคคลเข้าไปในห้องพัก ๖ คน และพาตัวไป [REDACTED] ได้โทรศัพท์กลับมาบอกญาติว่าถูกอุ้มและหลังจากนั้นก็ขาดการติดต่อ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร่อุปการะ [REDACTED]	-
๕๕.	ค. ๓๐๗/๒๕๕๒ ร. ๒๔๑/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้อง เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ออกจากบ้าน โดยบอกว่าจะไปทำงานทำที่จังหวัดเชียงใหม่ จนกระทั่งบัดนี้ [REDACTED] ยังไม่ได้ติดต่อกลับมาที่บ้าน ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้เรียกร้องค่าเสียหาย และค่าชดเชยไร่อุปการะ [REDACTED]	-
๕๖.	ค. ๓๐๘/๒๕๕๒ กสม.ไม่ได้ลงนาม	[REDACTED] บุตรชายของผู้ร้องถูกยิงเสียชีวิตและถูกยึดเงินสด ๗๐,๐๐๐ บาท นาฬิกาข้อมือ สร้อยคอทองคำหนัก ๑๐ บาท จำนวน ๑ เส้น อาวุธปืนขนาด ๙ มม. ๑ กระบอก รถยนต์กระบะ ๑ คัน [REDACTED]	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อเท็จจริง	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
		และเอกสารกรรมธรรม์ประกันชีวิต เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณบ้านป่าเป่า [REDACTED] อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุ เกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้เรียกร้องค่าชดเชยจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	
๕๗.	ค.๓๑๐/๒๕๕๒ ร.๘๓๑/๒๕๕๖	[REDACTED] สามีของผู้ร้องถูกยิงเสียชีวิต เมื่อ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางสาธารณะระหว่างบ้านสามัคคีเก่า - สามัคคีใหม่ [REDACTED] อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดย เชื่อว่าน่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามยาเสพติด ขอให้ฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหาย	-
๕๘.	ค.๓๑๑/๒๕๕๒ ร.๘๓๒/๒๕๕๖	[REDACTED] สามีของผู้ร้องถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อ วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดบริเวณทางสาธารณะระหว่างบ้านสามัคคีเก่า - สามัคคีใหม่ [REDACTED] อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดย เชื่อว่าน่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปราบปรามยาเสพติด ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยเนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อ เกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๕๙.	ค.๓๑๓/๒๕๕๒ ร.๓๖๓/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องถูกลักพาตัวไปพร้อมกับ รถยนต์ เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่ [REDACTED] อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด ของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร่อุปการะของบุตร ซึ่งถูกอุ้มหายไป และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๖๐.	ค.๓๑๓/๒๕๕๒ ร.๖๕๕/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้อง และ [REDACTED] ลูกสะใภ้ ถูกอุ้มหายตัวไป พร้อมกับทรัพย์สิน คือ รถยนต์ [REDACTED] ๑ คัน เงินสดใน ธนาคารประมาณ ๑๐ ล้านบาท คอมพิวเตอร์แบบพกพา ๑ เครื่อง และกรรมธรรม์ ๑ ฉบับ เหตุเกิดบริเวณถนนสายลำพูน-เชียงใหม่ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร่อุปการะของบุตรซึ่งถูก อุ้มหายไป และเรียกร้องทรัพย์สินคืน	-
๖๑.	ค.๓๒๐/๒๕๕๒ ร.๘๓๔/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้มหายไป เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ พร้อมรถยนต์กระบะ [REDACTED] ๑ คัน ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุ ทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร่อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไปและ เรียกร้องทรัพย์สินคืน	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อเท็จจริง	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๖๒.	ค.๓๔๔/๒๕๕๒ ร.๒๓/๒๕๕๖	[redacted] สามีของผู้ร้อง (มิได้จดทะเบียนสมรส) ถูกอุ้มหายไป เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหาย และเรียกทรัพย์สินคืน	-
๖๓.	ค.๓๔๕/๒๕๕๒ ร.๒๔๐/๒๕๕๖	[redacted] สามีของผู้ร้อง (มิได้จดทะเบียนสมรส) ถูกอุ้มหายไปขณะติดต่อขอเอกสารราชการที่ศาลากลางจังหวัด เชียงใหม่ เพื่อจะไปทำงานที่ประเทศไต้หวัน เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๖ ผู้ร้อง เชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหาย และเรียกทรัพย์สินคืน	-
๖๔.	ค.๓๔๗/๒๕๕๒ ร.๒๔/๒๕๕๖	[redacted] สามีของ ผู้ร้อง (มิได้จดทะเบียนสมรส) ถูกอุ้มหายไป เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เหตุเกิดที่อำเภอ ดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของ รัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายและเรียกทรัพย์สินคืน	-
๖๕.	ค.๓๔๘/๒๕๕๒ ร.๔๔๖/๒๕๕๖	[redacted] - เมื่อเดือนสิงหาคม ๒๕๕๖ [redacted] ขณะขับ รถยนต์ เดินทางไปซื้อปุ๋ยยาเคมีที่อำเภอสันป่าข่อย จังหวัดเชียงใหม่ ได้ถูกหน่วย นปพ. ภาค ๕ ตามจับ [redacted] และ [redacted] จึงขับรถหลบไปทางอำเภอเชียงดาว และได้ โทรศัพท์แจ้งผู้ร้อง ซึ่งเป็นพี่ชายทราบ และหลังจากนั้นได้หายตัวไป ผู้ร้องเชื่อว่า สาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายและเรียกทรัพย์สินคืน	-
๖๖.	ค.๕๕๖/๒๕๕๓ ร.๖๖๑/๒๕๕๖	[redacted] - กรณีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามมาตรการการแก้ไข ปัญหาของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามที่ตนเองได้ร้องเรียนว่าการยึด หรืออายัดทรัพย์สินของ [redacted] และของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๖ เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงขอให้ฟ้องคดี	ค. ๖๖๗/๒๕๕๖ ร. ๕๑๗/๒๕๕๑
๖๗.	๔๒/๒๕๕๕	[redacted] น้องสาวผู้ร้อง ได้หายตัวไป จากเหตุการณ์ล่อซื้อยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลบางชั้น เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖	-
๖๘.	๓๗๔/๒๕๕๗	[redacted] - กรณีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๕๖ [redacted] พี่ชายของผู้ร้อง อาศัยอยู่ที่ [redacted] อำเภอปาย จังหวัด แม่ฮ่องสอน [redacted] ได้ออกไปทำสวน ซึ่งห่างจากบ้านพักประมาณ ๑๐ กิโลเมตร และก็ไม่ได้กลับมาอีกเลย กรณี ๒ [redacted] พี่ชายของผู้ร้อง อาศัยอยู่ที่ [redacted] อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้ไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร และเมื่อ	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
		วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕ โทรศัพท์แจ้งบอกญาติว่าได้ทำงานที่จังหวัดนครราชสีมา แต่หลังจากนั้นญาติก็ไม่สามารถติดต่อได้อีก ผู้ร้องเห็นว่าการหายตัวไปของบุคคลทั้งสองน่าจะเกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลในขณะนั้น	
๖๙.	๓๗๕/๒๕๕๗	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๖ [REDACTED] สามีของผู้ร้องได้เดินทางไปเป็นเพื่อน [REDACTED] เพื่อรายงานตัวตามนโยบายปราบปรามยาเสพติด หลังจากรายงานเสร็จก็เดินทางกลับ ได้ถูกคนร้ายลอบยิงบนถนนในหมู่บ้าน [REDACTED] อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เสียชีวิตทั้งสองคน ผู้ร้องกล่าวว่าหลังจากทั้งสองคนเสียชีวิต ครอบครัวได้รับความเดือดร้อน จึงร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรม	-
๗๐.	๓๗๗/๒๕๕๗	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๖ [REDACTED] บิดาของผู้ร้องได้ไปรายงานตัวที่สถานีตำรวจในพื้นที่ พร้อมกับ [REDACTED] สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล [REDACTED] หลังจากรายงานเสร็จก็เดินทางกลับได้ถูกคนร้ายลอบยิงบนถนนในหมู่บ้าน [REDACTED] อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เสียชีวิตทั้งสองคน หลังจากบิดาเสียชีวิตครอบครัวได้รับความเดือดร้อน	-
๗๑.	๓๗๘/๒๕๕๗	[REDACTED] สามีของผู้ร้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิงเสียชีวิตที่บ้านของผู้ร้อง เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ผู้ร้องเห็นว่าการเสียชีวิตของ [REDACTED] น่าจะเกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลในขณะนั้น	-
๗๒.	๓๗๙/๒๕๕๗	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องได้หายตัวไปพร้อมกับ [REDACTED] [REDACTED] ในช่วงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ ผู้ร้องเห็นว่าการหายตัวไปของบุตรชายน่าจะเกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลในขณะนั้น	-
๗๓.	๓๘๐/๒๕๕๗	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องได้หายตัวไปพร้อมกับ [REDACTED] [REDACTED] ในช่วงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ ขณะที่ทั้งสามกำลังเดินทางกลับบ้านที่อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเห็นว่าการหายตัวไปของบุตรชายน่าจะเกี่ยวข้องกับนโยบายการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลในขณะนั้น	-
๗๔.	๓๘๑/๒๕๕๗	[REDACTED] - เมื่อปี ๒๕๕๖ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แจ้งว่าผู้ร้องถูกขึ้นบัญชีดำผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเรียกให้ไปรายงานตัวเพื่อยอมรับ แต่ผู้ร้องไม่ยอมรับเพราะว่าตนไม่ได้กระทำความผิด	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงานฯ กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๗๕.	๓๘๒/๒๕๕๗	[redacted] และเป็นหลาน [redacted] เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ [redacted] ไปทำธุระต่างอำเภอ ได้ถูกคนร้ายลอบยิงจนเสียชีวิต ระหว่างทางอำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยไม่ทราบสาเหตุ ผู้ร้องจึงร้องเรียนขอความเป็นธรรมในการ ดำเนินคดีกับบุคคลที่เห็นนโยบายในการประกาศสงครามกับยาเสพติดต่อไป	-
๗๖.	๓๘๓/๒๕๕๗	[redacted] - เป็นบุตรของ [redacted] ซึ่งถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจยิง เสียชีวิต เมื่อปี ๒๕๕๖ และเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งว่ายังมิดตัว เนื่องจากเป็นการ ปราบปรามยาเสพติดในพื้นที่ตำบลในเวียง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเห็น ว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด	-
๗๗.	๓๘๕/๒๕๕๗	[redacted] - ผู้ร้อง [redacted] อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้รับผลกระทบจากนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดของ รัฐบาล เมื่อปี ๒๕๕๖ ทำให้ผู้ร้องได้รับความเดือดร้อน ความเสียหายต่อสิทธิและ เสรีภาพในชีวิตและร่างกาย และเสียชื่อเสียง ครอบครัแตกแยก ถูกปลดออกจาก ตำแหน่ง [redacted] เนื่องจากผู้ร้องถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี ๗ ปี ท้ายที่สุดแล้ว ศาลพิพากษายกฟ้อง ผู้ร้องไม่สามารถเรียกร้องการเยียวยา หรือเงินชดเชยจาก หน่วยงานใดๆ ได้	-
๗๘.	๔๕๔/๒๕๕๗	[redacted] มารดาของผู้ร้อง [redacted] [redacted] ถูกกระทำให้สูญหายโดยเจ้าหน้าที่ ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรเมืองกาฬสินธุ์ เหตุเกิดเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗ สาเหตุ น่าจะมาจากธุรกิจของ [redacted] ซึ่งมีปัญหากับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย	-
๗๙.	๖๓๒/๒๕๕๗	[redacted] เมื่อประมาณปี ๒๕๕๖ [redacted] ได้เดินทางไปทำงานที่จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมา ได้โทรศัพท์เล่าให้ ผู้ร้องฟังว่า ได้มีชายฉกรรจ์ประมาณ ๗ คน ไล่จับและสอบถามว่าเกี่ยวข้องกับยา เสพติดหรือไม่ หลังจากนั้น ผู้ร้องไม่ได้ติดต่อกับสามีอีกเลย ปัจจุบันยังไม่ทราบว่า อยู่ที่ไหน	-
๘๐.	๓๘๔/๒๕๕๗	[redacted] กับพวก รวม ๔๐ คน - ผู้ร้องกับพวกรวม ๔๐ คน ได้รับ ผลกระทบจากนโยบายการประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] [redacted] เมื่อปี ๒๕๕๖ เป็นเหตุให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับ ยาเสพติดต้องเสียชีวิตไปมากกว่า ๒,๕๐๐ ราย ซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่ชอบธรรม ลุแก่อำนาจ ผู้ร้องกับพวกทราบว่าผู้ลงมือฆ่าตัดตอนเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้ผู้ที่ ได้รับผลกระทบจำนวนมากไม่กล้าร้องเรียน เนื่องจากกลัวอิทธิพล ผู้ร้องกับพวก จึงร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรม และขอให้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อพิจารณาดำเนินคดีกับบุคคลที่เห็นนโยบายในการประกาศ สงครามกับยาเสพติดต่อไป	-

กลุ่มที่ ๒ ผู้ร้องจำนวน ๑๐ ราย กรณีเหตุการณ์ที่ได้รับผลกระทบเกิดขึ้นก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๖

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีข้อพิพาท	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๑.	ค. ๒๘๓/๒๕๕๒ ร. ๑๐๘๘/๒๕๕๕	บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้มหายตัวไป เมื่อประมาณเดือนธันวาคม ๒๕๔๕ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป และเรียกร้องทรัพย์สินคืน	-
๒.	ค. ๒๕๙/๒๕๕๒ ร. ๖๕๙/๒๕๕๕	สามีของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๕ เหตุเกิดบริเวณบ้านวังขาม ตำบลท่าลี่ อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าเสียหายจากการเสียชีวิต	-
๓.	ค. ๓๐๔/๒๕๕๒ ร. ๑๐๘๘/๒๕๕๕	เมื่อปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ขับรถกระบะอู่ซู่ไปต่อที่น้ำที่จังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นมีการชนรถมาประกบหน้าหลัง แล้วถูกอุ้มหายไปที่บริเวณสันป่าข่อย ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ขอให้ฟ้องคดี และเรียกร้องค่าชดเชยการะของบุตร	-
๔.	ค. ๓๑๔/๒๕๕๒ ร. ๑๐๘๘/๒๕๕๕	บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้มหายตัวไประหว่างเดินทางจากอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ไปกรุงเทพมหานคร เหตุเกิดเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป	-
๕.	ค. ๓๑๕/๒๕๕๒ ร. ๑๐๘๒/๒๕๕๕	เมื่อช่วงตรุษจีน เดือนมกราคม ๒๕๔๕ นักเรียนมัธยมศึกษา โรงเรียน จังหวัดเชียงใหม่ ได้ถูกคนร้ายลักพาตัวไป ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๖.	ค. ๓๔๓/๒๕๕๒ ร. ๑๗/๒๕๕๗	สามีของผู้ร้องถูกยิงเสียชีวิตจากชุดปราบปรามยาเสพติดภาค ๕ และทหารปิดบังหน้าตา เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๕ เหตุเกิดที่ตำบลทุ่งข้าวพวง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อเรียกค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๗.	ค.๓๔๔/๒๕๕๒ ร.๑๐๘๑/๒๕๕๕	██████████ - เมื่อเดือนมกราคม ๒๕๕๕ ██████████ (บุตร ของผู้ร้อง) ██████████ ซึ่งเป็น ██████████ โรงเรียน ██████████ ██████████ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ถูกคนร้ายลักพาตัวไปขณะเล่นกีฬา บริเวณสามแยก สามกษัตริย์ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติด ของรัฐบาล ██████████ ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าขาดไร้อุปการะของ บุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป และค่าเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียงของครอบครัว	-
๘.	๔๕๓/๒๕๕๗	██████████ - เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ██████████ บุตรชายทั้งสองของผู้ร้องถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรเมืองกาฬสินธุ์ กักขังดำเนินคดีโดยไม่เป็นธรรมหลายคดี ซึ่งแต่ละคดีศาลพิพากษาให้ยกฟ้อง ผู้ร้องเห็นว่าบุตรชายของผู้ร้องทั้งสองได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ	-
๙.	๖๓๑/๒๕๕๗	██████████ - เป็นภรรยา ██████████ มีอยู่ประมาณเดือน มิถุนายน ๒๕๕๔ ได้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และอาสาสมัครรักษาดินแดน ได้ตรวจค้น บ้านพักเพื่อหาหายาเสพติด และได้ถ่ายรูป ██████████ ไว้ หลังจากนั้น ๒๐ วัน ขณะที่ ██████████ ได้นำข้าวเปลือกไปที่โรงสีที่อำเภอยางตลาด ขากลับเวลา ประมาณ ๑๒.๐๐ น. มีผู้พบเห็นเจ้าหน้าที่ตำรวจไล่ยิง ██████████ เป็นเหตุให้ เสียชีวิต ผู้ร้องเห็นว่าครอบครัวของตนไม่เคยเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	-
๑๐.	๖๓๔/๒๕๕๗	██████████ - เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ██████████ สามี ของผู้ร้องถูกคนร้ายยิงเสียชีวิต ผู้ร้องเห็นว่าครอบครัวของตนได้รับผลกระทบจากการ ใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล	-

กลุ่มที่ ๓ ผู้ร้องจำนวน ๑๓ ราย กรณีเหตุการณ์ที่ได้รับผลกระทบเกิดขึ้นหลังปี พ.ศ. ๒๕๕๖

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๑.	๒๖๗/๒๕๕๖ ๕๐๗/๒๕๕๖	██████████ บุตรสาวของผู้ร้อง ถูกคนร้ายยิง เสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เหตุเกิดที่ถนนประดิษฐ์ ตำบลกาฬสินธุ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ร้องเชื่อว่าการเสียชีวิตเกิดจากการใช้ นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ██████████ จึงขอให้ฟ้องคดี เพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง ของครอบครัว	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียนขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๒.	ค. ๒๗๐/๒๕๕๒ ร. ๗๑/๒๕๕๗	[redacted] บุตรชายของผู้ร้องถูกฆ่าแวนคอเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ เหตุเกิดที่บริเวณสวนสาธารณะ กุดน้ำจืด ตำบลในเมือง อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ร้องเชื่อว่าการเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชย เนื่องจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	ค. ๓๙๙/๒๕๕๐ ร. ๙๘๑- ๙๘๘/๒๕๕๕
๓.	ค. ๒๘๒/๒๕๕๒ ร. ๖๘๘/๒๕๕๖	[redacted] สามีของผู้ร้อง เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๗ [redacted] ขับรถไปจังหวัดเชียงใหม่ และมีรถตามประกบ ขับมาจนถึงถนนแม่มาลัย ถูกอุ้มหายตัวไป ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าขาดไร้อุปการะของสามีซึ่งถูกอุ้มหายไป และเรียกร้อยทรัพย์สินคืน	-
๔.	ค. ๒๘๔/๒๕๕๒ ร. ๖๘๗/๒๕๕๖	[redacted] บุตรของผู้ร้องมีอาชีพขับรถแท็กซี่ ถูกอุ้มหายตัวไป เมื่อประมาณเดือนมกราคม ๒๕๕๗ ขณะที่ [redacted] ขับรถแท็กซี่เพื่อไปโอนเงินสดจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้แก่มารดา ได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ ๑๐ นายมาพาตัวไปพร้อมเงินจำนวนดังกล่าวด้วย ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าขาดไร้อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป และเรียกร้อยทรัพย์สินคืน	-
๕.	ค. ๓๐๕/๒๕๕๒ ร. ๗๓๗/๒๕๕๖	[redacted] บุตรของผู้ร้อง ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ในร้านค้าบริเวณถนนช้างคลาน อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] ขอให้เรียกร้อยค่าชดเชยจากการเสียชีวิต และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๖.	ค. ๓๐๙/๒๕๕๒ ร. ๖๕๖/๒๕๕๖	[redacted] เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๗ [redacted] บุตรของผู้ร้อง ได้ออกจากบ้านเพื่อจะเดินทางไปทำงานที่กรุงเทพฯ และถูกอุ้มหายตัวไป ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] จึงขอให้เรียกร้อยค่าชดเชยจากการเสียชีวิต ค่าขาดไร้อุปการะ และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-
๗.	ค. ๓๑๒/๒๕๕๒ ร. ๒๔๙/๒๕๕๖	[redacted] บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้มหายตัวไป เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ เหตุเกิดที่กรุงเทพฯ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าขาดไร้อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป และค่าเสียหายต่อเกียรติยศชื่อเสียงของครอบครัว	-

ลำดับ	เลขที่คำร้อง/ เลขที่รายงาน กรณีขอให้ฟ้องคดี	ชื่อผู้ร้อง - กรณีร้องเรียน	เลขที่คำร้อง/เลขที่ รายงาน กรณีที่เคย ร้องเรียน ขอให้ ตรวจสอบการละเมิด สิทธิมนุษยชน
๘.	ค.๓๑๖/๒๕๕๒ ร.๘๓๕/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้มหายตัวไป เหตุเกิดที่กรุงเทพฯ เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร้อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป	-
๙.	ค.๓๑๘/๒๕๕๒ ร.๗๐๕/๒๕๕๖	[REDACTED] บุตรของผู้ร้องถูกอุ้มหายตัวไป เมื่อประมาณ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เหตุเกิดบนถนนซูเปอร์ไฮเวย์ไปนิคม อุตสาหกรรม จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบาย ปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับ ค่าชดเชยไร้อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้มหายไป และค่าเสียหายต่อเกียรติยศ ชื่อเสียง ของครอบครัว	-
๑๐.	ค.๓๑๙/๒๕๕๒ ร.๗๐๗/๒๕๕๖	[REDACTED] เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๔๗ [REDACTED] บุตรของผู้ร้อง ถูกอุ้ม หายไประหว่างเดินทางไปทำงานที่อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมรถจักรยานยนต์ ๑ คัน ผู้ร้องเชื่อว่าสาเหตุทั้งหมดเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ขอให้ฟ้องคดีเพื่อให้ได้รับค่าชดเชยไร้อุปการะของบุตรซึ่งถูกอุ้ม หายไป และเรียกร้องทรัพย์สินคืน	-
๑๑.	ค.๓๔๖/๒๕๕๒	[REDACTED] - เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๘ [REDACTED] บุตร ของผู้ร้อง ได้โทรศัพท์แจ้งญาติว่าถูกเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการพิเศษ ภาค ๕ จับกุมบริเวณด่านปิ่นเต่า โดยไม่มีสิ่งผิดกฎหมาย ภายหลังกลับถูกยิงจนเสียชีวิต ผู้ร้อง เชื่อว่าสาเหตุการเสียชีวิตเกิดจากการใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล ขอให้ฟ้องคดี เพื่อดำเนินคดีกับผู้ออกนโยบายทั้งทางแพ่งและทางอาญา	-
๑๒.	๓๗๖/๒๕๕๗	[REDACTED] - เมื่อปี ๒๕๔๘ [REDACTED] [REDACTED] น้องสาวของผู้ร้อง ได้หายตัวไปโดยไม่ทราบสาเหตุ ผู้ร้อง สันนิษฐานว่าอาจเกี่ยวข้องกับนโยบายปราบปรามยาเสพติด	-
๑๓.	๖๓๓/๒๕๕๗	[REDACTED] - เป็นภรรยา [REDACTED] และเป็น มารดา [REDACTED] เมื่อประมาณปี ๒๕๔๗ สามีและบุตรชาย ของผู้ร้องได้หายตัวไปพร้อมกับเพื่อนอีก ๓ คน ขณะกำลังรับประทานอาหารที่ร้าน [REDACTED] บ้านห้วยปู อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผู้ร้องแจ้งว่าก่อนหน้านี้ ได้มี เจ้าหน้าที่ขอตรวจค้น และถ่ายรูปสามีและบุตรชายไป ๒ ครั้งแล้วโดยอ้างว่า เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	-

๒. การพิจารณาคำร้อง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบและพิจารณากรณีร้องเรียนข้างต้นเป็นรายกรณี ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) ซึ่งบังคับใช้อยู่ในขณะตรวจสอบได้ให้อำนาจไว้ ผลการตรวจสอบเป็นรายกรณีปรากฏว่า กรณีตามคำร้องส่วนใหญ่เป็นคดีอาญาที่พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการได้สั่งงดการสอบสวนเนื่องจากไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสืบหาตัวผู้กระทำความผิด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงไม่อาจใช้อำนาจหน้าที่ในการฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหายให้ได้ จึงให้ยุติเรื่องเป็นรายกรณี แต่โดยที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้องเรียนในภาพรวมแล้วเห็นว่า เป็นกรณีความเสียหายและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐบาลตามที่มีการร้องเรียน จึงเห็นสมควรดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สถานการณ์การปราบปรามยาเสพติด ปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการดำเนินนโยบายเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและหรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และป้องกันมิให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายปกครองส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน รวมทั้งจัดทำข้อเสนอมาตรการที่เหมาะสมในการชดเชยเยียวยาหรือฟื้นฟูเหยื่อหรือบุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๕) และพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๒) และ (๓) โดยได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีคำร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามคำสั่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๓๕/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๖ ดำเนินการต่อไป

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีคำร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นดังนี้

๑) รวบรวมข้อเท็จจริงจากรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้ดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จเป็นรายกรณี

๒) รวบรวมข้อเท็จจริง/ข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษและการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของประชาชน เรียกโดยย่อว่า “คตบ.” ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๑๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมี

เป็นประธานกรรมการ และที่ ๑๙๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมี [REDACTED]
เป็นประธานกรรมการ

๓) จัดประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จากผู้ร้องหรือครอบครัวและญาติของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรม [REDACTED] จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีผู้ร้อง ผู้เสียหาย/ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายฯ จากจังหวัดลำปาง ลำพูน ตาก เชียงราย เชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน เข้าร่วมประชุม รวม ๔๖ คน

ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๗ ณ โรงแรม [REDACTED] ขอนแก่น [REDACTED] จังหวัดขอนแก่น โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๓๐ คน ประกอบด้วยผู้ร้อง ผู้เสียหาย/ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายฯ จากจังหวัดเพชรบูรณ์ นครราชสีมา ยโสธร กาฬสินธุ์ เลย ร้อยเอ็ด ขอนแก่น อุตรธานี และบุรีรัมย์

ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๗ ณ โรงแรม [REDACTED] กรุงเทพมหานคร โดยมีเข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๕ คน ประกอบด้วยผู้ร้อง ผู้เสียหาย/ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายฯ จากจังหวัดเพชรบุรี ราชบุรี นนทบุรี กรุงเทพฯ และผู้เข้าร่วมที่ไม่สามารถเข้าร่วมได้ในการประชุมครั้งที่ ๑ และ ๒ จากจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ เลย ขอนแก่น นครราชสีมา และสงขลา

๔) รวบรวมข้อเท็จจริงและแนวการวินิจฉัยจากคำพิพากษาของศาลในคดีที่เกี่ยวข้อง

๕) ขอทราบข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องและข้อมูลทางด้านคดีอาญาที่ได้ยื่นฟ้องต่อศาลอาญาจากกรมสอบสวนคดีพิเศษ

๖) ขอทราบข้อมูลจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในเรื่องการให้ความช่วยเหลือที่เป็นตัวเงิน โดยเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ในกรณีความเสียหายที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาของการประกาศสงครามกับยาเสพติด

๗) ขอทราบข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖ – ๒๕๕๗ จำนวนเงินสินบนและรางวัลที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ รวมทั้งการสั่งเพิกถอนการยึดและอายัด และการคืนทรัพย์สินดังกล่าว

๘) มอบหมายให้คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ดำเนินการศึกษาวิจัยและจัดทำรายงานการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖

๙) จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นของผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๘ ณ โรงแรม [REDACTED] กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม จำนวน ๕๕ คน ประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานศาลปกครอง กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมสอบสวนคดีพิเศษ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

จากการดำเนินการตรวจสอบ รวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้ง การศึกษาวิจัย และการรับฟังความเห็นของผู้เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น สรุปข้อเท็จจริงได้ ดังนี้

๓.๑ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้ เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖

๓.๑.๑ การแถลงนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของ รัฐบาล ██████████ นายกรัฐมนตรี ต่อรัฐสภา

เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔ รัฐบาล ██████████

นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยกล่าวถึงนโยบายเร่งด่วนในการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด ภายใต้นโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็ง ด้วยหลักการป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพ ต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด

๓.๑.๒ การกำหนดและประกาศนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อ เอาชนะยาเสพติด

██████████ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้นได้กำหนดและเสนอ นโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๔๖ และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้เป็น “วาระแห่งชาติ” ต่อมา ██████████ ได้ประกาศนโยบายดังกล่าวต่อสาธารณชนในหลายโอกาส และชี้แจงทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ผ่านทางรายการ “นายกฯ ██████████คุยกับประชาชน” หลายครั้ง ที่สำคัญ ได้แก่

วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๔๖ ██████████ ได้กล่าวถึง นโยบายของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปราบปรามและจับกุมผู้ผลิตและ ผู้ค้าในรายการ “นายกฯ ██████████คุยกับประชาชน” ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

วันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๖ ██████████ เป็นประธาน ในการประชุมมอบหมายและชี้แจงนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแก่หัวหน้าส่วนราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ผู้บัญชาการและผู้บังคับการ ที่เป็นหัวหน้าหน่วยคุมกำลังต่างๆ ตลอดจนผู้บริหารของหน่วยงานอื่นๆ ที่มีภารกิจเกี่ยวข้อง ณ หอประชุม สถาบันราชภัฏ ██████████ กรุงเทพมหานคร

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๖ ประกาศนโยบายใน “พิธีประกาศสงคราม ชั้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด” ณ ลานพระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร

ในการประกาศนโยบายดังกล่าว มีลักษณะที่เข้มงวด เด็ดขาด และเร่งรัด โดยใช้ถ้อยคำชี้้นำ ปลูกเร้า กระตุ้น และชักจูง ดังนี้

(๑) [redacted] กำหนดนโยบายการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติด ให้เป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ประชาชนทุกคนต้องผืนีกกำลังร่วมรบชนิด “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” และ [redacted] ประกาศตัวเป็น “แม่ทัพใหญ่” ในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดในครั้งนี้

(๒) [redacted] กำหนดให้ใช้มาตรการ “Iron Fist” (กำปั้นเหล็ก) โดยใช้ถ้อยคำชี้้นำ ปลุกเร้า กระตุ้น และชักจูงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เกิด “ความฮึกเหิม” ในการปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าวอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด และให้ใช้ “ความรุนแรง” อย่างเด็ดขาด โดยไร้ความปรานีในการปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายให้ได้มากที่สุด โดยในการประกาศนโยบายดังกล่าว [redacted] ได้ยกคำกล่าวของ [redacted] ว่า “... ภายใต้แสงอาทิตย์ไม่มีอะไรที่ตำรวจไทยทำไม่ได้ เพราะฉะนั้นเรื่องยาเสพติด ผมมั่นใจว่าตำรวจไทยจัดการได้...” พร้อมเคยกล่าวด้วยว่า “...ถ้าจะมีผู้ค้าตายไปบ้างก็เป็นเรื่องปกติ บางทีถูกยิงตายแล้วต้องถูกยึดทรัพย์ด้วยผมคิดว่าเราต้องเหย็มพอกัน” นอกจากนั้นยังมีคำกล่าวในรายการ “นายกฯ [redacted] คุยกับประชาชน” ที่สื่อแสดงถึงการใช้ความรุนแรง เหย็มโหด และรับรู้ถึงการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นกับประชาชน เช่น

“...วันนี้เราประกาศสงครามทุกรูปแบบ ผู้ที่ร่ำรวยจากการค้ายาเสพติด ถึงแม้ว่าเราไม่มีหลักฐานถึงท่าน แต่เราจะตามไปยึดทรัพย์ให้หมด ...”

“... เราตื่นเต้นกับตัวเลขของผู้ที่ค้ายาฆ่าตัดตอนกันเอง แน่นอนครับ มีทั้งคนดี คนไม่ดี เจ้าหน้าที่ที่ไม่ดีไปผสมโรงคงต้องมีบ้าง ...” และ

“... ประเทศไทยต้องไม่มียาเสพติดหลงเหลือ ไม่มีพ่อค้ายาเสพติดเหลืออยู่ในประเทศไทย ถ้าจะอยู่ก็อยู่ในคุก นั่นคือบทสุดท้าย ...”

“... การฆ่าตัดตอนที่ผ่านมา ๑,๐๐๐ กว่าคนนั้น ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการหักหลังกันเอง แน่นอนว่าในหมู่หักหลังกันเอง ฆ่ากันเองนั้น มีเจ้าหน้าที่ส่วนหนึ่งที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ที่ค้ายาเสพติด ไม่ได้เป็นเจ้าหน้าที่ดี เจ้าหน้าที่ดี ไม่กระทำแบบนี้ เว้นแต่เป็นวิสามัญฆาตกรรม ... แต่กรณีไปฆ่าตัดตอนนั้น ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ทำก็ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ จะมีผิดพลาดบ้างผมก็ไม่ทราบแน่ คงมีบ้างแต่ไม่มาก ... ให้รู้ไปว่าใครคิดอยากจะชั่วด้วยการขายยาเสพติดอยู่ในประเทศไทย เอาให้หมด มีที่เก็บอยู่สองที่เท่านั้นเองคือ “ที่คุก กับที่วัด” ไม่ใช่ที่บ้านและสังคม “ทำต่อไปครับ” ...”

“... วันนี้ผมขอยืนยันกับผู้บริหารในเขต กทม. และภาคกลางว่า เราจะต้องขีดเส้นตายให้กับผู้ค้ายาเสพติดอยู่เพียง ๒ จุด เท่านั้นในประเทศไทย จุดหนึ่งคือ “คุก” และอีกจุดหนึ่งคือ “สุสาน” เขาไม่ควรจะอยู่ร่วมกับสังคมปกติ เพราะคนเหล่านี้ไม่ใช่คน ... การรบขึ้นแตกหักของสงครามยาเสพติด หมู่บ้านและชุมชนคือสนามรบสุดท้าย ...”

“... ในปีนี้ยาเสพติดต้องหมดจากประเทศไทย เพราะเรามีนโยบายชัดเจนที่จะไม่ให้ผู้ที่ค้ายาเสพติดอยู่ในสังคม เขาจะต้องไปอยู่ในคุก ต้องจับกุมให้ได้ ถ้าต่อสู้อาจจะถูกวิสามัญฆาตกรรม ช่วยไม่ได้ เราต้องรีบดำเนินการให้ยาเสพติดหมดจากประเทศไทย ...”

“ที่อยู่ของขบวนการค้ายาเสพติดมี ๒ ที่ คือถ้าไม่ไปคุก ก็ไปวัด”

(๓) [redacted] กำหนดกรอบเวลาปฏิบัติการ “ที่เร่งรัดอย่างมาก” กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดภายในช่วงระยะเวลาเพียงสามเดือน คือ ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ ภายหลังจากที่ [redacted] ประกาศและมอบหมายนโยบายดังกล่าวแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงไม่กี่วัน

(๔) [redacted] กำหนด “เกณฑ์ชีวิตผลสำเร็จ” และใช้เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนโยบายดังกล่าวไว้อย่างเคร่งครัด โดยมุ่งเน้นการลดยอดเป้าหมายหรือจำนวนผู้ค้าและผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้ตาม “อัตราร้อยละ” ที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงเวลาของการปฏิบัติการเป็นสำคัญ และกำหนดให้ทุกอำเภอต้องรายงานผลการดำเนินการต่อศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด (ศตส.จ.) ภายในเวลา ๑๖.๓๐ นาฬิกา และศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดจังหวัด ต้องรายงานให้กระทรวงมหาดไทยทราบภายในเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา แม้จะไม่มีเวลาเหลือเฟือ เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยประเมินและแก้ไข และพิจารณาภาพรวมในแต่ละวันว่ามีจุดแข็ง จุดอ่อนอย่างไร

(๕) [redacted] กำหนดนโยบายการให้รางวัลตอบแทนและการลงโทษ (Reward and Punishment) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลอย่างเคร่งครัดด้วย “มาตรการจูงใจ” เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการตามนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “มาตรการตอบแทนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเร็วเป็นพิเศษ” (ระบบ Fast-track) และการให้เงินรางวัลสินบนนำจับ ในทางตรงกันข้าม เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สามารถปฏิบัติการให้เป็นไปตามเป้าหมายตามนโยบายดังกล่าว จะต้องถูกบังคับตาม “มาตรการลงโทษอย่างรุนแรง” โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับสูง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด จะต้องพ้นจากตำแหน่งหรือถูกส่งย้ายให้ไปปฏิบัติราชการในพื้นที่อื่น โดย [redacted] ได้กล่าวในการมอบหมายและชี้แจงนโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖ ว่า

“...ผมมั่นใจว่าตำรวจไทยจัดการได้ ขอให้เพิ่มเติมที่ ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องช่วยสนับสนุนและต้องทำด้วยกัน ถ้าล้มเหลว ทั้งผู้ว่าราชการจังหวัดทั้งผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดต้องไปด้วยกัน เพราะฉะนั้นขอให้ Reward and Punishment ชัดเจน...”

“ข้าราชการที่ทำเรื่องยาเสพติดดีและได้ผลสำเร็จขอให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงทำ Fast-track ให้คนเหล่านี้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการให้เร็วกว่าปกติ ตามหลัก Reward and Punishment ที่ชัดเจน ...”

๓.๑.๓ การดำเนินการเพื่อนำนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ

เพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามเป้าหมายตามนโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของรัฐบาล [redacted] เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงและเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจึงรับนโยบายไปแปลงสู่การปฏิบัติการ สรุปได้ ดังนี้

(๑) การเตรียมความพร้อมขององค์กรต่างๆ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ได้แก่

(๑.๑) การจัดประชุมมอบนโยบายแก่ผู้บริหารระดับสูงและผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ โดยเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่เป็น “องค์กรหลัก” ในการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ได้จัดประชุมระหว่างรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกับผู้บริหารระดับสูงและผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ณ ห้องประชุมชั้น ๕ อาคารสำนักงานนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย โดยมีรองนายกรัฐมนตรีฝ่ายความมั่นคง [REDACTED] รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย [REDACTED] และปลัดกระทรวงมหาดไทย [REDACTED] เป็นผู้มอบนโยบายและให้มีการรายงานตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

(๑.๒) การจัดประชุมมอบนโยบายแก่ข้าราชการระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย [REDACTED] ได้เรียกประชุมข้าราชการระดับสูงของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ ห้องประชุมชั้น ๕ อาคารดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย เพื่อกำชับแนวทางในการดำเนินนโยบายและมาตรการตรวจติดตามการปฏิบัติงานในพื้นที่ให้ปราบปรามผู้ค้า ผู้ขาย ผู้ผลิตภายใน ๙๐ วัน โดยให้เข้าใจว่าเป็นสถานการณ์สงครามต้องเอาชนะให้ได้

ในการตรวจติดตามผลการปฏิบัติงานในพื้นที่ กำหนดให้ทุกจังหวัดรายงานทุกวันอย่างต่อเนื่อง โดย ศตส.จ. ต้องได้รับรายงานจากอำเภอครบทั้งหมดภายในเวลา ๑๖.๓๐ น. และให้รายงานกระทรวงมหาดไทยภายในเวลา ๑๘.๐๐ น. เพื่อกระทรวงมหาดไทยจะได้สรุปทุกวัน หลังจาก ๑๘.๐๐ น. จะไม่รับรายงาน ต้องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานโดยตรงต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย ถ้าเกิน ๔๘ ชั่วโมง ต้องให้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

(๑.๓) ศตส.มท. ได้จัดประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดใน ๒๓ จังหวัด เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ ห้องประชุม ๑ กระทรวงมหาดไทย โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้อำนวยการ ศตส.มท. เป็นประธาน เพื่อมอบนโยบาย กำชับและซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ซึ่งเป็นการทำสงครามกับยาเสพติด ต้องตระหนักว่าผู้ค้ายาเสพติดเป็นศัตรู แม้เป็นญาติก็ถือเป็นศัตรู ผู้ค้ายาเสพติดคือผู้ทรยศต่อชาติต้องขจัดให้สิ้น ขออย่าได้เมตตาปรานี เพราะทำลายคนไทย ทำลายชาติและศาสนา

(๒) การจัดตั้งองค์กรหรือกลไกในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ๒ ระดับ ได้แก่

(๒.๑) องค์กรหรือกลไกระดับบริหารหรือกำกับดูแล คือ ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดแห่งชาติ (ศตส.) ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๐/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๖ เพื่อเป็นองค์กรระดับชาติในการอำนวยความสะดวกหรือกำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองตามนโยบายของรัฐบาลในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

(๒.๒) องค์กรหรือกลไกระดับปฏิบัติการ คือ ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดระดับต่างๆ ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๓๑/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๕๖ โดยแบ่งตามพื้นที่รับผิดชอบ ประกอบด้วยศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศตส.กทม.) ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดในระดับจังหวัด (ศตส.จ.) ระดับอำเภอ (ศตส.อ.)

และระดับกิ่งอำเภอ (ศตส.กิ่ง อ.) ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดติดกองบังคับการตำรวจนครบาล ๑ - ๙ (ศตส. น. ๑ - ๙) และศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดตามแนวชายแดน กองทัพบก ๑ - ๔ (ศตส.ทก. ๑ - ๔) เพื่อให้เป็นองค์กรหลักในทุกระดับชั้นในการปฏิบัติการตามนโยบาย ในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาลตามกรอบเวลาปฏิบัติการสามเดือนที่กำหนดไว้ นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดกระทรวงมหาดไทย (ศตส.มท.) ขึ้น เพื่อเป็นองค์กรอำนวยการและประสานการปฏิบัติการระหว่าง ศตส. ในทุกระดับ

(๓) การกำหนดแนวทางการดำเนินการที่สำคัญ ตามนโยบายของรัฐบาล ในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด รวมทั้งการมอบหมายภารกิจและหน้าที่จาก ศตส. มท. ให้แก่ ศตส. ในระดับต่างๆ รับผิดชอบดำเนินการ โดยมีการออกคำสั่งเป็นหนังสือด่วนที่สุด เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลาการปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าวของรัฐบาล ได้แก่

(๓.๑) การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลที่เป็นเป้าหมายของการ ดำเนินการตามนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด (การ X - ray พื้นที่) โดยกระทรวงมหาดไทยได้มี หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๑/ว ๓๔๓ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๖ สั่งการไปยังทุกจังหวัด ให้ ศตส.จ. ศตส.อ. และศตส.กิ่ง อ. รวบรวมข้อมูลเป้าหมาย ได้แก่ จำนวนผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้จำหน่าย จำนวนข้าราชการที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวนผู้ติดและผู้เสพยาเสพติด จำนวนหมู่บ้าน/ชุมชน ที่เตรียมการเข้าสู่การสร้างหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด และให้จัดส่งข้อมูลดังกล่าวให้ กระทรวงมหาดไทยภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ และต่อมากกระทรวงมหาดไทยได้ขยายเวลาจนถึง วันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

(๓.๒) การกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จ (เป้าหมาย) ของการดำเนิน นโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เพื่อให้การปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือที่ มท ๐๒๑๑.๑/ว ๓๗๘ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือเป้าหมายในช่วง ๓ เดือน ให้รายชื่อผู้ค้า ผู้ขาย ผู้จำหน่าย รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งมีอยู่ ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ต้องหมดสิ้นไป จำนวนผู้เสพยาเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐ มีการเตรียมการเพื่อ เข้าสู่กระบวนการทำให้เกิดหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งครบทุกหมู่บ้าน/ชุมชน ก่อนวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ ความเชื่อมั่น และความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ หลังจากนั้น กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จหรือเป้าหมายให้เข้มงวดยิ่งขึ้น ดังปรากฏตามหนังสือที่ มท ๐๒๑๑.๑/ว ๔๓๖ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ดังนี้

- จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ต้องหมดสิ้นไปภายในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖

- จำนวนผู้ผลิต ผู้ค้า ซึ่งมีอยู่ ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ต้องหมดสิ้นไปภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖

- จำนวนผู้เสพยาเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๕

- ให้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชน ต้องดำเนินการครบทั้ง ๔ ขั้นตอนของกระบวนการที่จะทำให้เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖
- ความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของประชาชนในภูมิภาคแต่ละพื้นที่ มีไม่น้อยกว่าร้อยละ ๙๐

(๓.๓) การกำหนดหลักเกณฑ์การวัดผลและบรรลุเป้าหมาย รวมถึงเกณฑ์การลดยอดเป้าหมายผู้ค้า ผู้ผลิต เป็นไปตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๒๑๑.๑/ว ๓๗๘ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศตส.มท./ว ๗๘ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และข้อสั่งการด้วยวาจาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในการมอบนโยบายแก่ผู้ว่าราชการจังหวัด โดยกำหนดเกณฑ์สัดส่วนการบรรลุผลหรือลดยอดเป้าหมายผู้ค้ายาเสพติด เป็น ๔ ห้วงเวลา คือ จะต้องบรรลุผลหรือลดยอดเป้าหมายลงร้อยละ ๕ ภายในวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ร้อยละ ๒๕ ภายในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ร้อยละ ๕๐ ภายในวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖ และภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๖ จะต้องบรรลุผลหรือลดยอดเป้าหมายไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๑๐๐ โดยเป้าหมายผู้ผลิต ผู้ค้าต้องหมดสิ้นไปสำหรับเกณฑ์การลดยอดเป้าหมายผู้ค้า ผู้ผลิต กำหนดให้กระทำได้ ๓ กรณี คือ ถูกจับกุม วิสามัญ หรือเสียชีวิต

(๔) การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือที่เรียกกันว่า “บัญชีดำ” โดยหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจนครบาล ศตส.จ. ศตส.อ. ศตส.กิง อ. และศตส.ทภ. ๑ - ๔ ดำเนินการรวบรวมรายชื่อบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั้งที่เป็นผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติด ให้แล้วเสร็จก่อนวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ซึ่งเป็นวันเริ่มปฏิบัติการตามนโยบายในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน หรือ “เครื่องมือ” ในการปฏิบัติการเพื่อให้เป็นตามเกณฑ์ชีวิตผลสำเร็จตามนโยบายดังกล่าวที่มุ่งเน้นการลดจำนวนผู้ค้าหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในการดำเนินการดังกล่าว ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ศตส.มท./ว ๗๘ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด กำหนดแนวทางปฏิบัติอย่างกว้างๆ โดยให้หน่วยงานปราบปรามยาเสพติดระดับต่างๆ ของทุกจังหวัดบูรณาการข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพ ซึ่งในทางปฏิบัติปรากฏว่า การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ในแต่ละพื้นที่กำหนดขึ้นเอง ซึ่งมีวิธีการได้มาซึ่งรายชื่อบุคคลในบัญชีแตกต่างกัน เช่น

- จังหวัดนครปฐมรวบรวมจากรายชื่อตามที่ได้รับแจ้งจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ประชาชนแจ้งเบาะแสให้อำเภอตรวจสอบร่วมกับตำรวจในพื้นที่และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีมีพฤติกรรมหรือไม่ และมีบุคคลอื่นเพิ่มเติมหรือไม่ หลังจากนั้นแต่ละอำเภอจึงส่งรายชื่อที่ตรวจสอบดังกล่าวให้จังหวัด เพื่อรวบรวมเป็นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดของจังหวัด โดยแยกเป็นบัญชีผู้ค้า/ผู้ผลิต และบัญชีผู้เสพ/ผู้ติด

- จังหวัดสมุทรสงครามให้นายอำเภอตั้งคณะกรรมการในการจัดทำบัญชีรายชื่อของฝ่ายราชการ ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งประกอบด้วยตัวแทนชาวบ้าน จากนั้น

มีการจัดประชุมลงความเห็นทางลับว่ามีผู้ใดบ้างในท้องที่แล้วนำส่งข้อมูลนั้นให้ทางราชการเพื่อตรวจสอบความน่าเชื่อถือ และจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

- จังหวัดยะลา เริ่มจากการขอความร่วมมือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน และประชาชนในการแจ้งเบาะแสข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในพื้นที่ จากนั้นจึงจัดประชุมส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการตรวจสอบกลั่นกรองและยืนยันข้อมูลบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

- จังหวัดนครราชสีมา อำเภอครบุรี ตั้งกล่องรับรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในระดับหมู่บ้าน และให้ชาวบ้านเขียนชื่อบุคคลที่สงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดนำไปใส่กล่อง แล้วรวบรวมจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยที่มิได้มีการตรวจสอบกลั่นกรองแต่อย่างใด

ในการจัดทำ “บัญชีดำ” ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการทำประชาคมหมู่บ้าน โดยได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เป็นประชาชนในแต่ละชุมชนที่มีข้อมูลของบุคคลในชุมชนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แล้วให้ประชาชนเขียนชื่อบุคคลเป้าหมายดังกล่าวโดยไม่ต้องลงชื่อของผู้แจ้งนำไปใส่ไว้ในตู้รับข้อมูล จากนั้นปลัดอำเภอจะนำข้อมูลที่ได้ไปตรวจสอบกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจและทางผู้นำชุมชนอีกครั้งก่อนส่งให้กับจังหวัด กลุ่มประชาชนที่ถูกจัดเข้าไปอยู่ในบัญชีดำ นอกจากจะเป็นบุคคลที่มีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นผู้เสพและ/หรือผู้ค้าแล้ว ยังมีผู้มีอิทธิพลและผู้ที่มีความร้ายวัยผิดปกติ หรือมีความขัดแย้งกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องผลประโยชน์ในธุรกิจการค้า หรือแม้แต่ประชาชนที่มีความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งเรื่องส่วนตัว หน้าที่การงานและผลประโยชน์ในพื้นที่ รวมทั้งบุคคลที่สนับสนุนพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามหรือมีความขัดแย้งทางด้านการเมือง ก็จะถูกฝ่ายตรงข้ามกลั่นแกล้งนำรายชื่อใส่เข้าไปในบัญชีดำ ดังเช่น กรณี [REDACTED] จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ถูกขึ้นบัญชีดำเป็นนักค้ายาเสพติดรายใหญ่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเกือบเอาชีวิตไม่รอดมาแล้วในช่วงของการประกาศสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติด ด้วยสาเหตุเป็นทนายความอาสาให้ความช่วยเหลือประชาชนทางด้านกฎหมายที่ได้รับความเดือดร้อนจากการถูกกลั่นแกล้งใส่ร้ายปรักปรำว่ากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม [REDACTED] ได้เข้าไปให้ความช่วยเหลือประชาชนหลายรายให้ได้รับความเป็นธรรมจากการถูกกลั่นแกล้งใส่ร้ายจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหลายคดี ทั้งการซ่อมทำร้ายร่างกาย การสร้างหลักฐานเท็จเพื่อดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และการยึดทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปแต่มิได้นำไปเป็นของกลางในคดี ฯลฯ ในที่สุดศาลมีคำพิพากษายกฟ้องคดีที่ประชาเหล่านั้นถูกกลั่นแกล้งใส่ร้ายประมาณ ๓ - ๔ คดี และสามารถนำทรัพย์สินคืนกลับให้แก่ประชาชนได้ ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่พอใจ จึงทำการข่มขู่คุกคามด้วยการขวางป่าขวดเบียร์เข้าไปภายในสำนักงานทนายความ ขวดและเศษแก้วกระจัดกระจายเต็มไปหมดทั่วทั้งสำนักงานและใต้ท้องรถ ในที่สุด [REDACTED] ก็ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ขึ้นบัญชีดำเป็นผู้ค้ายาเสพติด

(๕) การกำหนดหลักเกณฑ์การจำหน่ายชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งเป็นการกำหนดขึ้นในช่วงเดือนสุดท้ายของการปฏิบัติตามนโยบายการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะ

ยาเสพติดโดย ศตส.มท. ได้มีหนังสือ ที่ ศตส.มท./๓๑๔ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๖ แจ้งหลักเกณฑ์การจำหน่ายชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติ ดังนี้

- (๕.๑) มีชื่ออยู่ในบัญชีเป้าหมาย แต่ตรวจสอบว่าไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
- (๕.๒) มีตัวตนและไม่มีตัวตนอยู่ในพื้นที่ แต่ไม่สามารถสืบสวนสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อนำไปสู่การขอหมายค้นหรือหมายจับจากศาลเพื่อดำเนินคดี
- (๕.๓) ตรวจสอบพบว่าไม่มีตัวตนตามที่อยู่ที่ระบุไว้ในบัญชีเป้าหมาย
- (๕.๔) มีชื่ออยู่ในบัญชีเป้าหมาย แต่ได้ย้ายไปอยู่ที่อื่นแล้ว
- (๕.๕) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่ไม่ได้อาศัยอยู่จริง
- (๕.๖) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน แต่ไม่ทราบว่าจะอาศัยอยู่ที่ใด
- (๕.๗) มีชื่ออยู่ในบัญชีเป้าหมาย แต่เป็นผู้เสพ ไม่ใช่ผู้ค้า/ผู้ผลิต
- (๕.๘) เป็นชาวต่างชาติที่หลบหนีกลับประเทศแล้ว

ทั้งนี้ ผู้ที่เข้ารายงานตัวและผ่านการอบรมแล้วอาจได้รับการพิจารณาจากจังหวัดให้จำหน่ายชื่อออกจากบัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด หากได้รับการรับรองความประพฤติโดยบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา เป็นต้น และเมื่อได้มีการถอนชื่อออกจากบัญชีกระทรวงมหาดไทยจะถือว่าได้มีการเยียวยาแก้ไขแล้วและจะไม่มีการรับรองใดๆ ไปยังบุคคลที่ร้องขอ แม้ว่าการตรวจสอบจะไม่พบชื่อของบุคคลดังกล่าวก็ตาม

๓.๑.๔ การปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ภายหลังจากที่รัฐมนตรีและผู้บริหารระดับสูงในรัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยได้มอบและชี้แจงนโยบายแก่ผู้บริหารระดับสูงและผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ จัดตั้งองค์กรในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดทั้งในส่วนกลาง จังหวัด และพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัดการดำเนินงานเพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ผู้บริหารระดับสูงและผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองก็ได้นำนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในพื้นที่รับผิดชอบ โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ สรุปได้ดังนี้

(๑) การเรียกให้ผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไปรายงานตัว โดยการออกหนังสือถึงผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นรายบุคคล เรียกให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในวัน เวลา และสถานที่ตามที่ระบุไว้ในหนังสือ หรือจัดทำประกาศรายชื่อผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นการทั่วไปและแจ้งให้บุคคลผู้มีชื่อในบัญชีไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในวัน เวลา และสถานที่ตามที่ระบุไว้ในประกาศ ซึ่งทั้งการออกหนังสือเป็นรายบุคคลและการประกาศรายชื่อมีลักษณะการใช้ข้อความที่เข้มงวดทำนองเดียวกัน เช่น

- ประกาศอำเภอบ้านแพ้ว ลงวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ระบุในตอนท้ายของประกาศว่า “...หากผู้ใดฝ่าฝืน ศูนย์ต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดอำเภอบ้านแพ้ว จะไม่รับรองความปลอดภัยในทุกกรณี”

- หนังสือของอำเภอปราจีนบุรี จังหวัดศรีสะเกษ มีข้อความว่า “จึงเรียนมาเพื่อทราบและไปรายงานให้จงได้”

- หนังสือของอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีข้อความว่า “หากท่านไม่ไปพบเจ้าหน้าที่ตามกำหนดนัดหมายนี้ และยังคงอยู่กับยาเสพติด จะดำเนินการตามกฎหมายโดยเด็ดขาด”

- หนังสือของอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร มีข้อความว่า “ถ้าไม่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ จะดำเนินการขั้นเด็ดขาดต่อไป”

(๒) การดำเนินการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองต่อผู้ที่ไปรายงานตัวและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยมาตรการสองด้าน คือ การให้โอกาสแก่ผู้มีชื่อเป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเลิกพฤติกรรมด้านยาเสพติด และการใช้บังคับมาตรการทางกฎหมายอย่างเด็ดขาด ซึ่งปรากฏตามที่แจ้งในหนังสือเรียกให้ไปรายงานตัวหรือตามประกาศเป็นการทั่วไปดังกล่าวข้างต้นว่า ให้ไปรายงานตัวเพื่อตรวจสุขภาพ จัดลำดับความรุนแรง รับบัตรประจำตัวผู้รายงานตัวต่อทางราชการ รับฟังโอวาท และเข้ารับการอบรมโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน ในกรณีที่ผู้ค้า/ผู้ผลิตไปรายงานตัว ให้จัดตั้ง “ศูนย์ชกถาม” เพื่อชกถาม สอบสวน ขยายผลไปสู่การปราบปรามผู้ค้า/ผู้ผลิตให้หมดสิ้นไป ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีบุคคลจำนวนไม่น้อยที่ได้แจ้งการมีชื่อของตนในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด เช่น กรณีมีผู้ร้องเรียน จำนวน ๑๕๒ ราย ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อขอความเป็นธรรม ขอให้ช่วยเหลือขอให้ตรวจสอบว่าตนเองมีรายชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้อย่างไร ขอให้พิสูจน์ความบริสุทธิ์และถอนชื่อออกจากบัญชีฯ ขอให้หามาตรการคุ้มครองความปลอดภัย และขอให้ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ดำเนินการตรวจสอบและจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๓๙/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๙ พบว่า ในการดำเนินการระยะแรก ไม่ปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือหลักเกณฑ์การจำหน่ายชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้เป็นการชัดเจน เมื่อมีการโต้แย้งต่างก็ดำเนินการไปตามที่เห็นสมควร ในบางจังหวัด ได้มีการนำแนวทางการดำเนินงานต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของกระทรวงมหาดไทยมาใช้บังคับเทียบเคียง เช่น กรณีจังหวัดนครปฐม นายอำเภอ ผู้กำกับการตำรวจภูธรอำเภอ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบกลับกรองรายชื่อที่มีการขอให้ลบออกจากบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พร้อมแสดงเหตุผล จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลส่ง ศตส.จ. เพื่อพิจารณากลับกรองอีกชั้นหนึ่ง แล้วจึงส่งข้อมูลนั้นไปยัง ศตส.มท. เพื่อพิจารณาตรวจสอบในขั้นสุดท้าย ต่อมาเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๖ ศตส.มท. จึงได้แจ้งหลักเกณฑ์การจำหน่ายชื่อออกจากบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติเป็นการทั่วไป ดังปรากฏตาม หนังสือ ที่ ศตส.มท./๓๑๔ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๖ ดังกล่าวใน (๕) ข้างต้น

๓.๒ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผลการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และสภาพปัญหาหรือผลกระทบโดยรวมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว

ภายหลังครบกำหนดเวลา ๓ เดือนของการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด นับแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ ปรากฏข้อเท็จจริง ดังนี้

๓.๒.๑ ผลการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ผลการดำเนินงานของรัฐบาลตามนโยบายดังกล่าว ในช่วงระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ สรุปได้ ดังนี้

- การจับกุม ผู้ผลิต ๔๔๐ ราย รวมผู้ต้องหา ๓๕๖ คน นักค้ารายสำคัญ ๑,๗๒๑ ราย รวมผู้ต้องหา ๒,๐๑๓ คน นักค้ารายย่อย ๑๔,๓๒๑ ราย รวมผู้ต้องหา ๑๕,๒๗๖ คน ผู้ครอบครองยาเสพติด ๒๐,๒๙๗ ราย รวมผู้ต้องหา ๒๐,๗๙๘ คน และผู้เสพ ๒๐,๗๑๑ ราย รวมผู้ต้องหา ๒๑,๘๗๔ คน

- มูลค่าทรัพย์สินที่ยึด आयัด รวม ๑,๖๐๘,๘๑๒,๖๑๒ บาท

- ผู้ค้าที่มาแสดงตนต่อทางราชการ ๔๒,๓๗๒ คน

- การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด รวม ๑,๒๙๓ คน

- ตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด รวม ๑๙๗,๕๕๐ ครั้ง

- ปิดล้อมตรวจค้น รวม ๗๐,๓๑๖ ครั้ง

- ตรวจค้นสถานบริการ ๘๘,๙๗๔ ครั้ง

- ผลการปราบปรามยาเสพติด ตามแผนสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน มีการลาดตระเวนสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน รวม ๗,๑๘๕ ครั้ง ตั้งจุดตรวจ/จุดสกัด รวม ๖,๙๑๗ ครั้ง ปิดล้อมตรวจค้น รวม ๑,๔๐๗ ครั้ง

- นำผู้ค้ารายย่อยที่มารายงานตัวเข้าอบรมโครงการทำความดีเพื่อแผ่นดิน รวม ๑๒,๘๗๘ คน

- จำนวนของกลางยาเสพติดที่ยึดได้ ๑๕,๕๖๖,๖๓๓ เม็ด

นอกจากนี้ จากข้อมูลเกี่ยวกับการยึดและอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทรัพย์สินที่ได้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดและอายัดและได้คืนให้แก่ผู้เกี่ยวข้องแล้ว รวมทั้งจำนวนเงินสินบนและเงินรางวัล ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๗ ที่จ่ายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำการจับกุมคดียาเสพติด ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ ที่สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแจ้งต่อคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ตามหนังสือ ที่ ยช ๑๑๑๘(ยอ)/๓๕๔๖ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๔๘ สรุปได้ดังนี้

- จำนวนทรัพย์สินมีคำสั่งยึดหรืออายัดชั่วคราว ปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ จำนวน ๒๓,๐๖๐ รายการ

- ทรัพย์สินที่มีคำสั่งยกเลิกการยึดและอายัดประจำปี ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗

ประกอบด้วย

- จำนวนคดีที่มีคำสั่งตรวจสอบ ๒,๘๙๗ ราย
- ทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดหรืออายัดชั่วคราว ๒๓,๐๖๐ รายการ
- จำนวนทรัพย์สินที่มีคำสั่งยกเลิก/มติดิน ๗,๗๖๓ รายการ
 - ดินเจ้าของ ๖,๖๓๕ รายการ
 - บังคับตามกฎหมายอื่น ๓๒๒ รายการ
 - เก็บรักษา ๘๐๖ รายการ (ส่วนใหญ่มีมูลค่าเล็กน้อยเจ้าของไม่มารับคืน)

- ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๗ มีการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลให้กับเจ้าหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการจ่ายเงินสินบนและเงินรางวัลคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๗ รวมทั้งสิ้นจำนวน ๔๘,๖๓๒,๕๕๖ บาท

๓.๒.๒ ปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

ในช่วงเวลา ๓ เดือน แห่งการปฏิบัติการอย่างเข้มงวดตามนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด นำไปสู่ปัญหาและผลกระทบที่สำคัญ ดังนี้

(๑) ส่งผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและในวงกว้างต่อประชากรพลเรือน

ผลการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล ██████████ ในช่วงระยะเวลาสามเดือนแห่งการปฏิบัติการอย่างเข้มงวดและไร้ความปรานี นำมาซึ่งผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและในวงกว้างต่อประชากรพลเรือน เกิดการสูญเสียด้านต่างๆ ของผู้เสียหาย และครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายอย่างกว้างขวาง กล่าวคือ

(๑.๑) ประชาชนพลเรือนถูกฆาตกรรมจำนวนมากผิดปกติ

ในช่วงเวลาที่มีการปฏิบัติการตามนโยบาย ปรากฏอย่างชัดเจนว่ามี “ผู้เสียชีวิต” เป็นจำนวนมาก ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ และเป็นจำนวน “มากผิดปกติ” โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราการเสียชีวิตของประชากรพลเรือนในช่วงสองปีก่อนและช่วงสองปีหลังจากการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดดังกล่าว จากข้อมูลทางคดีที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ - ๙ และกองบังคับการตำรวจนครบาลที่ ๑ - ๙ ปรากฏว่า ในระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ มีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นทั้งสิ้น จำนวน ๒,๖๐๔ คดี และมีผู้เสียชีวิต จำนวน ๒,๘๗๓ คน ซึ่งแบ่งออกเป็นคดีฆาตกรรม และคดีวิสามัญฆาตกรรม ดังนี้

- คดีฆาตกรรม ๒,๕๕๙ คดี ผู้เสียชีวิต ๒,๘๑๙ คน เป็นคดีที่ผู้ตายมีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ๑,๑๘๗ คดี ผู้เสียชีวิต ๑,๓๗๐ คน คดีที่มีสาเหตุจากเรื่องอื่นๆ เช่น ทะเลาะวิวาท ชู้สาว ประสงค์ต่อทรัพย์สิน ชัดแย้งทางธุรกิจ ฯลฯ ๑,๓๗๒ คดี ผู้เสียชีวิต ๑,๑๔๔ คน

- คดีวิสามัญฆาตกรรม ๔๕ คดี ผู้เสียชีวิต ๕๔ คน

คดีฆาตกรรมดังกล่าวข้างต้น เกิดขึ้นสูงมากผิดไปจากจำนวนคดีโดยเฉลี่ยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันของสองปีก่อนและหลังการประกาศสงครามขึ้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยพบว่า ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ และ พ.ศ. ๒๕๔๘ มีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นเฉลี่ยเดือนละ ๔๕๔ คดี แต่ในช่วงระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นเฉลี่ยเดือนละ ๘๕๓ คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๗.๘๙ ต่อเดือน และในช่วงเวลาดังกล่าวมีผู้ค้ายาเสพติดหลายคนถูก “ฆ่าตัดตอน” และบางรายถูกเจ้าหน้าที่ “วิสามัญฆาตกรรม”

(๑.๒) ประชาชนพลเรือนหายสาบสูญไปในช่วงเวลาของการปฏิบัติการตามนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

นอกจากกรณีประชาชนพลเรือนถูกฆาตกรรมจำนวนมาก ผิดปกติในช่วงเวลาของการปฏิบัติการตามนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดดังกล่าวแล้วยังปรากฏกรณีร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่า มีประชาชนหายสาบสูญไปในช่วงเวลาเดียวกัน กล่าวคือ จากข้อมูลการร้องเรียน จำนวน ๑๐๓ คำร้อง เป็นกรณีบุคคลในครอบครัว/ญาติหายตัวไป จำนวน ๓๔ คำร้อง บุคคลหายตัวไป จำนวน ๔๐ คน เช่น

- [REDACTED] หายสาบสูญไปหลังจากถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวไป เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ บริเวณหน้าตลาด [REDACTED] ใกล้กับบ้าน [REDACTED] ถนนหลานหลวง แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (คำร้องที่ ๒๔๗/๒๕๕๒)

- [REDACTED] สามี [REDACTED] (ผู้ร้องตามคำร้องที่ ๓๔๔/๒๕๕๒) ถูกอุ้มหายไป เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๖ เหตุเกิดที่อำเภอต๋อยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่

- [REDACTED] พี่ชาย [REDACTED] (ผู้ร้องตามคำร้องที่ ๓๗๔/๒๕๕๗) ได้ออกไปทำสวน ซึ่งห่างจากบ้านพัก [REDACTED] ตำบลทุ่งยาว อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประมาณ ๑๐ กิโลเมตร เมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๔๖ และหายสาบสูญไป

- [REDACTED] บุตร [REDACTED] (ผู้ร้องตามคำร้องที่ ๒๙๐/๒๕๕๒) ถูกอุ้มหายตัวไปพร้อมกัน [REDACTED] เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๔๖

- [REDACTED] บุตร [REDACTED] (ผู้ร้องตามคำร้องที่ ๓๐๗/๒๕๕๒) ได้ออกจากบ้านจะไปทำงานทำที่จังหวัดเชียงใหม่ และหายสาบสูญไป ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖

(๑.๓) เกิดความสูญเสียต่อทรัพย์สินของประชาชนจากการยึดอายัดทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ในการปฏิบัติการตามนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องมุ่งสนองนโยบายที่ [REDACTED] ดั้มอบหมายและสั่งการ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๖ ว่า “...จากวันที่ ๑ กุมภาพันธ์เป็นต้นไป ใครไม่เลิกค้ายาเสพติด

ต้องถูกจัดการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ค้าประเภทไหน และให้ยึดทรัพย์สินด้วย เรื่องยึดทรัพย์สิน วันนี้ถ้าประชาชนคนไหน มีเบาะแสว่าข้างบ้านร่ำรวยผิดปกติ สงสัยใครว่าไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง แล้วทำไมร่ำรวยให้แจ้งให้ ทราบได้ เป็นการเริ่มต้นด้วยที่มาที่ไป... เรื่องการยึดทรัพย์สินต้องยึดให้หมด ตายไปแล้วก็จะได้ไม่มีมรดก เหลือให้ลูกหลาน เพราะถือว่าบุคคลเหล่านี้ทำลายชาติ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดรีบไปพิจารณาด้วยว่า ถ้ายึดทรัพย์สินแล้วจะมีรางวัลตอบแทนให้เจ้าหน้าที่อย่างไร ...” ซึ่งจากการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นรายกรณี พบว่า หลายเรื่อง การดำเนินการยึดทรัพย์สินของผู้เสียหายหรือญาติของผู้เสียหายที่กระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ มิได้เป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด และในทางปฏิบัติปรากฏข้อเท็จจริงว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่ดำเนินการยึด ทรัพย์สินของผู้ต้องสงสัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น อุปกรณ์เครื่องครัว อุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบ อาชีพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการลดจำนวนผู้ต้องสงสัยว่าค้าหรือผู้ผลิตยาเสพติดเป็นสิ่งสำคัญ ทำให้ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการสูญเสียทรัพย์สินดังกล่าว เช่น

- กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากหลายฝ่ายได้เข้าตรวจค้น ยึดและอายัดทรัพย์สินจากบ้านพัก [REDACTED] อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๖ (คำร้องที่ ๒๗๘/๒๕๕๖) และเข้าตรวจค้น ยึดและอายัดทรัพย์สินจากบ้านพักของ [REDACTED] อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ในวันเดียวกัน (คำร้องที่ ๒๘๐/๒๕๕๖) จากการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปรากฏว่า เป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่มีได้เป็นไปตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ เพราะเป็นการยึดหรืออายัดที่มีได้กระทำโดยคำสั่งของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินหรือคำสั่งของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และหากเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๕๒ การยึดหรืออายัดทรัพย์สินในกรณีนี้ จะกระทำได้โดยคำสั่งของคณะกรรมการธุรกรรมหรือคำสั่งของเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเช่นเดียวกัน ดังนั้น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ [REDACTED] จึงเป็นการยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเลิงนกทา ได้เข้าตรวจค้น ยึด และอายัดทรัพย์สินจากบ้านพัก [REDACTED] อำเภอเลิงนกทา จังหวัดยโสธร เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๖ ผลการตรวจค้นพบ ๑) ยาเสพติด (ยาบ้า) ลักษณะเป็นเม็ดทรงกลมแบนสีส้ม จำนวน ๑ เม็ด ห่อหุ้มด้วยกระดาษของในบุหรี บรรจุอยู่ในถุงพลาสติกใส ๒) ถุงพลาสติกขนาดเล็กแบบกดปิดปากถุง จำนวนประมาณ ๕๐ ถุง ๓) เทปพันสายไฟ สีดำลักษณะใช้พันมัตยาบ้า จำนวน ๒ ชิ้น และได้ยึดทรัพย์สินของ [REDACTED] ไปถึง ๔๐ รายการ เช่น บ้านพร้อมที่ดิน รถยนต์ สมุดบัญชีเงินฝาก เครื่องประดับ รวมถึง ตู้เย็น เต้าไมโครเวฟ เครื่องรับโทรทัศน์ พัดลมตั้งโต๊ะ ฯลฯ ต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้มีคำสั่งที่ [REDACTED] ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ [REDACTED] เพียง ๕ รายการ อีกทั้งปรากฏตามคำพิพากษาในคดีอาญาหมายเลขดำ ที่ [REDACTED] หมายเลขแดง

ที่ [REDACTED] ซึ่งศาลจังหวัดยศธรยกฟ้อง [REDACTED] จำเลยในคดีดังกล่าวแล้ว ว่า "...แม้ [REDACTED] จะเบิกความว่า เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๔๖ พยานพร้อมชุดจับกุม ได้ไปทำการตรวจค้นบ้านของจำเลย ปรากฏว่า [REDACTED] ค้นพบยาบ้าจำนวน ๑ เม็ด แต่ก็มีใช้เป็นยาบ้าจำนวนเดียวกับที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ อีกทั้งไม่ปรากฏว่า เจ้าพนักงานตำรวจ ได้มีการวางแผนเพื่อทำการล่อซื้อยาบ้าจากจำเลย และเจ้าพนักงานตำรวจก็ได้มีการตรวจพบ หรือยึดยาบ้าจำนวน ๗๐ เม็ด ของกลางในคดีนี้จากจำเลย ประกอบกับจำเลยให้การปฏิเสธตลอดมา ตั้งแต่ชั้นจับกุม ชั้นสอบสวน และในชั้นพิจารณาของศาล เมื่อโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานอื่นแสดงให้เห็นว่าจำเลยกระทำความผิดตามฟ้อง จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ วรรคสอง กรณีไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยพยานหลักฐานของจำเลยอีก พิพากษายกฟ้อง"

(๑.๔) ประชาชนได้รับความเดือดร้อน หวาดกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัย จนไม่สามารถดำเนินชีวิต หรือประกอบอาชีพได้ตามปกติ

หลังจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ถึงเดือนเมษายน ๒๕๔๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ที่อ้างว่าได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด จำนวน ๒๘๓ คำร้อง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกรณีผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดร้องเรียนว่า ได้รับความเดือดร้อน หวาดกลัวว่าจะไม่ได้รับความปลอดภัยจนไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ เนื่องจากถูกตรวจค้นหรือจับกุม ถูกยึดอายัดทรัพย์สิน ถูกข่มขู่ ถูกประณามจากสังคม โดยผู้ร้องกล่าวอ้างข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการร้องเรียนทำนองเดียวกันว่า ได้รับแจ้งด้วยวาจาจากญาติ หรือบุคคลที่รู้จัก หรือผู้นำชุมชนว่าเป็นผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดและให้ไปรายงานตัว หรือถูกเจ้าหน้าที่มีหนังสือเรียกให้ไปรายงานตัวต่อทางราชการเพื่อเข้ารับการอบรม บางรายถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าค้นบ้านพัก ผู้ร้องหลายรายอ้างว่า ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วยถ้อยคำในเชิงข่มขู่ว่า ถ้าไม่ไปรายงานตัวอาจถูกฆาตกรรม เช่น

- ผู้ร้องรายหนึ่งจากจังหวัดพิษณุโลก อ้างว่า ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๖ ว่า "ให้ไปติดคุก ถ้าไม่ไปให้เลือกเอาว่าจะอยู่คุกหรืออยู่วัด" อีกรายหนึ่งอ้างว่า ถูกเจ้าหน้าที่เรียกให้ไปรายงานตัวและขู่ว่า "หากไม่ไปรายงานตัว ให้นำไปหากจับเป็นได้ก็จะจับเป็น หากจับตายได้ก็จะจับตาย"

- ผู้ร้องรายหนึ่งจากจังหวัดนครสวรรค์ อ้างว่า ถูกข่มขู่จากเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า "ให้นำภรรยาหรือยาเสพติดไปไว้ในบ้านเพื่อที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้ตรวจค้นพบยาเสพติด เรื่องจะได้จบ ถ้าไม่ทำตามจะตายอย่างเดียว"

- ผู้ร้องรายหนึ่งจากจังหวัดพะเยา อ้างว่า ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจเรียกไปที่สถานีตำรวจแล้วข่มขู่ให้เลือกเอาว่า "จะยอมรับว่าค้ายาเสพติดหรือถูกฆ่าตัดตอน"

- ผู้ร้องรายหนึ่งจากจังหวัดอยุธยา อ้างว่า ได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า “ถ้าอยากมารายงานตัว ก็ขอให้มาที่โรงพักในวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ แต่ถ้าอยากตายก็ให้อยู่บ้านไม่ต้องมารายงานตัว”

(๒) ผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงเกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด

จากการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงของคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ พบว่า การดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล ██████████ ██████████ ส่งผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนต่อผู้เสียหาย และครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายอย่างรุนแรง และปรากฏชัดเจนในหลายกรณีว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้กระทำหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้น เช่น

- กรณี ██████████ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน ถูกจับกุมดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ และถูกจำคุกระหว่างต่อสู้คดี ๖ ปีเศษ ซึ่งต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาให้ยกฟ้อง แต่สิ่งที่ ██████████ ได้รับคือ ถูกปลดออกจากตำแหน่ง ██████████ ครอบครัวแตกแยก ถูกคุมขังโดยไม่มีความคิด ไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหาย ศาลปกครองเชียงใหม่พิพากษาให้เพิกถอนคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ปลดออกจากการเป็น ██████████ แต่เนื่องจากการแต่งตั้ง ██████████ คนใหม่แทนในระหว่างที่ ██████████ ถูกจำคุก จึงไม่สามารถแต่งตั้ง ██████████ เป็น ██████████ ตามคำพิพากษาของศาลปกครองเชียงใหม่ได้ และเมื่อยื่นขอความช่วยเหลือตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ก็ไม่ได้รับการเยียวยา แต่ได้รับแจ้งจากกระทรวงยุติธรรม ว่า ██████████ ไม่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เนื่องจากเป็นกรณีที่พยานหลักฐานโจทก์ไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิด มิใช่กรณีปรากฏข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าผู้ยื่นคำขอมีได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของผู้ยื่นคำขอไม่เป็นความผิด ตามมาตรา ๒๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

- กรณี ██████████ ██████████ สองสามีภริยาซึ่งประกอบธุรกิจขนส่งสินค้าเกษตรในอำเภอแม่สอด โดยประกอบอาชีพสุจริต ไม่เคยยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถูกยิงเสียชีวิตอย่างโหดเหี้ยมด้วยอาวุธสงครามนานาชนิดระหว่างการเดินทางกลับจากสถานีตำรวจภูธรแม่ท้อ ไปยังอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อคืนวันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๔๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจพบยาบ้า ๑๙๗ เม็ด ซุกซ่อนอยู่ในสันรองเท้าผู้หญิงในกล่องพัสดุไปรษณีย์ที่วางไว้บริเวณที่วางเท้าด้านคนขับ จากนั้นสองสามีภริยาก็ถูกดำเนินคดีและถูกยึดทรัพย์สินทั้งหมดจำนวน ๒๐ รายการ มูลค่ารวมทั้งหมดประมาณ ๖๙,๐๖๗,๑๔๒.๘๓ บาท ขยายทอดตลาดจนสิ้นเนื้อประดาตัว ทั้งที่ สองสามีภริยาประกอบธุรกิจรับขนส่งสินค้าโดยสุจริตมีหลักฐานการกู้ยืมเงินจากธนาคาร เพื่อนำไปผ่อนชำระค่าเช่าซื้อรถบรรทุกนำไปใช้ในกิจการขนส่งสินค้า จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงของกรมสอบสวนคดีพิเศษพบว่า แม้เหตุจะเป็นเหตุที่เกิดขึ้นหลังช่วงเวลาประกาศสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดก็ตาม แต่จากการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานพบว่ามีกรรณการรายงานข้อมูลว่าบุคคลทั้งสองมีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงเดือนมีนาคม ๒๕๔๖ แต่จากการตรวจสอบข้อมูลจาก

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่พบว่าบุคคลทั้งสองเคยมีประวัติไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาก่อน ส่วนยาเสพติด ๑๙๗ เม็ด ที่ตรวจพบนั้น อาจมีผู้นำกล่องพัสดุไปรษณีย์ที่มียาเสพติดซุกซ่อนในร่องเท้าผู้หญิงไปวางไว้ บริเวณที่พื้นรถด้านคนขับภายหลังบุคคลทั้งสองถูกยิงเสียชีวิตแล้ว กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ส่งสำนวนคดี ยาเสพติดพร้อมความเห็นสั่งไม่ฟ้องไปยังพนักงานอัยการ นอกจากนี้ยังส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงกรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและกระทำการอย่างใด ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบเพื่อจะแกล้งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดต้องรับโทษ ส่วนสำนวนคดีฆาตกรรม ██████████ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนและสำหรับ ทรัพย์สินที่ยึดอายัดไปนั้น คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินได้มีมติให้ยกเลิกการยึดหรืออายัดทั้งหมด ยกเว้นรถยนต์บรรทุกจำนวน ๓๕ คัน ซึ่งสองสามีภรรยาซื้อมาโดยหลักฐานการกู้เงินจากธนาคาร ██████████ สาขาแม่สอด ต่อมา สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้ดำเนินการขาย ทอดตลาดรถยนต์บรรทุกดังกล่าว ในราคา ๓๐,๖๔๔,๙๔๘.๒๔ บาท คืนให้ทายาท ๓,๓๕๑,๓๖๙.๔๑ บาท

- กรณี ██████████ เสียชีวิต เกิดเหตุ เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ หน้าโรงพยาบาลนต์ ██████████ ตลาดสะพานขาว แขวงสี่แยกมหานาค เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่ตำรวจ ๓ นาย จากสถานีตำรวจบางชัน ได้ติดต่อล่อซื้อยาเสพติดจาก ██████████ บิดาของ ██████████ และได้เข้าจับกุม ██████████ ขณะขับรถยนต์ไปที่บริเวณ ดังกล่าว ซึ่งมี ██████████ มารดาของ ██████████ และ ██████████ เดินทางมาด้วย และจับกุม ██████████ ได้บริเวณดังกล่าว แต่ ██████████ ได้ขับรถยนต์หลบหนีการจับกุม ทำให้ เจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุมใช้อาวุธปืนยิงสกัดการหลบหนี จนเป็นเหตุให้กระสุนพลาดไปถูก ██████████ เสียชีวิต ภายหลังเกิดเหตุ ██████████ หายตัวไปอย่างไร้ร่องรอย ต่อมาศาลอาญามีคำพิพากษาว่า การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายสืบสวนสถานที่ตำรวจบางชัน จำเลยที่ ๑ - ๓ เป็นการกระทำประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๒๙๑ ให้จำคุกจำเลยที่ ๑ - ๓ คนละ ๒ ปี และปรับคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท แต่เมื่อพิเคราะห์พฤติการณ์ แห่งคดีแล้ว เห็นว่าการกระทำของพวกจำเลยเป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ และไม่เคยปรากฏว่าจำเลยทั้งสาม ต้องโทษมาก่อน โทษจำคุกจึงให้รอลงอาญาคนละ ๒ ปี

- กรณี ██████████ สองสามีภรรยา ซึ่งไปทำงานก่อสร้างที่กรุงเทพฯ ถูกลือตเตอร์รางวัลที่ ๑ งวดวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๔ เป็นเงิน ๖,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาเมื่อประมาณกลางปี ๒๕๔๕ ทั้งสองคนเดินทางกลับบ้านเพื่อเปิดกิจการค้าขาย ของชำในหมู่บ้านโดยสองสามีภรรยาจะออกจากบ้านแต่เช้ามีดไปจ่ายของที่ตลาดมาขายทุกวัน วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๖ เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอครบุรี ได้นำหมายค้นของศาลเข้าค้นบ้านของ บุคคลทั้งสอง โดยกล่าวหาว่าร้ายรอยผิดปกติและมีประวัติยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย ใดๆ เกิดเหตุวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๖ ทั้งสองออกจากบ้านเมื่อเวลาประมาณ ๐๔.๐๐ น. ไปซื้อของที่ตลาดเพื่อจะนำมาขาย เมื่อขับรถออกไปได้ประมาณ ๑ กิโลเมตรก็ถูกคนร้ายแต่งกายคล้ายเจ้าหน้าที่ ตำรวจ สวมหมวกแก๊ปปิดบังใบหน้า ใช้อาวุธปืนยิงที่ศีรษะของสองสามีภรรยาเสียชีวิตอย่างโหดเหี้ยม อยู่ที่บริเวณพื้นถนนท้ายรถบรรทุกปิกอัพ เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอครบุรี

ไปถึงที่เกิดเหตุได้เดินตรงไปเปิดประตูรถด้านคนขับและเอื้อมมือไปที่กระเป๋ากیبของด้านหลังเบาะที่นั่งคนขับแล้วหยิบถุงพลาสติกสีใสภายในมียาบ้าบรรจุอยู่จำนวน ๑๗ เม็ด โดยไม่ได้ตรวจค้นที่อื่นใดของรถยนต์อีก จากนั้นได้นำหมายค้นไปค้นบ้านของทั้งสองคน และยึดอายัดทรัพย์สินของทั้งสองคนไปก่อนเกิดเหตุเคยมีคน มาบอกว่าผู้ตายทั้งสองมีชื่ออยู่ในบัญชีดำของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ขอให้หลบหนีออกไปนอกพื้นที่ แต่บุคคลทั้งสองไม่ยอมออกไปจากพื้นที่ เพราะมิได้กระทำความผิดอะไร ต่อมาภายหลังคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเห็นว่าบุคคลทั้งสองได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงให้ยกเลิกการยึดอายัด

- กรณี

บุคคลทั้ง ๕ คน ถูกคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงเสียชีวิตภายหลังจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุม ที่กรุงเทพฯ โดยกล่าวหาว่าพัวพันกับการค้ายาเสพติดเนื่องจากมีฐานะร่ำรวยในอำเภอครบุรี มีรถยนต์ ๔ ล้อ และรถบรรทุก ๒ ล้อ รวม ๖ คันซึ่งเป็นรถที่เช่าซื้อมาทั้งสิ้นและอยู่ระหว่างการผ่อนชำระ จึงถูกเพ่งเล็งว่ามีฐานะร่ำรวยผิดปกติ วันรุ่งขึ้นเจ้าหน้าที่ตำรวจนำตัว ไปฝากขังต่อศาลจังหวัดนครราชสีมา ได้เดินทางไปที่ศาลด้วยโดยมี เป็นคนขับรถให้ ศาลอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว จากนั้นทั้ง ๕ คน ได้เดินทางกลับกรุงเทพฯ พร้อมกันไปตามถนนมิตรภาพระหว่างรถยนต์แล่นผ่านบริเวณตำบลนากลาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้มีรถบรรทุกปิกอัฟสี่ขาวหลังคาผ้าใบไม่ทราบยี่ห้อและหมายเลขทะเบียน แล่นตามไปโดยมีคนนั่งอยู่ในรถหลายคนแล้วแล่นแซงประกบข้างรถของ พร้อมกับตะโกนให้หยุดรถ แต่ ไม่ยอมหยุด คนร้ายที่อยู่ในรถปิกอัฟสี่ขาวจึงระดมยิงไปที่รถของ เป็นเหตุให้รถตกลงไปข้างถนน จากนั้นคนร้ายได้ลงไปที่รถของ และใช้อาวุธปืนจ่อยิงคนในรถของ จนเสียชีวิตคารรถทุกคน ท่ามกลางการยกมือไหว้ร้องขอชีวิตแต่ก็ไม่เป็นผล จากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตามไปยึดรถของ ทั้ง ๖ คัน อ้างว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด แต่ในที่สุดก็ต้องคืนรถให้กับญาติของ ไป เพราะไม่มีหลักฐาน

นอกจากนั้น การใช้นโยบายปราบปรามยาเสพติดด้วยความรุนแรงยังส่งผลต่อเนื่องให้เกิดการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ในการปราบปรามอาชญากรรมด้วยความรุนแรงในลักษณะเดียวกัน เช่น

- กรณี

นักเรียนชั้นมัธยม โรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ถูกฆาตกรรม เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ ซึ่งตามรายงานผลการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๔๑/๒๕๔๔ สรุปว่า ถูกทารุณกรรมอย่างโหดร้ายก่อนเสียชีวิต แล้วจึงนำศพไปแขวนคอเพื่ออำพรางคดี โดยก่อนเสียชีวิต ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองกาฬสินธุ์จับกุมในข้อหาลักทรัพย์ และได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว แต่เมื่อญาติมารับกลับพบว่า หายตัวไป และได้เสียชีวิต คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเสนอมาตรการการแก้ไขปัญหาคือรัฐบาลเสนอให้

แต่งตั้งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นนอกเหนือจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สอบสวนเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับกรณีการเสียชีวิตของ [REDACTED] เพื่อให้มีการลงโทษต่อไป หลังจากนั้นญาติของ [REDACTED] ได้นำรายงานผลการตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปประกอบการยื่นฟ้องเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองกาฬสินธุ์เป็นคดีอาญา และต่อมาปรากฏตามคำพิพากษาศาลอาญา คดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] คดีหมายเลขแดงที่ [REDACTED] ระหว่างพนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด และ [REDACTED] โจทก์ร่วม กับ [REDACTED] ที่ ๑ [REDACTED] ที่ ๒ [REDACTED] ที่ ๓ [REDACTED] ที่ ๔ [REDACTED] ที่ ๕ และ [REDACTED] ที่ ๖ (จำเลย) กรณีการเสียชีวิตของ [REDACTED] ซึ่งศาลได้พิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต จำเลยที่ ๑ จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ ฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน ลงโทษจำคุก จำเลยที่ ๕ มีกำหนด ๗ ปี จำคุกจำเลยที่ ๖ ตลอดชีวิต และยกฟ้องจำเลยที่ ๔

ตามคำพิพากษาคดีดังกล่าว ศาลพิเคราะห์ข้อเท็จจริงแล้วเห็นว่า จำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓ มีเจตนาร่วมกันที่จะฆ่าผู้ตายให้ถึงแก่ความตายโดยมีการวางแผนคบคิดกัน มาอย่างแยบยลซึ่งจากคำให้การของเพื่อนของผู้ตาย คือ [REDACTED] [REDACTED] สรุปได้ว่า ผู้ตายเป็นสายและชายยาเสพติดให้เจ้าพนักงานตำรวจ คาดว่าเหตุที่เสียชีวิตเพราะผู้ตายรู้เรื่องขบวนการค้ายาเสพติดมากเกินไปและคงไปขัดคำสั่งของเจ้าพนักงานตำรวจบางคน และจากคำให้การของ [REDACTED] เพื่อนผู้ตายให้การได้ความว่า ผู้ตายเล่าให้ [REDACTED] ฟังในห้องขังว่า หากได้รับการปล่อยตัว ผู้ตายกลัวถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับไปฆ่าแขวนคอ เพราะอยู่ในเหตุการณ์ขณะเพื่อน ซึ่งเกี่ยวข้องกับยาเสพติดถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับตัวไปแขวนคอตายที่สวนสาธารณะกลางเมืองกาฬสินธุ์ ซึ่งในคำพิพากษาคดีนี้ระบุว่า “ศาลเชื่อว่าลำพังจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๖ ย่อมไม่อาจกระทำการดังกล่าวได้ หากไม่ได้รับคำสั่งในเชิงนโยบายหรือได้รับความเห็นชอบ พร้อมทั้งการให้ความสนับสนุนจากบรรดาเจ้าพนักงานตำรวจคนอื่นๆ รวมทั้งผู้บังคับบัญชาในระดับสูงขึ้นไป ดังนั้น แม้บทลงโทษของกฎหมายอาจเอื้อมไปไม่ถึงเพราะพยานหลักฐานอาจมีไม่เพียงพอที่จะรับฟังเพื่อลงโทษ อันจำเป็นต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยนี้ให้เป็นคุณก็ตาม แต่มิได้หมายความว่าบุคคลผู้นั้นจะรอดพ้นจากวิบากกรรมที่ตกลงไว้ไปได้ ฉะนั้นจึงขอให้ฟังสังวรไว้เสมอว่าผู้เสียชีวิตเหล่านี้แม้จะเคยถูกจับกุมดำเนินคดี เคยก่ออาชญากรรมสร้างความเดือดร้อนให้แก่สุจริตชนมาก่อน แต่โทษานุโทษที่ผู้เสียชีวิตเหล่านี้ได้รับควรถึงขั้นปลิดชีวิตให้สูญสิ้นไปหรือไม่... ดังนั้น ผู้รักษากฎหมายจำต้องมองสภาพเหล่านี้ด้วยสายตาที่เป็นธรรมและปฏิบัติต่อบุคคลเหล่านี้ด้วยจิตสำนึกอย่างมีมโนธรรม เมื่อกระทำผิดก็จับกุมดำเนินคดีโดยผ่านทางกระบวนการยุติธรรมที่มีอยู่ให้ลงโทษไปตามตัวบทกฎหมายให้สมกับโทษานุโทษที่บุคคลเหล่านี้ได้กระทำลงไป แต่มิใช่มากระทำในลักษณะเป็นผู้ตัดสิน ชีวตชะตาชีวิตของบุคคลเหล่านี้เสียเอง...”

ต่อมาโจทก์ โจทก์ร่วม จำเลยที่ ๑ ถึง ๓ ที่ ๕ และที่ ๖ อุทธรณ์ ซึ่งศาลอุทธรณ์ได้มีคำพิพากษาตามคดีหมายเลขดำที่ [REDACTED] หมายเลขแดงที่ [REDACTED] เมื่อวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๘ สรุปความได้ว่า จำเลยที่ ๕ พุดบอกให้พยานบุคคล

ให้การเพื่อให้พฤติกรรมแห่งรูปคดีผิดไปจากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นเป็นว่า ในวันดังกล่าวผู้ตายได้รับการปล่อยตัวจากสถานีตำรวจภูธรเมืองกาฬสินธุ์ไปแล้วและอาจถูกบุคคลอื่นพาไปฆ่าและอำพรางศพ ซึ่งยากที่จะเชื่อมโยงเอาผิดต่อจำเลยที่ ๑ - ๔ ได้ การกระทำของจำเลยที่ ๕ เข้าลักษณะเป็นการกระทำเพื่อจะช่วยเหลือจำเลยที่ ๑ - ๔ มิให้ต้องโทษ จึงมีความผิดฐานเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญากระทำการในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๐ วรรคแรก อุทธรณ์ของจำเลยที่ ๕ ฟังไม่ขึ้น พฤติกรรมของจำเลยที่ ๑ - ๔ ถือเป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๕ ที่ศาลชั้นต้นยกฟ้องจำเลยที่ ๔ และ ๖ ในฐานะร่วมกันย้ายศพเพื่อปิดบังเหตุแห่งการตายนั้น ไม่ต้องด้วยความเห็นของศาลอุทธรณ์ อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้น พิพากษาให้จำคุกจำเลยที่ ๒ มีกำหนด ๕๐ ปี จำคุกจำเลยที่ ๔ ตลอดชีวิต ในความผิดฐานร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน จำคุกจำเลยที่ ๕ และที่ ๖ คนละ ๕ ปี ฐานร่วมกันเป็นเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญากระทำการในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบ ยกฟ้องจำเลยที่ ๖ ฐานฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน นอกจากนี้ที่แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น

(๓) รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ระงับยับยั้งการดำเนินนโยบายเมื่อปรากฏว่าเกิดปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง

เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงหลังจากการเริ่มดำเนินนโยบายไปได้ระยะหนึ่งว่า การดำเนินนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรง มีผู้เสียชีวิตเป็นจำนวนมาก ครอบครัวพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากกรณีเสียชีวิต บุคคลในครอบครัวหายตัวไป ถูกตรวจค้น ยึดอายัดทรัพย์สิน ได้ร้องเรียนไปยังหน่วยงานต่างๆ แต่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้ระงับยับยั้งการดำเนินนโยบาย เพื่อแก้ไขปัญหาและผลกระทบอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ

(๓.๑) ในระหว่างการดำเนินนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ออกแถลงการณ์ เรื่อง “ขอให้ยุติการปราบปรามยาเสพติดที่ละเมิดสิทธิมนุษยชน” เรียกร้องให้รัฐบาลระงับมาตรการปราบปรามยาเสพติดที่ใช้ความรุนแรงและละเมิดสิทธิมนุษยชน และขอให้สั่งการไปยังกรมสอบสวนคดีพิเศษให้เร่งตรวจสอบการเสียชีวิตของผู้ที่ถูก “วิสามัญฆาตกรรม” “ฆ่าตัดตอน” และชี้แจงข้อเท็จจริงต่อสาธารณชน แต่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องยังคงดำเนินการตามนโยบายต่อไป โดยไม่ปรากฏว่า ได้มีการระงับยับยั้งการดำเนินนโยบาย หรือแสดงความห่วงกังวล หรือให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหาผลกระทบเหล่านั้น อีกทั้งปรากฏข้อเท็จจริงว่า [redacted] นายกรัฐมนตรี ได้เคยกล่าวในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการเรื่องยาเสพติด ที่โรงแรม [redacted] จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๖ ความตอนหนึ่งว่า “... การฆ่าตัดตอนที่ผ่านมา ๑,๐๐๐ กว่าคนนั้น ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการหักหลังกันเอง ... แต่กรณีที่เป็นฆ่าตัดตอนนั้น ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ทำก็ต้องเป็นเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ จะมีผิดพลาดบ้างผมก็ไม่การณ์แน่ คงมีบ้างแต่ไม่มาก ...”

(๓.๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยเฉพาะในศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้กับยาเสพติดของกระทรวงมหาดไทย และ [redacted] นายกรัฐมนตรี ได้รับรายงานข้อมูลการเสียชีวิตของประชากรพลเรือนและการสูญเสียชีวิตทั้งหลายที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ตลอดช่วงเวลา

สามเดือนของการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดมาโดยตลอด หากแต่มีได้ดำเนินการใดที่แสดงถึงความตระหนักในความผิดพลาดและผลกระทบอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้น

(๔) เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ใส่ใจในการสืบสวนสอบสวนเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษทั้งที่มีการกระทำความผิดที่ออกอาจและรุนแรง

พนักงานสอบสวนมักจะไม่ใส่ใจหรือมิได้มีความพยายามอย่างเต็มที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีตามเรื่องร้องทุกข์ที่ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายเข้าแจ้งความดำเนินคดีหรือในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ โดยนัยดังกล่าว มิเพียงแต่บุคคลในครอบครัวของผู้เสียชีวิตในเรื่องร้องเรียนจำนวนไม่น้อยจะไม่เคยได้รับหนังสือเรียกให้ไปให้การจากพนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใดแล้ว แม้กระทั่งการฆาตกรรมนั้นจะเกิดขึ้นอย่างออกอากกลางใจเมืองหรือกลางสี่แยก ซึ่งแน่นอนว่าจะต้องมีประชาชนรู้เห็นเหตุการณ์บ้างไม่มากก็น้อย หรืออาจถูกบันทึกเหตุการณ์ไว้โดยกล้องวงจรปิด (CCTV) ที่ติดตั้งไว้ในบริเวณพื้นที่เหล่านั้นก็ตาม แต่ก็ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเหล่านี้ในสำนวนคดีแต่อย่างใด เช่น

- กรณี [REDACTED]

ประกอบอาชีพขายเนื้อสุกรชำแหละในตลาดสดที่อำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา มากกว่า ๑๐ ปี และไม่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถูกยิงเสียชีวิตในบริเวณตลาดสด เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ เวลาประมาณ ๑๘.๐๐ น. มีรถบรรทุกปิกอัพไม่ทราบยี่ห้อและหมายเลขทะเบียนไปจอดที่หน้าตลาดสดคนร้ายประมาณ ๕ - ๖ คน กระโดดลงจากรถพร้อมด้วยอาวุธปืนพกสั้นครบมือเดินเข้าไปที่เชิงหมูของ [REDACTED] คนร้ายคนหนึ่งประกาศว่า “ใครไม่เกี่ยวข้อง อ่าอยู่” คนร้ายอีก ๑ คน ยืนคุมเชิงระวังหลัง ส่วนคนร้ายอีกสองคนประกบ [REDACTED] และใช้อาวุธปืนยิงบุคคลทั้งสองเสียชีวิตต่อหน้าประชาชนที่ไปซื้อของในตลาด ไม่มีผู้ใดกล้าเข้าไปช่วยเหลือ และให้การเป็นพยานแต่มีผู้เห็นเหตุการณ์ยืนยันว่าคนร้ายเป็นผู้ชายสวมใส่กางเกงสีกาก็ขายาว เสื้อคอกลมสีขาว คอเสื้อสีแดงสวมเสื้อแจ็กเก็ตแขนยาวสีดำทับ สวมหมวกไหมพรมสีเข้มคลุมหน้า กรณีนี้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีการสืบสวนหาข้อเท็จจริงและสอบปากคำพยานที่รู้เห็นเหตุการณ์ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี

- กรณี [REDACTED]

อาชีพขายผักสดอยู่ในตลาดอำเภอครบุรี ไม่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ถูกยิงเสียชีวิต เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๔๖ ขณะ [REDACTED] กลับจากซื้อของที่อำเภอเมืองนครราชสีมาเพื่อนำไปขายในตลาดสดครบุรี มีคนร้ายดักรออยู่แล้วเข้าไปรุมยิงปืนใส่ [REDACTED] หลายนัดจนเสียชีวิต หลังเกิดเหตุเจ้าหน้าที่ตำรวจติดตามยึดรถยนต์ ๒ คัน พร้อมสมุดเงินฝากธนาคารต่างๆ แต่ต่อมาได้คืนรถยนต์และสมุดเงินฝากให้กับ [REDACTED] ภรรยา [REDACTED] แต่ไม่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตาย [REDACTED]

จากกรณีดังกล่าว ผลที่ตามมาก็คือ กรณีการฆาตกรรมส่วนใหญ่ในช่วงการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด พนักงานสอบสวนสรุปสำนวนคดีว่าให้งดการสืบสวนสอบสวน และส่งสรุปสำนวนการสอบสวนคดีแก่พนักงานอัยการ และพนักงานอัยการก็จะมิคำสั่งให้งดการสอบสวนคดีดังกล่าวโดยทันทีตามความเห็นของพนักงานสอบสวน

(๕) ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายส่วนใหญ่ไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหาย

จากการตรวจสอบของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ในประเด็นการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ สรุปได้ ดังนี้

(๕.๑) คณะอนุกรรมการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ในคณะกรรมการอิสระตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษและการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของประชาชน เรียกโดยย่อว่า “คตน.” ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๑๙๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมี ██████████ อดีตอัยการสูงสุด เป็นประธานกรรมการ ได้มีความเห็นและข้อเสนอในประเด็นการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษว่า ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษตามผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงของ คตน. เป็นเพียงข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่จะนำมาประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โดยคณะอนุกรรมการเยียวยาฯ จะนำแนวทางตามหลักเกณฑ์ แนวทางการให้ความช่วยเหลือเยียวยา ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มาปรับใช้ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ดังนี้

๑) คณะอนุกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริง จะต้องมีความเห็นชี้ชัดว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับผลกระทบ เป็นผลโดยตรงที่เกิดจากการนำนโยบายของ ██████████ นายกรัฐมนตรี ไปปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โดยยึดกรอบระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเฉพาะความเสียหายที่เกิดขึ้นในห้วงเวลาของการประกาศสงครามกับยาเสพติดให้โทษของ ██████████ เท่านั้น

๒) แนวทาง หลักเกณฑ์การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษ จะมุ่งเน้นยึดหลักการเยียวยาเบื้องต้นตามที่จำเป็นโดยเทียบเคียงกับพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งเป็นการเยียวยาในรูปแบบตัวเงินโดยพิจารณาเฉพาะกรณีผู้ที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตและร่างกาย

๓) กรณีคำร้องทุกข์ของทายาทผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษ รวม ๑๐๐ เรื่อง มีผู้ยื่นคำขอรับความช่วยเหลือ จำนวน ๒๐ ราย ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน ๑๓ ราย ไม่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวน ๗ ราย และอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ส่งข้อมูลคำร้องทุกข์ดังกล่าวให้กองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ พิจารณาให้ความช่วยเหลือทางคดีต่อไปแล้ว

(๕.๒) จากข้อมูลผู้เสียหายที่ได้ยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาและผลการพิจารณาให้ความช่วยเหลือซึ่งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้แจ้งต่อคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ตามหนังสือที่ ยธ ๐๔๐๒/๑๕๑

ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๗ ปรากฏว่า ผู้เสียหายที่ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ยื่นคำร้องขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาที่สำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา จำนวน ๑๖ ราย ได้รับเงินเยียวยาความเสียหายกรณีเสียชีวิตรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท หรือ ๓๐,๐๐๐ บาท หรือ ๒๕,๐๐๐ บาท แล้วแต่กรณี ค่าจัดการศพรายละ ๒๐,๐๐๐ บาท ค่าขาดอุปการะเลี้ยงดูรายละ ๓๐,๐๐๐ บาท ยกคำขอ ๔ ราย เนื่องจากยื่นคำขอเกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

(๕.๓) ในการประชุมกลุ่มผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ ปัญหาและผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ผู้ร้อง หรือครอบครัวและญาติของผู้เสียหายที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ส่วนใหญ่แจ้ง ต่อคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ว่าไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือความช่วยเหลืออื่นใดจากภาครัฐ

(๖) ผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการ ยุติธรรมของประเทศไทย

การดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะ ยาเสพติดถูกวิพากษ์วิจารณ์จากองค์กรสิทธิมนุษยชนทั้งในและต่างประเทศว่า เป็นการออกนโยบายที่ รุนแรงจนส่งผลให้เกิดการปฏิบัติต่อกลุ่มผู้กระทำความผิดด้านยาเสพติดอย่างเกินกว่าเหตุและไม่เป็นธรรม ซึ่งตามรายงานการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากนโยบายของรัฐบาลในการ ประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ที่จัดทำโดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้ศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับคำแถลงองค์กรสิทธิมนุษยชนทั้งในและ ต่างประเทศเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวสรุปว่า การวิพากษ์วิจารณ์ขององค์กรต่างประเทศที่เฝ้าระวังด้าน การละเมิดสิทธิมนุษยชนมีมุมมองไปในทิศทางเดียวกัน คือ การขึ้นบัญชีดำ การวิสามัญฆาตกรรม และ การฆ่าตัดตอนที่เกิดขึ้นในช่วงของการประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาล เป็นการกระทำที่รุนแรงเกินกว่าเหตุ ถึงขั้นเข้าข่ายการละเมิดสิทธิมนุษยชน เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ มุ่งเน้นประสิทธิภาพด้านการปราบปรามมากเกินไปและมีได้ให้ความใส่ใจหรือยึดถือหลักกฎหมายและ หลักสิทธิมนุษยชนในการปฏิบัติงาน ประกอบกับตัวนโยบายดังกล่าวเองก็ส่งเสริมให้มีการใช้ความรุนแรง ในการปราบปรามด้วย จึงส่งผลให้ภาพลักษณ์ของไทยในสายตาของนานาชาติเป็นไปในทางลบ ซึ่งองค์กรต่างๆ ข้างต้นได้ออกมาเรียกร้องในสิ่งเดียวกันคือ ต้องการให้รัฐบาลไทยจัดตั้งคณะกรรมการที่ เป็นกลางและมีความเป็นอิสระขึ้นมาตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการวิสามัญฆาตกรรมและการฆ่าตัดตอน ที่เกิดขึ้น เพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และอนุญาตให้นานาชาติได้เข้ามาตรวจสอบการเสียชีวิตที่เป็นผลสืบเนื่องจากการประกาศสงครามกับ ยาเสพติดด้วย

๓.๓ ข้อสรุปในภาพรวมของการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ กับสภาพปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนที่มีต่อประชาชนอย่างรุนแรงและกว้างขวาง

จากการที่คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินการตรวจสอบและรับฟังข้อมูลข้อเท็จจริง คำชี้แจงจากผู้ร้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับผลการพิจารณาตรวจสอบของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในกรณีร้องเรียนจากผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – เมษายน ๒๕๔๖ จำนวน ๒๐๗ คำร้อง และจนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๔๖ รวมทั้งสิ้น ๒๕๖ คำร้อง สรุปภาพรวมของการดำเนินนโยบายดังกล่าวกับสภาพปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนมีต่อประชาชนอย่างกว้างขวางได้ ดังนี้

๓.๓.๑ บุคคลที่เป็นเป้าหมายของการกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาลส่วนใหญ่ จะเป็นกลุ่มบุคคลที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดหรือมีข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น ๕ กลุ่ม คือ

(๑) กลุ่มชาติพันธุ์ที่มักจะถูกเชื่อมโยงกับขบวนการค้ายาเสพติด การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลต่อบุคคลเหล่านี้จึงน่าจะก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวหรือต่อต้าน จนอาจเป็นที่จับตาหรือวิพากษ์วิจารณ์ของสังคม

(๒) บุคคลที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เมื่อเกิดการสูญเสียอย่างใดๆ แก่บุคคลเหล่านี้ ไม่ว่าจะการเสียชีวิตหรือการยึดทรัพย์สิน ก็อธิบายได้ว่าถูกฆ่าตัดตอนหรือมีการแก้แค้นกันในระหว่างกลุ่มผู้ผลิตหรือผู้ค้ายาเสพติด ประชาชนทั่วไปหรือสังคมจึงมักไม่ตั้งข้อสงสัยต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้นแก่บุคคลในกลุ่มนี้

(๓) บุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชนหรือเป็นหัวหน้าแผน หรือฐานเสียงทางการเมือง หรือมีฐานะทางเศรษฐกิจดี เช่น นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งถูกบุคคลในชุมชนแจ้งข้อหาเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเพราะเกี่ยวข้องกับตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลเหล่านี้ ซึ่งอาจเป็นตำแหน่งที่บุคคลอื่นต้องการ

(๔) บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น มักจะถูกเจ้าหน้าที่ตั้งข้อสงสัย หรือสันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินนั้นได้มาเพราะเกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยไม่มีการตรวจสอบหลักฐานที่มาทางการเงินหรือทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้นแต่อย่างใด

(๕) บุคคลที่มีข้อขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นคู่แข่งในการประกอบอาชีพกับบุคคลในชุมชนด้วยกัน และถูกปรักปรำว่ากระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

๓.๓.๒ ลักษณะของการกระทำต่อบุคคลที่เป็นเป้าหมายตาม (๑) จะมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ การถูกยิงเสียชีวิตส่วนใหญ่จะก่อเหตุขณะเดินทางกลับจากการไปรายงานตัวเพื่อแสดงความบริสุทธิ์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานปกครอง หรือถูกยิงเสียชีวิตขณะอยู่บ้านพักหรือประกอบอาชีพ และการถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

๓.๓.๓ การจัดทำบัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไม่มีหลักเกณฑ์/มาตรฐานที่ชัดเจน เร่งรีบจัดทำในระยะเวลาอันสั้น และมีได้ผ่านกระบวนการกลั่นกรอง หรือการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับว่าเป็นความจริงหรือไม่ อย่างไร จึงมีช่องว่างในการดำเนินการเปิดโอกาสให้ฝ่ายตรงข้ามใช้เป็นเครื่องมือในการกำจัดคู่อริ ประกอบกับการดำเนินการตามนโยบายมีการเร่งรัดผลการดำเนินการเพื่อให้แต่ละจังหวัดลดจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้ ๑๐๐% ภายในระยะเวลา เพียง ๓ เดือน หากไม่สามารถดำเนินการได้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจะถูกย้ายออกนอกพื้นที่ ส่งผลให้ผู้ที่ไม่เคยมีประวัติเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดถูกขึ้นบัญชีเป็นจำนวนมาก

๓.๓.๔ การนำสถิติการจับกุมเป็นหลักในการประเมินผลการปฏิบัติงานในระดับจังหวัด ทำให้เจ้าหน้าที่ต้อง “ทำยอด” จึงทำให้เกิดการจับกุมผู้บริสุทธิ์ที่ถูกปรักปรำว่ามีส่วนพัวพันกับเรื่องยาเสพติด

๓.๓.๕ การวิสามัญฆาตกรรมหลายกรณีกระทำไปโดยอ้างว่าผู้ที่ถูกกระทำเกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานที่สมเหตุสมผลมาดำเนินคดีได้

๓.๓.๖ การเร่งดำเนินการตรวจยึดและอายัดทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ด้วยต้องการทำลายขบวนการค้ายาเสพติดให้หมดสิ้นไปโดยเร็ว ตามที่ ██████████ นายกรัฐมนตรีได้มอบนโยบายไว้ ทำให้ขาดการสอบสวนว่าทรัพย์สินเหล่านั้นได้มาจากการค้ายาเสพติดหรือไม่ จึงทำให้เกิดการร้องเรียนจากผู้ได้รับความเสียหายว่าทรัพย์สินที่ถูกทางการยึดไปนั้นเป็นทรัพย์สินมรดกบ้าง หรือได้มาจากการประกอบอาชีพสุจริตบ้าง

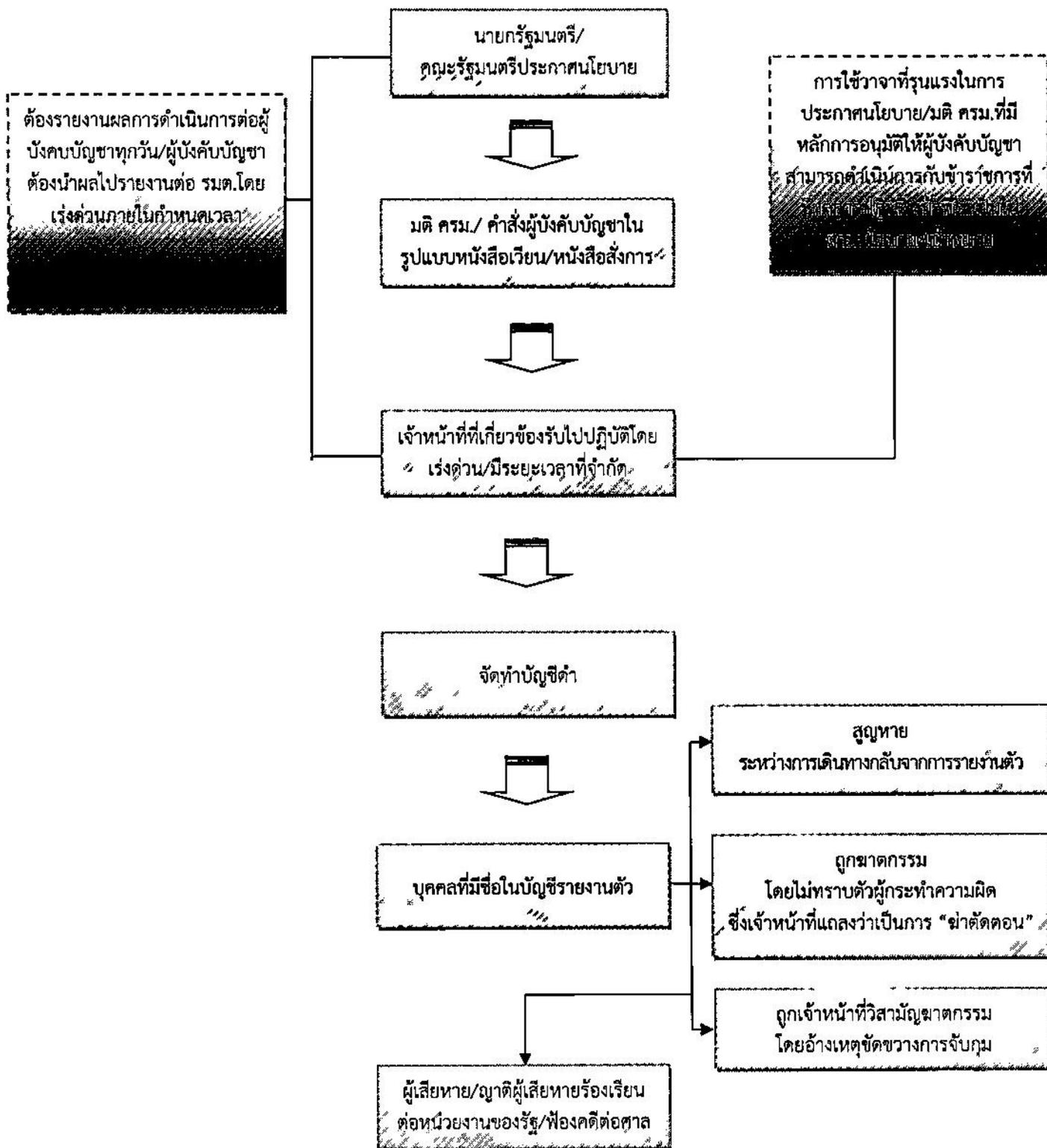
๓.๓.๗ ผลการตรวจสอบของพนักงานสอบสวน ตามคำร้องส่วนใหญ่ผู้ได้รับความเสียหายได้ดำเนินการร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และผลการสอบสวนเกือบทุกคดี ระบุว่า “ผู้กระทำผิดจะปกปิดใบหน้าในขณะกระทำความผิด ทำให้ไม่มีผู้ใดจดจำได้ และไม่มีบุคคลใดเป็นพยานให้ พนักงานสอบสวนจึงเสนอให้งดการสอบสวนเนื่องจากไม่สามารถสืบทราบได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิด”

๓.๓.๘ เมื่อพนักงานสอบสวนเสนอผลการสอบสวนให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการก็จะสั่งให้งดการสอบสวนตามความเห็นของพนักงานสอบสวนทันที

๓.๓.๙ ผู้ได้รับความเสียหายส่วนใหญ่ไม่ได้รับเงินเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ หรือความช่วยเหลืออื่นใดจากภาครัฐ

ทั้งนี้ จากการตรวจสอบข้างต้น สรุปความเชื่อมโยงระหว่างการทำหนดนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล ██████████ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และการนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติได้ตามแผนภาพ ดังนี้

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยง
ระหว่างนโยบายในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดของฝ่ายบริหาร
และปฏิบัติการของผู้รับนโยบายไปปฏิบัติเพื่อผลักดันนโยบายดังกล่าวให้บรรลุผล

๔. รัฐธรรมนูญ พันธกรณีระหว่างประเทศ กฎหมาย และหลักการที่เกี่ยวข้อง

ในการพิจารณาคำร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายภายใน พันธกรณีระหว่างประเทศ และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๔.๑ รัฐธรรมนูญและกฎหมายภายใน

๔.๑.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ (ใช้บังคับในขณะเกิดเหตุ)

มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพของบุคคล ย่อมได้รับความ

ความคุ้มครอง

มาตรา ๒๖ การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๒๙ การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้ และเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมีได้

.....

มาตรา ๓๑ บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย

การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้าย ไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้ แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้

การจับ คุมขัง ตรวจสอบบุคคล หรือการกระทำใดอันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๓๒ บุคคลจะไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่จะได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้นจะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้

มาตรา ๓๓ ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด

มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง สิทธิของบุคคลในครอบครัว เกียรติยศ ชื่อเสียง หรือความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง

มาตรา ๓๕ บุคคลย่อมมีเสรีภาพในเคหสถาน

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองในการที่จะอยู่อาศัยและครอบครองเคหสถานโดยปกติสุข การเข้าไปในเคหสถานโดยปราศจากความยินยอมของผู้ครอบครอง หรือการตรวจค้นเคหสถานจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา ๒๓๗ ในคดีอาญา การจับและคุมขังบุคคลใด จะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือผู้นั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า หรือมีเหตุจำเป็นให้อื่นให้จับได้โดยไม่มีหมายตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยผู้ถูกจับจะต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาและรายละเอียดแห่งการจับโดยไม่ชักช้า กับจะต้องได้รับโอกาสแจ้งให้ญาติหรือผู้ซึ่งผู้ถูกจับไว้วางใจทราบในโอกาสแรก และผู้ถูกจับ

/ซึ่งยัง...

ซึ่งยังถูกควบคุมอยู่ต้องถูกนำตัวไปศาลภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกจับถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน เพื่อศาลพิจารณาว่ามีเหตุที่จะขังผู้ถูกจับไว้ตามกฎหมายหรือไม่ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

.....

มาตรา ๒๓๘ ในคดีอาญา การค้นในที่รโหฐานจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะมีคำสั่งหรือหมายของศาล หรือมีเหตุให้ค้นได้โดยไม่ต้องมีคำสั่งหรือหมายของศาล ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๕ บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองการปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บุคคลใดได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือแก่ร่างกายหรือจิตใจเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่นโดยตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น และไม่มีโอกาสได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่น บุคคลนั้นหรือทายาทย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๔๖ บุคคลใดตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่า จำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสินทรัพย์ที่เสียไปเพราะการนั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ

๔.๑.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรา ๒๕๗ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่น่าจะปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

.....

(๔) การฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๕) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

.....

๔.๑.๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗

มาตรา ๔ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณี

การปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้

๔.๑.๔ พระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๑๕ คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ส่งเสริมการเคารพและการปฏิบัติตามหลักสิทธิมนุษยชนทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

(๒) ตรวจสอบและรายงานการกระทำ หรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรืออันไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคี และเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำ หรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

(๓) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับต่อรัฐสภาและคณะรัฐมนตรี เพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

.....

๔.๑.๕ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓ ...

“ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด” หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และให้หมายความรวมถึง การสมคบ สนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือผู้ต้องหาใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ให้คณะกรรมการมีอำนาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหา

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เลขาธิการอาจสั่งให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาไปก่อน แล้วรายงานให้คณะกรรมการทราบก็ได้

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาและตรวจทรัพย์สิน ยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ และเลขาธิการ มีอำนาจดังต่อไปนี้...

(๓) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือมีทรัพย์สินตามมาตรา ๒๒ ซุกซ่อนอยู่ เพื่อทำการตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการในทันทีทรัพย์สินนั้นจะถูกยกย้ายก็ให้มีอำนาจเข้าไปในเวลากลางคืน

ในกรณีตาม (๓) ประธานกรรมการ หรือเลขาธิการจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแทนแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

ในการ...

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายตามวรรคสอง ต้องแสดงเอกสารมอบหมายต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกครั้ง

มาตรา ๓๒ ในกรณีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใด ให้การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลง ส่วนทรัพย์สินที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอรับคืนภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้อง ให้ตกเป็นของกองทุน

ในกรณีที่ไมอาจดำเนินคดีได้ภายในสองปีนับแต่วันที่การกระทำความผิดเกิดและไม่อาจจับตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ให้ทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นตกเป็นของกองทุน แต่ถ้าไมอาจดำเนินคดีต่อไปได้เพราะเหตุที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใดถึงแก่ความตาย ให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนเว้นแต่ภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นถึงแก่ความตาย และทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสามารถพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะก็ให้คืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ทายาทของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น

๔.๑.๖ พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔

มาตรา ๒๐ จำเลยที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ต้อง

(๑) เป็นจำเลยที่ถูกดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการ
 (๒) ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณาคดี และ
 (๓) ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้กระทำความผิด และมีการถอนฟ้องในระหว่างดำเนินคดี หรือปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิดหรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

.....

มาตรา ๒๒ ให้ผู้เสียหาย จำเลย หรือทายาทซึ่งได้รับความเสียหายที่มีสิทธิขอรับค่าตอบแทน ค่าทดแทน หรือค่าใช้จ่ายตามพระราชบัญญัตินี้ ยื่นคำขอต่อคณะกรรมการพนักงาน ตามแบบที่สำนักงานกำหนดภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงการกระทำความผิด หรือวันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง เพราะปรากฏหลักฐานชัดเจนว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือวันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดแล้วแต่กรณี

๔.๒ พันธกรณีระหว่างประเทศและหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง

๔.๒.๑ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ (พ.ศ. ๒๔๙๑)

ข้อ ๓ คนทุกคนมีสิทธิในการดำรงชีวิต เสรีภาพ และความมั่นคงแห่งตัวตน

ข้อ ๕ บุคคลใดๆ จะถูกทรมาน หรือได้รับผลปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้ายผิดมนุษยธรรมหรือต่ำช้าไม่ได้

ข้อ ๘ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบำนาญอันเป็นผลจริงจังกจากศาลที่มีอำนาจแห่งชาติต่อการกระทำอันละเมิดสิทธิหลักมูล ซึ่งตนได้รับตามรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

ข้อ ๑๐ ทุกคนมีสิทธิโดยเสมอภาคเต็มที่ในอันที่จะได้รับการพิจารณาที่เป็นธรรมและเปิดเผย จากศาลที่อิสระและเที่ยงธรรมในการกำหนดสิทธิและหน้าที่ของตนและการกระทำผิดอาชญาใดๆ ที่ตนถูกกล่าวหา

ข้อ ๑๑

(๑) ทุกคนที่ถูกกล่าวหาว่าทำผิดทางอาชญา มีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ ได้ว่ามีผิดตามกฎหมายในการพิจารณาเปิดเผย ซึ่งตนได้รับหลักประกันบรรดาที่จำเป็นสำหรับการต่อสู้คดี

(๒) จะถือบุคคลใดๆ ว่ามีความผิดทางอาญาเนื่องด้วยการกระทำหรือละเว้นใดๆ อันมิได้จัดเป็นความผิดทางอาชญาตามกฎหมายแห่งชาติหรือกฎหมายระหว่างประเทศในขณะที่ได้กระทำการนั้นขึ้นไม่ได้ และจะลงโทษอันหนักกว่าที่ใช้อยู่ในขณะที่ได้กระทำความผิดทางอาชญาขึ้นไม่ได้

ข้อ ๑๒ บุคคลใดๆ จะถูกแทรกสอดโดยพลการในความเป็นอยู่ส่วนตัว ในครอบครัว ในเคหสถานหรือในการสื่อสาร หรือจะถูกหลอกลวงในเกียรติยศและชื่อเสียงไม่ได้ ทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองของกฎหมายต่อการแทรกสอด หรือการหลอกลวงดังกล่าวนี้

๔.๒.๒ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ.

๑๙๖๖ (พ.ศ. ๒๕๐๙)

ข้อ ๒...

๓. รัฐภาคีแต่ละรัฐแห่งกติกานี้รับที่จะ

(ก) ประกันว่าบุคคลใดที่สิทธิหรือเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติกานี้ถูกละเมิด ต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจังก โดยไม่ต้องคำนึงว่าการละเมิดนั้นจะกระทำโดยบุคคลผู้ปฏิบัติการตามหน้าที่

(ข) ประกันว่าบุคคลใดที่เรียกร้องการเยียวยาดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาจากฝ่ายตุลาการ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจ หรือจากหน่วยงานอื่นที่มีอำนาจตามที่กำหนดไว้ โดยระบบกฎหมายของรัฐ และจะพัฒนาหนทางการเยียวยาด้วยกระบวนการยุติธรรมทางศาล

(ค) ประกันว่าเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจต้องบังคับการให้การเยียวยานั้นเป็นผล

/ข้อ ๖...

ข้อ ๖...

๑. มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะมีชีวิตมาแต่กำเนิด สิทธินี้ต้องได้รับการคุ้มครอง โดยกฎหมาย บุคคลจะต้องไม่ถูกทำให้เสียชีวิตโดยอำเภอใจ

.....

ข้อ ๗ บุคคลจะถูกทรมาน หรือได้รับการประติบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือต่ำช้ามิได้...

ข้อ ๘

๑. บุคคลทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพและความปลอดภัยของร่างกาย บุคคลจะถูกจับกุมหรือควบคุมโดยอำเภอใจมิได้ บุคคลจะถูกลิดรอนเสรีภาพของตนมิได้ ยกเว้นโดยเหตุและโดยเป็นไปตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

.....

๕. บุคคลใดที่ถูกจับกุมหรือถูกควบคุมโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน

ข้อ ๑๔...

๒. บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา ต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิด

๓. ในการพิจารณาคดีอาญา บุคคลทุกคนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดย่อมมีสิทธิที่จะได้รับหลักประกันขั้นต่ำดังต่อไปนี้โดยเสมอภาค

(ก) สิทธิที่จะได้รับแจ้งโดยพลันซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับสภาพและเหตุแห่งความผิดที่ถูกกล่าวหา ในภาษาซึ่งบุคคลนั้นเข้าใจได้

(ข) สิทธิที่จะมีเวลา และได้รับความสะดวกเพียงพอแก่การเตรียมการเพื่อต่อสู้คดี และติดต่อกับทนายความที่ตนเลือกได้

(ค) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยไม่ชักช้าเกินความจำเป็น

(ง) สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้าบุคคลนั้น และสิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายที่ตนเลือก สิทธิที่บุคคลได้รับแจ้งให้ทราบถึงสิทธิในการมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย หากบุคคลนั้นไม่มีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมาย ในกรณีใดๆ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะมีผู้ช่วยเหลือทางกฎหมายซึ่งมีการแต่งตั้งให้โดยปราศจากค่าตอบแทน ในกรณีที่บุคคลนั้นไม่สามารถรับภาระในการจ่ายค่าตอบแทน

(จ) สิทธิที่จะซักถามพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน และขอให้เรียกพยานฝ่ายตนมาซักถามภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยานซึ่งเป็นปรปักษ์ต่อตน

(ฉ) สิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากล่ามโดยไม่คิดมูลค่า หากไม่สามารถเข้าใจหรือพูดภาษาที่ใช้ในศาลได้

(ช) สิทธิที่จะไม่ถูกบังคับให้เบิกความเป็นปรปักษ์ต่อตนเอง หรือให้รับสารภาพผิด

ข้อ ๑๗

๑. บุคคลจะถูกแทรกแซงความเป็นส่วนตัว ครอบครัว เคหสถาน หรือการติดต่อสื่อสารโดยผลการหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้ และจะถูกลบลู่เกียรติและชื่อเสียงโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายมิได้

๒. บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายมิให้ถูกแทรกแซงหรือลบลู่เช่นนั้น

๔.๒.๓ อนุสัญญาต่อด้านการทรมาน และการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ค.ศ. ๑๙๘๗ (พ.ศ. ๒๕๓๐) มีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ข้อ ๑

๑. เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การทรมาน” หมายถึง การกระทำใดก็ตามโดยเจตนาที่ทำให้เกิดความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส ไม่ว่าจะทางกายหรือทางจิตใจต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศหรือคำสารภาพจากบุคคลนั้น หรือจากบุคคลที่สาม การลงโทษบุคคลนั้น สำหรับการกระทำซึ่งบุคคลนั้นหรือบุคคลที่สาม กระทำหรือถูกสงสัยว่าได้กระทำ หรือเป็นการข่มขู่ให้กลัวหรือเป็นการบังคับขู่เข็ญไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด เมื่อความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานนั้นกระทำโดยหรือด้วยการยุยง หรือโดยความยินยอม หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าพนักงานของรัฐหรือของบุคคลอื่นซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งทางการ ทั้งนี้ไม่รวมถึงความเจ็บปวดหรือความทุกข์ทรมานที่เกิดจาก หรือเป็นผลปกติจาก หรืออันสืบเนื่องมาจากการลงโทษทั้งปวงที่ชอบด้วยกฎหมาย

๒. ข้อนี้ไม่มีผลกระทบต่อตราสารระหว่างประเทศหรือกฎหมายภายในใดที่มี หรืออาจจะมิมีบัญญัติที่ใช้บังคับได้ในขอบเขตที่กว้างกว่า

ข้อ ๒

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐดำเนินมาตรการต่างๆ ทางนิติบัญญัติ ทางบริหาร ทางตุลาการ หรือมาตรการอื่นๆ ที่มีประสิทธิผลเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำการทรมานในอาณาเขตใดซึ่งอยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน

๒. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะ เป็นภาวะสงคราม หรือสภาพคุกคามที่จะเกิดสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้

๓. คำสั่งจากผู้บังคับบัญชาหรือจากทางการ ไม่สามารถยกขึ้นเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการทรมานได้

ข้อ ๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า การกระทำทรมานทั้งปวงเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาของตน ให้ใช้หลักการเดียวกันนี้บังคับสำหรับการพยายามกระทำทรมาน และสำหรับการกระทำโดยบุคคลใดที่เป็นการสมรู้ร่วมคิด หรือการมีส่วนร่วมในการทรมานด้วย

๒. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐทำให้ความผิดเหล่านี้เป็นความผิดที่มีโทษ ซึ่งมีระวางโทษที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำเหล่านั้น

ข้อ ๑๒ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของตน ดำเนินการสืบสวนโดยพลัน และโดยปราศจากความลำเอียง เมื่อใดก็ตามที่มีมูลเหตุอันสมเหตุสมผลที่จะเชื่อได้ว่า ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในอาณาเขตใดที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของตน

ข้อ ๑๓ ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันว่า ปึงเจกบุคคลที่อ้างว่าตนถูกทรมาณในอาณาเขตใดก็ตามที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐนั้น มีสิทธิที่จะร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของรัฐนั้น และที่จะทำให้กรณีของตนได้รับการพิจารณาตรวจสอบโดยพลันและโดยปราศจากความลำเอียงโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจของรัฐนั้น ให้ดำเนินขั้นตอนทั้งปวงเพื่อประกันว่า ผู้ร้องทุกข์และพยานได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการประทุษร้ายหรือการข่มขู่ให้หวาดกลัวทั้งปวงอันเป็นผลจากการร้องทุกข์ หรือการให้พยานหลักฐานของบุคคลนั้น

ข้อ ๑๔

๑. ให้รัฐภาคีแต่ละรัฐประกันในระบบกฎหมายของตนว่าผู้ถูกทำร้ายจากการกระทำการทรมาณได้รับการชดเช้ทดแทนและมีสิทธิซึ่งสามารถบังคับคดีได้ที่จะได้รับสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมและเพียงพอ รวมทั้งวิถีทางที่จะได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างเต็มรูปแบบที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในกรณีที่ถูกทำร้ายเสียชีวิตอันเป็นผลจากการกระทำความผิด ให้ผู้อยู่ในอุปการะของบุคคลนั้นมีสิทธิที่จะได้รับสินไหมทดแทน

๒. ไม่มีความใดในข้อนี้ที่มีผลกระทบต่อสิทธิใดของผู้เสียหายหรือบุคคลอื่นในอันที่จะได้รับสินไหมทดแทนซึ่งอาจมีอยู่ตามกฎหมายภายใน

๔.๒.๔ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ค.ศ. ๒๐๐๖ (พ.ศ. ๒๕๔๙) ประเทศไทยลงนามแล้ว เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๕ แต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน

ข้อ ๑

๑. บุคคลจะถูกกระทำให้หายสาบสูญโดยถูกบังคับไม่ได้

๒. ไม่มีพฤติการณ์พิเศษใด ไม่ว่าจะ เป็นสภาวะสงคราม หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่จะเกิดจากสงคราม การขาดเสถียรภาพทางการเมืองภายในประเทศ หรือสภาวะฉุกเฉินสาธารณะอื่นใดที่ยกขึ้นมาเป็นข้ออ้างที่มีเหตุผลสำหรับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับได้

ข้อ ๒ เพื่อความมุ่งประสงค์ของอนุสัญญานี้ คำว่า “การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ” หมายถึง การจับกุม กักขัง ลักพาตัว หรือการกระทำในรูปแบบใดๆ ก็ตาม ที่เป็น การลิดรอนเสรีภาพโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งดำเนินการโดยได้รับการอนุญาต การสนับสนุน หรือการยอมรับโดยปริยายของรัฐ ตามมาด้วยการปฏิเสธที่จะยอมรับว่าได้มีการลิดรอนเสรีภาพ หรือการปกปิดชะตากรรมหรือที่อยู่ของบุคคลที่หายสาบสูญ ซึ่งส่งผลให้บุคคลดังกล่าวตกอยู่ภายนอกการคุ้มครองของกฎหมาย

ข้อ ๓ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อสอบสวนการกระทำที่นิยามไว้ในข้อ ๒ ซึ่งดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยไม่ได้รับอนุญาต การสนับสนุนหรือการยอมรับโดยปริยายจากรัฐ และนำตัวผู้ที่ต้องรับผิดชอบมาดำเนินคดี

ข้อ ๔ รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่อประกันว่า การหายสาบสูญโดยถูกบังคับ เป็นฐานความผิดภายใต้กฎหมายอาญาของตน

ข้อ ๕ การกระทำที่บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับซึ่งดำเนินการอย่างกว้างขวางหรือเป็นระบบถือเป็นอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ ตามที่นิยามภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับ และจะต้องนำมาซึ่งผลลัพธ์ตามที่กำหนดภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับดังกล่าว

ข้อ ๖

๑. รัฐภาคีแต่ละรัฐต้องดำเนินมาตรการที่จำเป็นเพื่ออย่างน้อยที่สุดให้บุคคลต่อไปนี้มีคามผิดทางอาญา

(ก) บุคคลใดก็ตามที่กระทำ สั่งการ ชักจูง หรือโน้มน้าวให้กระทำการพยายามที่จะกระทำการดังกล่าว เป็นผู้สมรู้ร่วมคิดหรือมีส่วนร่วมในการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(ข) ผู้บังคับบัญชาซึ่ง

(๑) ทราบหรือเจตนาละเลยข้อมูลซึ่งระบุอย่างชัดเจนว่าผู้ใต้บังคับบัญชาภายใต้อำนาจและการควบคุมที่มีผลของตน ได้กระทำหรือจะกระทำความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(๒) มีอำนาจความรับผิดชอบและการควบคุมอย่างมีผลเหนือกิจกรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับความผิดฐานกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

(๓) ไม่ได้ดำเนินมาตรการต่างๆ ทั้งหมดที่จำเป็นและเหมาะสมภายใต้อำนาจของตนเพื่อป้องกันหรือระงับการกระทำให้บุคคลหายสาบสูญโดยถูกบังคับหรือเสนอเรื่องต่อเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเพื่อดำเนินการสอบสวนและดำเนินคดี

(ค) วรรค ข.ข้างต้นไม่มีผลกระทบต่อมาตรฐานความรับผิดชอบที่สูงกว่าซึ่งใช้บังคับต่อผู้บังคับบัญชาทางทหารหรือบุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่เสมือนเป็นผู้บังคับบัญชาทางทหารภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

ข้อ ๒๔

๑. เพื่อจุดมุ่งหมายของอนุสัญญานี้ เหยื่อหมายถึงบุคคลที่หายสาบสูญและบุคคลที่ได้รับความทรมาณจากภัยอันเป็นผลโดยตรงของการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

๒. เหยื่อแต่ละรายมีสิทธิที่จะรู้ความจริงเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ความก้าวหน้าและผลจากการสืบสวนและชะตากรรมของบุคคลที่หายสาบสูญแต่ละรัฐภาคีจะต้องดำเนินมาตรการในเรื่องนี้

๓. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินมาตรการที่เหมาะสมในการค้นหา จัดหาที่พัก และปล่อยตัวบุคคลที่หายสาบสูญ และในกรณีที่มีการเสียชีวิต ให้ดำเนินมาตรการในการจัดหาที่เก็บ แสดงความเคารพและคืนซากศพของผู้เสียชีวิต

๔. แต่ละรัฐภาคีจะต้องรับรองในระบบกฎหมายของตนว่าเหยื่อจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับมีสิทธิที่จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหายและค่าสินไหมทดแทนอย่างยุติธรรม เพียงพอและโดยพลัน

๕. สิทธิที่จะได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย ตามวรรค ๔ ของข้อนี้ครอบคลุมความเสียหายที่เป็นทั้งรูปธรรมและนามธรรม และหากเหมาะสม การชดใช้ค่าเสียหายในรูปแบบอื่น อาทิ

- (ก) การทำให้กลับคืนสภาพเดิม
- (ข) การฟื้นฟู
- (ค) การทำให้พอใจ รวมถึงการคืนศักดิ์ศรีและชื่อเสียง
- (ง) การประกันว่าจะไม่ให้เกิดขึ้นอีก

๖. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องดำเนินขั้นตอนที่เหมาะสมเกี่ยวกับสถานะทางกฎหมายของบุคคลที่หายสาบสูญซึ่งชะตากรรมยังไม่เป็นประจักษ์และสถานะของญาติของบุคคลดังกล่าวในด้านต่างๆ เช่น สวัสดิการสังคม การเงิน กฎหมายครอบครัวและสิทธิในทรัพย์สิน ทั้งนี้ โดยไม่กระทบต่อพันธกรณีในอันที่จะดำเนินการสืบสวนต่อไปจนกว่าจะทราบชะตากรรมของบุคคลที่หายสาบสูญโดยแน่ชัด

๗. รัฐภาคีแต่ละรัฐจะต้องประกันสิทธิที่จะจัดตั้งและมีส่วนร่วมอย่างเสรีในองค์กรหรือสมาคมที่พยายามจะสืบหาสภาพแวดล้อมและชะตากรรมของบุคคลหายสาบสูญและเพื่อช่วยเหลือเหยื่อจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ

๔.๒.๕ ธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ ค.ศ. ๑๙๙๘ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ประเทศไทยลงนามในธรรมนูญฯ เมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๓ แต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน

ข้อ ๗ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ

๑. เพื่อความมุ่งประสงค์ของธรรมนูญศาลฯ นี้ “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” หมายถึงการกระทำใดก็ได้ที่กระทำในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการโจมตีอย่างกว้างขวางหรืออย่างเป็นระบบโดยมีเป้าหมายต่อประชากรพลเรือนใด โดยรู้ถึงการโจมตี นั้น ดังต่อไปนี้

- (ก) การฆ่าคนตายโดยเจตนา (Murder)
- (ข) การทำลายล้าง (Extermination)
- (ค) การเอาคนลงเป็นทาส (Enslavement)
- (ง) การเนรเทศ (Deportation) หรือบังคับโยกย้ายประชากร
- (จ) การจำคุก (Imprisonment) หรือการลิดรอนเสรีภาพทางกายภาพที่ร้ายแรงอื่นๆซึ่งละเมิดต่อกฎเกณฑ์ขั้นพื้นฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

(ฉ) การทรมาน (Torture)

(ช) การข่มขืนกระทำชำเรา (Rape) การทำให้เป็นทาสทางเพศ (sexual slavery) การบังคับให้เป็นโสเภณี (enforced prostitution) การบังคับให้ตั้งครรภ์ (forced pregnancy) การบังคับให้ทำหมัน (enforced sterilization) หรือการกระทำรุนแรงทางเพศ (sexual violence) ในรูปแบบอื่นใดซึ่งมีความร้ายแรงในระดับที่เทียบเคียงกันได้

(ซ) การรังควาน (Persecution) กลุ่มหรือหมู่คณะใดโดยเฉพาะ อันเนื่องมาจากสาเหตุทางการเมือง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ วัฒนธรรม ศาสนา เพศ ตามที่นิยามไว้ในวรรค ๓ หรือสาเหตุอื่นซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างสากลว่าไม่สามารถกระทำได้ตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกระทำใดที่อ้างถึงในวรรคนี้ หรืออาชญากรรมใดใด ในเขตอำนาจของศาลฯ

(ฅ) การบังคับให้บุคคลหายสาบสูญ (Enforced disappearance of persons)

(ญ) อาชญากรรมอันเป็นการเหยียดผิว (crime of apartheid)

(ฎ) การกระทำที่ไร้มนุษยธรรมอื่นๆ (inhumane acts) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานอย่างร้ายแรงหรือบาดเจ็บทางกาย หรือสุขภาพจิต หรือกายอย่างสาหัส

๒. เพื่อความมุ่งประสงค์ของวรรค ๑

(ก) “การโจมตีที่มีเป้าหมายต่อประชากรพลเรือนใด ๆ” หมายถึง กระบวนการกระทำซึ่งดำเนินไปครั้งแล้วครั้งเล่าต่อประชากรพลเมืองใด ๆ ดังอ้างถึงในวรรค ๑ อันเป็นการดำเนินการตามหรือส่งเสริมนโยบายของรัฐหรือองค์การที่จะกระทำการโจมตีเช่นว่า

.....

ข้อ ๙ องค์ประกอบของอาชญากรรม

๑. องค์ประกอบของอาชญากรรมจะช่วยศาลฯ ในการตีความและการใช้บังคับ ข้อ ๖ ข้อ ๗ และข้อ ๘ องค์ประกอบเหล่านี้ต้องได้รับการตกลงรับโดยเสียงข้างมากสองในสามของสมาชิกสมัชชารัฐภาคี

๒. การแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบของอาชญากรรมอาจได้รับการเสนอโดย

(ก) รัฐภาคีใด

(ข) ผู้พิพากษาซึ่งกระทำโดยเสียงข้างมากเด็ดขาด

(ค) อัยการ

การแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวต้องได้รับการตกลงรับโดยเสียงข้างมากสองในสามของสมาชิกสมัชชารัฐภาคี

๓. องค์ประกอบของอาชญากรรมและการแก้ไขเพิ่มเติมองค์ประกอบดังกล่าวต้องสอดคล้องกับธรรมนูญศาลฯ นี้

ข้อ ๑๓ การใช้เขตอำนาจศาล

ศาลฯ อาจใช้เขตอำนาจศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมที่อ้างถึงในข้อ ๕ ตามบทบัญญัติของธรรมนูญศาลฯ นี้ หาก

(ก) ในกรณีที่ปรากฏว่า อาชญากรรมหนึ่งหรือมากกว่าดังกล่าวซึ่งดูเหมือนว่า ได้กระทำขึ้นได้รับการเสนอต่ออัยการ โดยรัฐภาคีตามข้อ ๑๔

(ข) ในกรณีที่ปรากฏว่า อาชญากรรมหนึ่งหรือมากกว่าดังกล่าวซึ่งดูเหมือนว่า ได้กระทำขึ้นได้รับการเสนอต่ออัยการโดยคณะมนตรีความมั่นคงซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายใต้หมวด ๗ ของกฎบัตรสหประชาชาติ

(ค) อัยการได้เริ่มการสืบสวนสอบสวน ในส่วนที่เกี่ยวกับอาชญากรรม
เช่นว่า ตามข้อ ๑๕

ข้อ ๑๕ อัยการ

๑. อัยการอาจเริ่มการสืบสวนสอบสวนได้ด้วยตนเองบนพื้นฐานข้อมูล
เกี่ยวกับอาชญากรรมภายในเขตอำนาจศาลฯ

๒. อัยการต้องวิเคราะห์ความหนักแน่นของข้อมูลที่ได้รับ เพื่อความมุ่ง
ประสงค์นี้อัยการอาจแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมจากรัฐ องค์กรของสหประชาชาติ องค์กรระหว่างรัฐบาล
หรือองค์กรที่มีใช้รัฐบาล หรือแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถืออื่น ๆ ที่อัยการเห็นสมควร และอาจได้รับคำเบิก
ความเป็นลายลักษณ์อักษร หรือคำเบิกความด้วยวาจา ณ ที่ตั้งศาล

๓. หากถ้าอัยการลงความเห็นว่าไม่มีพื้นฐานที่สมเหตุสมผลที่จะดำเนินการ
สืบสวนสอบสวนต่อไปได้ อัยการต้องยื่นคำร้องเสนอต่อองค์คณะตุลาการพิจารณาเบื้องต้นเพื่อขออำนาจ
การสืบสวนสอบสวนพร้อมกับเอกสารวัตถุสิ่งของสนับสนุนที่รวบรวมได้ ผู้เสียหายอาจยื่นคำให้การต่อ
องค์คณะตุลาการพิจารณาเบื้องต้นได้ตามระเบียบว่าด้วยวิธีพิจารณาความและพยานหลักฐาน

๔. เมื่อได้รับการตรวจคำร้องขอและหลักฐานสนับสนุนแล้ว หากองค์คณะ
ตุลาการพิจารณาเบื้องต้น พิจารณาว่ามีมูลเหตุที่สมเหตุสมผลที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนต่อไป
และกรณีดังกล่าวดูเหมือนว่าอยู่ภายในเขตอำนาจศาลฯ ให้องค์คณะตุลาการพิจารณาเบื้องต้นอนุญาตให้
มีการเริ่มการสืบสวนสอบสวนโดยไม่กระทบต่อคำวินิจฉัยของศาลฯ ในภายหลัง เกี่ยวกับเขตอำนาจศาลฯ และ
การรับคดีไว้พิจารณา

๕. การปฏิเสธขององค์คณะตุลาการพิจารณาเบื้องต้นที่จะอนุญาตให้
ทำการสืบสวนสอบสวนจะไม่ตัดสิทธิในการยื่นคำร้องขอของอัยการในภายหลัง โดยอยู่บนพื้นฐานของ
ข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานใหม่เกี่ยวกับกรณีเดียวกัน

๖. หลังจากการตรวจสอบเบื้องต้นตามที่อ้างในวรรค ๑ และ ๒ หากอัยการ
ลงความเห็นว่าข้อมูลที่ให้ไม่ได้ก่อนให้เกิดพื้นฐานที่สมเหตุสมผลสำหรับการสืบสวนสอบสวน อัยการต้อง
แจ้งแก่บุคคลผู้ซึ่งให้ข้อมูล การนี้จะไม่ตัดสิทธิอัยการจากการพิจารณาข้อมูลที่จะส่งมาถึงตนเพิ่มเติม
เกี่ยวกับกรณีเดียวกัน หากเป็นข้อเท็จจริง หรือพยานหลักฐานใหม่

ข้อ ๓๐ องค์ประกอบด้านจิตใจ

๑. เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น บุคคลต้องรับผิดชอบทางอาญา และอาจ
ต้องได้รับโทษสำหรับอาชญากรรมภายในเขตอำนาจศาล เฉพาะในกรณีที่ได้รับความกระทำอันเป็น
องค์ประกอบสำคัญ องค์ความผิดโดยมีเจตนาและรู้

๒. เพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อนี้ บุคคลมีเจตนา เมื่อ

(ก) ในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำ บุคคลนั้นตั้งใจที่จะเข้าร่วมในการทำ

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับผล บุคคลนั้นตั้งใจให้เกิดผลดังกล่าว หรือรู้

สำนึกว่าผลนี้จะเกิดขึ้นเป็นเหตุการณูปกติ

๓. เพื่อความมุ่งประสงค์ของข้อนี้ “การรู้” หมายถึง การรู้สำนึกว่า
สภาพการณ์มีอยู่หรือผลเกิดขึ้นเป็นเหตุการณูปกติ “รู้” และ “โดยรู้” ต้องตีความไปตามนั้น

๕. ความเห็นของคณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีคำร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้พิจารณาข้อเท็จจริงในกรณีข้อร้องเรียนของผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ แล้ว มีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า การกำหนดและประกาศนโยบายและการที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำนโยบายดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน หรือไม่ อย่างไร ซึ่งคณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วมีความเห็น ดังนี้

๕.๑ นโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดเป็นมูลเหตุจูงใจสำคัญซึ่งนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน

การกำหนดและประกาศนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด มีลักษณะเข้มงวด เร่งรัด และกดดันเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เกิดผลสำเร็จโดยเร็ว รวมทั้งการมอบนโยบายดังกล่าวไว้กับหัวหน้าส่วนราชการ เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖ โดยกำหนด “เงื่อนไขกดดัน” การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง ด้วยนโยบายการให้รางวัลตอบแทนและการลงโทษ (Reward and Punishment) เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าวของรัฐบาลอย่างเคร่งครัด ด้วย “มาตรการจูงใจ” เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “มาตรการตอบแทนให้เจริญก้าวหน้าในหน้าที่ราชการเร็วเป็นพิเศษ” (ระบบ Fast-track) และการให้เงินรางวัลสินบนนำจับ ในทางตรงกันข้าม เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่สามารถปฏิบัติตามเป้าหมายตามนโยบายดังกล่าว จะต้องถูกบังคับตาม “มาตรการลงโทษอย่างรุนแรง” โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับสูง ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดและผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด จะต้องพ้นจากตำแหน่งหรือถูกส่งย้ายให้ไปปฏิบัติราชการในพื้นที่อื่น การกำหนดเงื่อนไขกดดันการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวข้างต้นมีลักษณะเป็น “การควบคุมเจตนา” ของเจ้าหน้าที่ของรัฐให้ต้องปฏิบัติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ให้ได้มากที่สุด ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตกอยู่ในสภาวะกดดันและจำเป็นต้องปฏิบัติการต่างๆ “อย่างเร่งรีบ” เพื่อ “ตอบสนองเจตนา” ของ [REDACTED] ผู้กำหนดนโยบายให้ได้มากที่สุด จึงกล่าวได้ว่า ในการกำหนดและการมอบหมายนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาลดังกล่าวข้างต้น ไม่ปรากฏว่า [REDACTED] ได้ย้ำเน้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องปฏิบัติการโดยยึดหลักนิติธรรม-นิติรัฐ และหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนแต่อย่างใด แต่มุ่งเน้นในเรื่องการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะคำกล่าวที่ว่า ... “ถ้าจะมีผู้ค้าตายไปบ้างก็เป็นเรื่องปกติ บางทีถูกยิงตายแล้วต้องถูกยึดทรัพย์ด้วย ผมคิดว่าเราต้องเยี่ยมพอกัน” [REDACTED] ในฐานะนายกรัฐมนตรีและ “ผู้กำหนดนโยบาย” ดังกล่าวย่อมจะ “ทราบ” และ “คาดหมายล่วงหน้าได้” ถึง “ผลกระทบในมิติต่างๆ” ที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ประชากรพลเรือนจากการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชากรพลเรือน หากแต่ [REDACTED] มิได้ตระหนัก

ถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวต่อสิทธิเสรีภาพของประชากรพลเรือน แต่อย่างไร

๕.๒ การนำนโยบายการประกาศสงครามกับยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ในการนำนโยบายการประกาศสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดไปสู่การปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีหน้าที่ปฏิบัติภารกิจและหน้าที่จาก ศตส. มท. และนำไปแปลงสู่การปฏิบัติตามความเข้าใจและการใช้ดุลพินิจของตน โดย ศตส. มท. มิได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการดำเนินการต่างๆ ให้ชัดเจนและรัดกุม ทั้งๆ ที่การดำเนินการตามนโยบายดังกล่าวย่อมจะส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพด้านต่างๆ ของประชาชนโดยทั่วไป กล่าวคือ

๕.๒.๑ การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด “บัญชีดำ” ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานประการสำคัญที่สุดที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เป็น “เครื่องมือ” ในการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้เป็นตามเกณฑ์ชี้วัดผลสำเร็จตามนโยบายดังกล่าวที่มุ่งเน้นการลดจำนวนผู้ค้าหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยการตัดตัวเลขจำนวนบุคคลออกจากบัญชีดำเป็นอัตราร้อยละในแต่ละช่วงเวลา เพื่อให้สามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ภายใน ๙๐ วัน ทั้งนี้ บุคคลผู้มีรายชื่อปรากฏอยู่ในบัญชีดำย่อมถูก “สันนิษฐานโดยเคร่งครัด” ว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง และเป็น “วัตถุ” หรือ “เป้าหมาย” แห่งการปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าวของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ คนชายขอบ บุคคลที่เคยมีประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด และบุคคลที่เคยมีความขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เพื่อวัตถุประสงค์ดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่างๆ ที่ได้รับมอบภารกิจและหน้าที่ต่างต้องไปดำเนินการ “อย่างเร่งรีบ” และ “ภายใต้สภาวะกดดันอย่างหนัก” ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตาม “วิธีการใดๆ” ที่ตนเห็นว่าเหมาะสม ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้บัญชีผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาให้เร็วที่สุด เพื่อใช้เป็น “ฐาน” ในการปฏิบัติการลดจำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามกรอบระยะเวลาสามเดือนแห่งการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลมากที่สุด การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจึงเป็นไปโดย “ไม่มีหลักเกณฑ์” และ “ไม่มีวิธีการตรวจสอบ” ที่ชัดเจนและรอบคอบรัดกุม อันแสดงได้ว่าบุคคลที่มีชื่ออยู่ในบัญชีดังกล่าวเป็นผู้ผลิต ผู้ค้า หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยแท้จริงแต่อย่างใด ตลอดจน “ไม่มีหลักเกณฑ์” การเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้สิทธิโต้แย้งข้อมูลก่อนที่จะจัดทำเป็นบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดต่อไป และ “ไม่มีหลักเกณฑ์” การเก็บรักษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ที่ถูกสันนิษฐานว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติดไว้เป็นความลับแต่อย่างใด นอกจากการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดจะมีที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของพยานหลักฐาน (Evidence based) ที่ชัดเจนแน่นอนแล้ว การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดยังถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์หรือประโยชน์ส่วนตัวของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการในการจัดทำบัญชี หรือการแสวงหาประโยชน์อันมิชอบจากข้อมูลในบัญชี อันเป็นการผิดวัตถุประสงค์ของการจัดทำบัญชีดังกล่าวและการใช้ประโยชน์ในข้อมูลที่ระบุไว้ในบัญชีดังกล่าวอีกด้วย

๕.๒.๒ การมุ่งเน้นการปฏิบัติการในเชิงปริมาณเพื่อลดจำนวนผู้ค้าและผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้ได้มากที่สุดตามเป้าหมายที่องค์กรของรัฐส่วนกลางกำหนด เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์ชีวิตที่ ศตส.มท. ซึ่งเป็นองค์กรอำนวยการและกำกับดูแลกำหนดไว้โดยเคร่งครัด และการรายงานผลเกี่ยวกับการจับกุม การวิสามัญ และการเสียชีวิตของบุคคลต่างๆ ที่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยนัยดังกล่าว เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงมุ่งเน้นไปที่จำนวนที่ลดลงของผู้ค้าหรือผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มีชื่ออยู่ในบัญชีดำเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ เมื่อมีผู้เสียชีวิตในพื้นที่ต่างๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐก็จะมุ่งเน้นไปที่การรายงานข้อมูลตัวเลขที่ลดลงของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยทันที เพื่อแสดงต่อ ศตส.มท. ซึ่งเป็นองค์กรกำกับดูแลการปฏิบัติการตามนโยบายของรัฐบาลว่าตนได้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามเกณฑ์ชีวิตที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัดเป็นสำคัญ หากแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐมิได้มุ่งเน้นที่การสืบสวนสอบสวนหรือการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามหลักนิติธรรมแต่อย่างใด แม้การฆาตกรรมหรือการกระทำที่บุคคลถึงแก่ความตายจะเกิดขึ้นใจกลางเมืองหรือกลางสี่แยกและในช่วงระหว่างวัน อันแสดงให้เห็นถึงการกระทำที่อุกอาจและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมืองก็ตามดังจะเห็นได้อย่างชัดเจน ในเรื่องร้องเรียนจำนวนมากที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสันนิษฐานไว้ก่อนหรือมักจะกล่าวอ้างต่อสังคมหรือต่อสื่อมวลชนโดยทันทีว่าการตายหรือการฆาตกรรมบุคคลเหล่านั้นเป็น “การฆาตต่อนอน” กันเองระหว่างผู้ผลิตหรือผู้ค้ายาเสพติด ทั้งที่ยังมิได้มีการสืบสวนหาพยานหลักฐานอย่างชัดเจนแน่นอนที่สามารถยืนยันถึงข้อเท็จจริงเช่นนั้นได้แต่อย่างใด อันเป็นการชักจูงให้สังคมและประชาชนส่วนรวมของประเทศเข้าใจว่าบุคคลที่เสียชีวิตนั้นเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและเสียชีวิตเนื่องจากการกระทำของผู้ผลิตหรือผู้ค้ายาเสพติดด้วยตนเอง

จึงกล่าวได้ว่า การนำนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาลแปลงไปสู่การปฏิบัติการตามกระบวนการและขั้นตอนต่างๆ ข้างต้นโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับต่างๆ จึงเป็นไปแต่เพียงใน “เชิงรูปแบบ” เป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองเป้าหมายตามเกณฑ์ชีวิตผลสำเร็จของการปฏิบัติการแต่เพียงอย่างเดียวเป็นสำคัญ หากแต่ใน “เชิงเนื้อหา” แล้ว การปฏิบัติการต่างๆ กระทำไปโดยไม่มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขของการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบของการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความชอบธรรม (Legality) และความได้สัดส่วน (Proportionality) ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามหลักนิติรัฐ-หลักนิติธรรม และหลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและพลเมืองที่เกี่ยวข้องแต่อย่างใด การดำเนินนโยบายของรัฐบาลจึงก่อให้เกิด “ความผิดพลาด” และ “ผลกระทบ” อย่างรุนแรงต่อประชากรพลเรือนโดยทั่วไป

๕.๓ การทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวางทั่วประเทศ

การดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวางทั่วประเทศ โดยเกิดความสูญเสียต่อผู้เสียหาย และครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย ดังนี้

๕.๓.๑ การสูญเสียที่เกิดขึ้นกับประชากรพลเรือนในสามลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ การสูญเสียชีวิต การสูญหายอย่างไร้ร่องรอย และการสูญเสียทรัพย์สินของประชากรพลเรือนเป็นจำนวนมากครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย

๕.๓.๒ การสูญเสียที่เกิดขึ้นกับประชากรพลเรือนดังกล่าวแทบทุกกรณีมักเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เสียหายซึ่งชื่อของตนปรากฏอยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ไปรายงานตัวต่อองค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กำหนดไว้ในหนังสือเรียกให้รายงานตัว

กรณีจึงพิจารณาได้ว่า การที่องค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดขึ้นมา (โดยไม่มีหลักเกณฑ์) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่จะทำให้บุคคลที่มีชื่อในบัญชานั้นกลายเป็น “เหยื่อ” และใช้บัญชีเดียวกันเป็นเครื่องมือเพื่อ “เรียก” “ชักจูง” หรือ “บังคับ” ให้บุคคลที่มีชื่ออยู่ในบัญชานั้น “ปรากฏตัว” ต่อสาธารณะ และทำให้บุคคลนั้นเข้าสู่ “กับดัก” ที่มีการ “กำหนดหรือวางไว้ล่วงหน้า” แล้วตามแผนการดำเนินการหรือ “แผนการจัดการ” กับบุคคลที่มีรายชื่อในบัญชานั้น ผลที่ตามมาจึงปรากฏให้เห็นในเรื่องร้องเรียนแทบทุกเรื่อง คือ บุคคลที่มีรายชื่อในบัญชานั้น จะถูกลอบสังหารหรือฆาตกรรมภายหลังจากไปรายงานตัวต่อองค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งๆ ที่บุคคลเหล่านั้นมีเจตนาที่จะปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎระเบียบของฝ่ายปกครอง เพื่อแสดงความบริสุทธิ์ใจของตนว่าตนมิได้ผลิต คำ หรือเกี่ยวข้องกับยาเสพติดแต่ประการใด

๕.๓.๓ การสูญเสียที่เกิดขึ้นกับประชากรพลเรือนดังกล่าวมิได้เกิดขึ้นกับผู้เสียหายหรือผู้มีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่การสูญเสียที่เกิดขึ้นกับผู้เสียหายยังส่งผลกระทบ “เป็นลูกโซ่” (Domino Effect) ต่อครอบครัวของผู้เสียหาย หรือญาติของผู้เสียหายอีกด้วย ทั้ง “มิติทางเศรษฐกิจ” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียผู้นำครอบครัว การขาดรายได้เพื่อการเลี้ยงชีพ การขาดไร้ผู้อุปการะบุตร การไม่มีทุนสำหรับการศึกษาของบุตร ปัญหาครอบครัวแตกแยก และ “มิติทางจิตใจ หรือ “ทางศีลธรรม” อันได้แก่ ความเจ็บปวด ความปวดร้าว หรือความทุกข์ระทมใจของครอบครัวผู้เสียหายหรือญาติของผู้เสียหายต่อการจากไปของผู้เสียหายในสภาพการณ์อันน่าหดหู่นำและน่าเวทนาเช่นนี้ การถูกสังคมนับว่าตำหนิหรือดูหมิ่นดูแคลนว่าเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ความรู้สึกถึงความไม่เป็นธรรมของการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ ผลกระทบทั้งมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางจิตใจ ครอบครัวของผู้เสียหายหรือญาติของผู้เสียหายต้องถูกยึดเยียดให้แบกรับมาตลอดระยะเวลาสิบเอ็ดปีที่ผ่านมา โดยปราศจากการทำความจริงให้ปรากฏ การเยียวยาความเสียหายอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และการนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ดังนั้น การดำเนินนโยบายดังกล่าวจึงเป็น “สาเหตุหลัก” ที่ก่อให้เกิดการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรงในลักษณะต่างๆ ต่อประชากรพลเรือนอย่างกว้างขวางทั้งต่อการสูญเสียชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เกียรติยศชื่อเสียงและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย

๕.๔ รัฐบาลรู้ถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและกว้างขวาง แต่ไม่ระงับยับยั้งการละเมิดสิทธิมนุษยชนดังกล่าวและไม่เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น

การที่รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของรัฐรู้ถึงปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและกว้างขวาง แต่ไม่ได้รับยับยั้งการปฏิบัติการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับ ยาเสพติด เห็นได้จากกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยเฉพาะในศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้กับยาเสพติดของ กระทรวงมหาดไทย และ ██████████ นายกรัฐมนตรี ได้รับรายงานข้อมูลการเสียชีวิต ของประชากรพลเรือนและการสูญเสียชีวิตทั้งหลายที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง ตลอดช่วงเวลาสามเดือนของการปฏิบัติการให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าวมาโดยตลอด หากแต่ไม่ได้ตระหนักถึงความผิดพลาดและผลกระทบอย่างรุนแรงที่เกิดขึ้น กลับมุ่งที่จะปฏิบัติตามนโยบายต่อไป และไม่มีกำหนดมาตรการใด เพื่อแก้ไขเยียวยาความเสียหายแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย ทั้งที่เป็นพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชน ของรัฐในการเคารพ (Respect) ปกป้องคุ้มครอง (Protect) และการแก้ไขเยียวยา (Remedy) ดังเห็นได้ จากการดำเนินคดีกรณีมีผู้เสียชีวิต หรือได้รับความเดือดร้อนจากการยึด อาศัยทรัพย์สิน ซึ่งพนักงานสอบสวนมักจะไม่ใช่ใจเร่งรัดอย่างจริงจังในการสืบสวนสอบสวนคดีตามเรื่องร้องทุกข์ที่ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายเข้าแจ้งความดำเนินคดี หรือในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อติดตามหาตัว ผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษ แล้วสรุปสำนวนคดีว่าให้งดการสืบสวนสอบสวน และส่งสรุปสำนวน การสอบสวนคดีดังกล่าวแก่พนักงานอัยการ และพนักงานอัยการก็จะมีคำสั่งให้งดการสอบสวนคดี ดังกล่าวในที่สุดโดยทันที ตามความเห็นของพนักงานสอบสวน

ในเรื่องการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น ประเทศไทยมีหน้าที่ตามกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ที่จะต้องให้การเยียวยาความเสียหายแก่ประชากรพลเรือนที่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ โดยมีขอบอย่างจริงจังอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งตามข้อ ๒ ของกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงมีหน้าที่ที่จะต้องเยียวยาความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของผู้เสียหาย และครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย ตามพันธกรณีที่มีอยู่ตาม กติกา ระหว่างประเทศด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

นอกจากนี้ ในหลายกรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำที่เข้าข่ายการทรมาน ทั้งร่างกายและจิตใจ การถูกบังคับให้สูญหาย ซึ่งตามหลักการของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการ ประตบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศ ว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานย่อม มีสิทธิได้รับการเยียวยา โดยอาจพิจารณาขอบเขตของสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาได้จากความเห็นทั่วไป ฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ต่อการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญา ข้อ ๑๔ ว่าด้วยเรื่องการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมาน คือ การชดใช้เยียวยา รวมทั้งการชดเชยใน ๕ รูปแบบ ได้แก่ ๑) การทำให้คืนสู่สภาพเดิม ๒) สินไหมทดแทน ๓) การบำบัดฟื้นฟูสภาพ ๔) การทำให้ พอใจและสิทธิที่จะเข้าถึงความจริง และ ๕) การประกันว่าจะไม่เกิดขึ้นอีก ประกอบกับอนุสัญญา ระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ข้อ ๒๔

๕.๕ ความรับผิดชอบของ ██████████ นายกรัฐมนตรี ในฐานะ ผู้กำหนดนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด

กรณีที่ ██████████ นายกรัฐมนตรี ได้มอบนโยบายการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดด้วยการประกาศสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด และมีการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่ผิดพลาดจนเกิดการฆาตกรรมประชาชนพลเรือนเป็นจำนวนมากกว่า ๒,๘๐๐ คน ในประเทศไทย อันเป็นการกระทำที่โหดร้ายและไร้มนุษยธรรม นั้น เข้าข่ายเป็นการกระทำที่เป็น “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” (Crimes against Humanity) ตามข้อ ๗ แห่งธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศที่บัญญัติไว้ว่า “ความผิดฐานอาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” หมายถึง การกระทำที่มีองค์ประกอบความผิด ดังต่อไปนี้

๑) เป็นการกระทำหรือการประทุษร้ายอย่างเป็นวงกว้าง (widespread attack) หรืออย่างเป็นระบบ (systematic attack)

๒) เป็นการกระทำหรือการประทุษร้ายต่อเป้าหมายต่อประชาชนพลเรือน (Civilian population)

๓) การกระทำหรือการประทุษร้ายนั้นเป็นการฆาตกรรม (Murder) และ

๔) ต้องรู้ถึงการกระทำหรือการประทุษร้ายนั้น (knowledge of the attack)

จากนโยบายของ ██████████ นายกรัฐมนตรี ที่ได้มอบไว้กับหัวหน้าส่วนราชการในการประกาศสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๖ และคำกล่าวในพิธีประกาศสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๖ และต่อมาได้มีการนํานโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต โดยเฉพาะการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นมากมายทั่วประเทศในช่วงเวลาเพียง ๓๐ วัน ระหว่างวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ถึงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ โดยการฆาตกรรมนั้นได้เกิดขึ้นอย่างเป็นวงกว้างทั่วประเทศ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลทางคดีที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่รับผิดชอบของกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค ๑ – ๙ และกองบังคับการตำรวจนครบาลที่ ๑ – ๙ และเป็นการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นสูงมากผิดไปจากจำนวนคดีโดยเฉลี่ยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาเดียวกันของสองปีก่อนและหลังการประกาศสงครามขั้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด โดยพบว่าในช่วงเวลาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๔๔ พ.ศ. ๒๕๔๕ พ.ศ. ๒๕๔๗ และ พ.ศ. ๒๕๔๘ ซึ่งมีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นเฉลี่ยเดือนละ ๔๕๔ คดี แต่ในช่วงที่มีการประกาศสงครามขั้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด มีคดีฆาตกรรมเกิดขึ้นเฉลี่ยเดือนละ ๘๕๓ คดี หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ ๘๗.๘๙ ต่อเดือน และเป็นการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างเป็นวงกว้างครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศไทย ซึ่งไม่เคยเกิดเหตุการณ์การฆาตกรรมอย่างเป็นวงกว้าง (widespread attack) เช่นนี้ขึ้นในแผ่นดินไทยมาก่อน นอกจากนั้นการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นยังเป็นการดำเนินการตามนโยบายเป็นขั้นเป็นตอนอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การสำรวจเป้าหมายบุคคล/เป้าหมายพื้นที่ (X-Ray) หรือเรียกกันว่า “บัญชีดำ” ซึ่งใช้เวลาในการดำเนินการเพียง ๔ วัน เท่านั้น พบข้อมูลผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด จำนวน ๒๖๒,๙๑๙ คน ข้อมูลผู้ค้ายาเสพติด จำนวน ๔๖,๑๗๗ คน และข้อมูลเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จำนวน ๙๒๖ คน ขั้นตอนต่อไปก็คือ การลดเป้าหมายให้ได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ ณ ตัวชี้วัดโดยกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดและถ่ายทอดตัวชี้วัดไปยัง ศตส.จ./อ./กิ่ง อ. ว่า “ให้จำนวนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ต้องหมดสิ้นไปภายในวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ และจำนวนผู้ผลิต ผู้ค้า ซึ่งมีอยู่ ณ วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ต้องหมดสิ้นไปภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ นอกจากนั้น ยังกำหนดวิธีการลดเป้าหมายว่ากระทำได้เฉพาะใน ๓ กรณีเท่านั้น คือ ถูกจับกุม วิสามัญ และเสียชีวิต (ด้วยเหตุต่างๆ)” อีกทั้งกำหนดวิธีการรายงานข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดประจำวันเกี่ยวกับจำนวน ผู้ผลิต/ผู้ค้าโดยให้รายงานเป้าหมายเฉพาะการถูกจับกุม วิสามัญฆาตกรรม และเสียชีวิตด้วยเหตุอื่นๆ แม้เป้าหมายจะมีเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมอยู่ด้วยก็ตาม แต่จากตัวเลขข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า เป้าหมายส่วนใหญ่เป็นการกระทำโดยตรงต่อประชาชนพลเรือน และ ██████████ นายกรัฐมนตรี ผู้มอบนโยบายได้รู้ถึงการฆาตกรรมที่เกิดขึ้น (knowledge of the attack) ดังกล่าวด้วย เพราะมีการรายงานข้อมูลผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดประจำวัน ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ผลิต/ผู้ค้า และ รายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดในการประชุมคณะรัฐมนตรีทุกครั้ง รวมทั้ง การรายงานสรุปผลการดำเนินการต่อ ศตส. ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - เมษายน ๒๕๔๖ อีกทั้ง ██████████ นายกรัฐมนตรี ได้เคยกล่าวในการประชุมหัวหน้าส่วนราชการเรื่องยาเสพติด ที่โรงแรม ██████████ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๖ สรุปความว่า การฆ่าตัดตอนที่ผ่านมา ๑,๐๐๐ กว่าคน นั้น ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการหักหลังกันเอง กรณีที่ไปฆ่าตัดตอนนั้น ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่ทำก็ต้องเป็น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นส่วนใหญ่ อาจมีผิดพลาดบ้างแต่ไม่มาก เท่ากับเป็นการยืนยัน ชัดเจนว่า ██████████ นายกรัฐมนตรี ได้รู้ถึงการฆาตกรรมนั้นด้วย

ด้วยเหตุดังกล่าว คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ จึงเห็นว่า กรณี ██████████ นายกรัฐมนตรี ในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาที่มอบนโยบายในการต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด รวมทั้งการประกาศสงครามขั้นแตกหักเพื่อเอาชนะยาเสพติด และต่อมาได้มีการนำนโยบายไปแปลงเป็น แนวทางการปฏิบัติที่ผิดพลาดจนเกิดการฆาตกรรม (murder) ขึ้นอย่างเป็นวงกว้าง (widespread attack) ทั่วประเทศไทย และอย่างเป็นระบบ (systematic attack) อีกทั้งเป็นการกระทำที่มีเป้าหมาย โดยตรงต่อประชาชนพลเรือนเป็นส่วนใหญ่ (civilian population) และเป็นการกระทำเพื่อให้บรรลุผล ตามนโยบายของพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี อีกทั้งพันตำรวจโท ทักษิณฯ ได้รู้ถึงการ กระทำนั้นด้วย (knowledge of the attack) แต่ก็หาได้สั่งยับยั้งการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว แต่อย่างใดไม่ ด้วยเหตุดังกล่าว ██████████ จึงต้องรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้มอบนโยบายใน ความผิดฐาน “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” (Crimes against Humanity) ตามข้อ ๗ แห่งธรรมนูญ กรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ อัน “มีอาจได้รับการให้อภัยได้” และประชาคมโลกย่อม “มีอาจปล่อย” ให้ผู้ก่ออาชญากรรมร้ายแรงเช่นนั้นลอยนวลโดยมิได้รับการลงโทษแต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยไม่สามารถเสนอเรื่องดังกล่าวหรือฟ้องคดีดังกล่าว ต่อศาลอาญาระหว่างประเทศโดยตรงได้ เนื่องจากประเทศไทยยังมีได้เป็นภาคีของธรรมนูญกรุงโรมฯ การที่รัฐบาลไทยลงนามในธรรมนูญกรุงโรมฯ เพียงแต่แสดงถึงเจตจำนงในระดับหนึ่งของประเทศไทย ในลักษณะที่เห็นด้วยหรือเห็นชอบกับวัตถุประสงค์และสาระของธรรมนูญกรุงโรมฯ รัฐบาลไทยจึงมี ความผูกพันตาม “หลักสุจริต” ที่จะต้องไม่กระทำการใดๆ หรือยอมให้มีการกระทำใดๆ อันเป็นการขัดหรือ กระทบต่อธรรมนูญกรุงโรมฯ ที่ได้ลงนามไว้ แม้ประเทศไทยจะยังมีได้เป็นภาคีในธรรมนูญกรุงโรมฯ ก็ตาม การเสนอเรื่องดังกล่าวไปยังศาลอาญาระหว่างประเทศจึงต้องกระทำผ่านรัฐภาคีอื่น เพื่อให้รัฐภาคี

ฟ้องเป็นคดีต่อศาลอาญาระหว่างประเทศ หรือเสนอเรื่องดังกล่าวผ่านอัยการประจำศาลอาญาระหว่างประเทศ เพื่อให้อัยการประจำศาลอาญาระหว่างประเทศใช้อำนาจเริ่มคดีหรือเริ่มการสืบสวนสอบสวนด้วยตนเอง (*proprio motu*) เท่านั้น

ดังนั้น คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจฯ จึงเห็นว่า การกำหนดและประกาศนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และการที่หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐนำนโยบายดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวาง เข้าข่ายการกระทำที่เป็น “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” ตามธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ และสะท้อนว่า รัฐบาลในขณะนั้นมิได้ปฏิบัติตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนในการเคารพ (Respect) ปกป้องคุ้มครอง (Protect) และการแก้ไขเยียวยา (Remedy) ต่อปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวาง ทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิในชีวิตร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียง ดังที่ปรากฏตามข้อ ๔ ของรายงานฉบับนี้

๖. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จากปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในกรณีการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องมีความผูกพันตามพันธกรณีด้านสิทธิมนุษยชนที่จะต้องเคารพ (Respect) ปกป้องคุ้มครอง (Protect) และการแก้ไขเยียวยา (Remedy) ต่อปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและกว้างขวางอันเนื่องมาจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิในชีวิตร่างกาย สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในเกียรติยศชื่อเสียง จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายในภาพรวมเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในมาตรา ๑๕ (๓) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ดังต่อไปนี้

๖.๑ คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สมควรดำเนินการเพื่อคืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย

ในการคืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย มีแนวทางดำเนินการ ๓ ประการ ได้แก่

๖.๑.๑ การทำความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นให้ปรากฏ

การดำเนินนโยบายในการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติด ส่งผลให้ผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหายได้ “ถูกทำให้เข้าใจ” ต่อประชาคมและสังคมโดยรวมไปแล้ว ว่ามีความเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งที่ในความเป็นจริงผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหายอาจเป็นผู้บริสุทธิ์และมีได้มีส่วนเกี่ยวข้องใดๆ กับยาเสพติด หรือในบางกรณีของเรื่องร้องเรียนหลายๆ เรื่อง

แม้ผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหายจะเคยมีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่ผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหายมิได้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดอีกต่อไปแล้ว

ประการสำคัญ คือ ในช่วงเวลาที่มีการปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าว ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง โหดร้าย ไร้ซึ่งมนุษยธรรม เกิดความสูญเสียต่อประชาชนในด้านต่างๆ จากปฏิบัติการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขัดต่อหลักนิติธรรม และมีได้คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของประชาชน สมควรเปิดเผยความจริงในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นดังกล่าวต่อผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย รวมทั้งต่อสาธารณชน

ดังนั้น จึงควรคืนความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย โดย “นำเสนอความจริง” เกี่ยวกับการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ตลอดจนผลกระทบและการสูญเสียจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่ผู้เสียหายและครอบครัว หรือญาติของผู้เสียหายได้รับจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคืนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และเกียรติยศชื่อเสียงของผู้เสียหายตลอดจนครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายที่ถูกละเมิดและถูกทำให้เสื่อมเสียไป โดยอาจพิจารณาเปิดเผยข้อมูลจากรายงานการตรวจสอบของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบศึกษา และวิเคราะห์การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษและการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของประชาชน (คตณ.) ผลการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ รายงานการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนจากนโยบายของรัฐบาลในการประกาศสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ รวมถึงรายงานฉบับนี้

อย่างไรก็ตาม เพื่อความสงบสุข ความปลอดภัย และความสบายใจของครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย เห็นควรคุ้มครอง “สิทธิในความเป็นส่วนตัว” (Right to Privacy) ของครอบครัวและญาติของผู้เสียหายด้วย โดย “สงวนการเปิดเผย” ชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย เว้นแต่ในกรณีที่ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายแสดง “ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร” จึงให้เปิดเผยชื่อและข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้

๖.๑.๒ การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัว

โดยที่ผู้เสียหายและครอบครัวของผู้เสียหายจากการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดที่ก่อให้เกิดการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ส่วนใหญ่ยังคงมิได้รับการชดเชยและเยียวยาการสูญเสียและความเดือดร้อนเสียหายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินนโยบายดังกล่าวแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงมีหน้าที่ที่จะต้องเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นแก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายทุกคนโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน

ดังนั้น จึงควรพิจารณาจ่ายค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายเพื่อเป็นการคืนความเป็นธรรมให้แก่บุคคลเหล่านั้น ตามภาระผูกพันตามกฎหมาย (de jure) ที่รัฐบาลไทยมี ในอันที่จะต้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อกำหนดในกติการะหว่างประเทศด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง รวมทั้ง ตามหลักการของอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการปฏิบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี ผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมานย่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยา โดยอาจพิจารณาขอบเขตของสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาอย่างเป็นธรรมได้จาก

ความเห็นทั่วไปฉบับที่ ๓ ของคณะกรรมการต่อต้านการทรมาน ต่อการปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ อนุสัญญาข้อ ๑๔ ว่าด้วยเรื่องการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมาน คือ การชดใช้เยียวยา รวมทั้ง การชดเชยใน ๕ รูปแบบดังกล่าวใน ๕.๔

๖.๑.๓ การนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

การกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับ ยาเสพติด มีลักษณะเป็นการก่ออาชญากรรมร้ายแรงในลักษณะ “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” (crime against humanity) อันเป็นการกระทำความผิดอาญาร้ายแรงที่เกิดขึ้นแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นประชากรพลเรือนจำนวนมากในวงกว้าง อย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน และมีนโยบายของรัฐเป็นพื้นฐาน และมี “ลักษณะเฉพาะ” แตกต่างไปจากความผิดอาญาสามัญตามประมวลกฎหมายอาญา อีกทั้ง มีองค์ประกอบความผิดเป็นการเฉพาะด้วย หากแต่อาชญากรรมร้ายแรงเช่นนี้กลับมิได้ถูกกำหนดให้เป็น ฐานความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย สภาพการณ์เช่นนี้ย่อมนำมาซึ่งอุปสรรค อย่างมากต่อการฟ้องและดำเนินคดี เพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายแห่งกระบวนยุติธรรม ของประเทศไทย นอกจากนี้ ในทางข้อเท็จจริง การเรียกร้องความยุติธรรมเพื่อหาตัวผู้กระทำความผิดมา ลงโทษได้ดำเนินการตามกฎหมายและกระบวนการภายในของประเทศไทยอย่างครบถ้วนและสิ้นสุดลงแล้ว หากแต่ไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายได้อย่าง มีประสิทธิภาพ ดังจะเห็นได้จากเรื่องร้องเรียนจำนวนมากของครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายว่า พนักงานสอบสวนมิได้ดำเนินการใดๆ แต่กลับทำสรุปสำนวนคดี โดยเสนอความเห็นให้ “งดการ สอบสวน” เสนอต่อพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการก็มีความเห็นพ้องตามความเห็นของพนักงาน สอบสวน และทำคำสั่งให้ “งดการสอบสวน” ทำให้ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายยังคง ไม่ได้รับความเป็นธรรม และทำให้ผู้กระทำความผิดและต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ยังคงลอยนวลอยู่เพียงเพราะกระบวน การยุติธรรมของประเทศไทยไม่สามารถอำนวยความสะดวกเป็นธรรมได้

ดังนั้น เพื่อเป็นการคืนความเป็นธรรม และเป็นไปตามความคาดหวังของ ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหาย ตลอดจนประชาชนและสังคมไทยมากที่สุด จึงสมควรดำเนินการตาม ความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยดำเนินการได้ใน ๓ แนวทาง ดังนี้

(๑) เสนอผลการตรวจสอบกรณีการกำหนดและการปฏิบัติการตาม นโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของประชาชน ไปให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่

โดยที่การกำหนดนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด โดยได้รับการอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีในขณะนั้นให้เป็น “วาระแห่งชาติ” และต่อมา [REDACTED] ได้ประกาศนโยบายดังกล่าวต่อสาธารณชนในหลายโอกาส ซึ่งมี “ลักษณะเฉพาะ” ที่บ่ง บอถึงการใช้ความรุนแรงอย่างเหี้ยมโหดไร้ความปราณีโดยไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ใช้ถ้อยคำ

ชี้ว่า ปลุกเร้า กระตุ้น และชักจูงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้เกิด “ความฮึกเหิม” ในการปฏิบัติการตามนโยบายดังกล่าวอย่างเข้มงวดและเคร่งครัด จนเกิดการฆาตกรรมประชาชนพลเรือนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นจำนวนมาก แม้ [REDACTED] จะรู้ถึงการเสียชีวิตของประชาชนพลเรือนจำนวนมากดังกล่าว ก็หาได้กระทำการยับยั้งมิให้เกิดการฆาตกรรมเพิ่มขึ้นอีกแต่ประการใด กลับยุยงส่งเสริมให้มีการทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดต่อไป การกระทำของ [REDACTED] ในฐานะเป็นหัวหน้ารัฐบาลและเป็นผู้กำหนดนโยบายดังกล่าว และในฐานะเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่แปลงนโยบายไปสู่ปฏิบัติการจนเกิดความเสียหายแก่ประชาชนพลเรือนเป็นจำนวนมาก จึงเป็นการปฏิบัติและละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ และโดยที่ [REDACTED] [REDACTED] ในขณะที่กระทำความผิดดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา จึงเป็นบุคคลตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.๒๕๔๒ ซึ่งเป็นอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง จึงเห็นควรส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่ต่อไปโดยเร็ว เพื่อนำตัว [REDACTED] ผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในประเทศไทย เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างแก่ผู้ที่จะเข้ามาบริหารประเทศไทย ในโอกาสต่อไป มิให้กระทำการโดยลุแก่อำนาจ ก่อให้เกิดการฆาตกรรมประชาชนพลเรือนเป็นวงกว้างทั่วประเทศไทยอย่างโหดเหี้ยม ไร้ความปราณี อันเป็นการฆาตกรรมที่ไม่เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม (Extra Judicial Killing) ทั้งที่รู้ว่ามี การฆาตกรรมประชาชนพลเรือนเกิดขึ้นจำนวนมาก แต่ก็หาได้กระทำการใด อันเป็นการยับยั้งมิให้เกิดการฆาตกรรมเพิ่มขึ้นอีก กลับยุยงส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำสงครามขึ้นแตกหักกับยาเสพติดต่อไป และมีได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการด้วยประการใดๆ เพื่อนำตัวผู้กระทำการฆาตกรรมประชาชนพลเรือนมาลงโทษตามกฎหมายบ้านเมืองแต่ประการใด สมควรได้รับการลงโทษตามกระบวนการยุติธรรมในระดับอัตราโทษสูงสุด เพื่อมิให้เป็นเยี่ยงอย่างอีกต่อไป

ดังนั้น จึงเห็นสมควรเสนอรายงานการตรวจสอบของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์การกำหนดนโยบายปราบปรามยาเสพติดให้โทษและการนำนโยบายไปปฏิบัติจนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของประชาชน เรียกโดยย่อว่า “คตณ.” ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๑๕/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมี [REDACTED] เป็นประธานกรรมการ และที่ ๑๙๖/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ซึ่งมี [REDACTED] เป็นประธานกรรมการ ไปยังคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามอำนาจหน้าที่ และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนและชี้มูลความผิดเป็นประการใดแล้ว อาจส่งเรื่องไปยังพนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อไป

(๒) รื้อฟื้นการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการปฏิบัติตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด

สืบเนื่องจากข้อสรุปในรายงานฉบับนี้เกี่ยวกับกรณีที่พนักงานสอบสวนมิได้มีความพยายามอย่างเต็มที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีเกี่ยวกับการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิบัติตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ตามที่ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายเข้าแจ้งความไว้ จึงสมควรคืนความเป็นธรรมให้แก่บุคคลเหล่านี้โดยมอบหมายให้กรมสอบสวนคดีพิเศษหรือฟื้นการสอบสวนคดีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีการปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีที่พนักงานสอบสวนได้สรุปสำนวนคดีเสนอให้ส่งการสอบสวนเนื่องจากไม่สามารถสืบทราบได้ว่าบุคคลใดเป็นผู้กระทำความผิดโดยที่ครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายซึ่งได้เข้าแจ้งความดำเนินคดีไม่เคยได้รับหนังสือเรียกให้ไปให้การจากพนักงานสอบสวนที่เกี่ยวข้อง หรือคดีที่ไม่มีการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดที่แท้จริงมาลงโทษทั้งที่เป็นกรณีการฆาตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างอุกอาจในบริเวณพื้นที่ที่มีประชาชนจำนวนมากรู้เห็นเหตุการณ์ แต่ไม่ปรากฏข้อเท็จจริงเหล่านี้ในสำนวนคดีแต่อย่างใด

(๓) พิจารณาความเป็นไปได้ในการเสนอเรื่องดังกล่าวไปสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ (International Criminal Court)

โดยที่การก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นการก่ออาชญากรรมร้ายแรงระหว่างประเทศและอยู่นอกเหนือกรอบของกฎหมายไทยในปัจจุบัน อันส่งผลให้เกิด “สภาวะสูญญากาศ” ในอันที่จะเอาผิดกับบุคคลที่ต้องรับผิดชอบต่อการกำหนดและการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด รัฐบาลจึงควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการเสนอเรื่องดังกล่าวไปสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและพิพากษาคดีอาญาร้ายแรง เช่นนั้นตามธรรมนูญกรุงโรมฯ โดยประสานและเสนอเรื่องดังกล่าวผ่านอัยการประจำศาลอาญาระหว่างประเทศ ตามนัยข้อ ๑๓ ประกอบกับข้อ ๑๕ ของธรรมนูญกรุงโรมฯ เนื่องจากประเทศไทยยังมิได้เป็นภาคีของธรรมนูญกรุงโรมฯ จึงไม่สามารถเสนอเรื่องดังกล่าวหรือฟ้องคดีดังกล่าวต่อศาลอาญาระหว่างประเทศโดยตรงได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เรื่องดังกล่าวซึ่งมีลักษณะเป็นการก่ออาชญากรรมร้ายแรงระหว่างประเทศได้เปิดเผยต่อและเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลกและในเวทีระหว่างประเทศ และแสดงให้เห็นว่า [REDACTED] เป็น “บุคคลที่เป็นภัยคุกคามต่อมนุษยชาติ” อีกทั้ง เพื่อให้การก่ออาชญากรรมต่อมนุษยชาติที่เกิดขึ้นจากการกำหนดและการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล [REDACTED] ได้เสนอขึ้นไปสู่ศาลอาญาระหว่างประเทศ และอาจได้รับการพิจารณาและวินิจฉัยโดยศาลอาญาระหว่างประเทศ ในฐานะ “ศาลเสริม” ตาม “หลักการเสริมเขตอำนาจศาลภายในของรัฐ” (Principle of complementarity) เนื่องจากศาลไทยไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีดังกล่าวได้ อันเป็นมาตรการนำไปสู่การลงโทษผู้กระทำความผิด ไม่ปล่อยให้ผู้ก่ออาชญากรรมร้ายแรงต่อประชาคมโลกลอยนวลเพียงเพราะเหตุว่าไม่มีศาลหรือองค์กรตุลาการภายในประเทศที่จะจัดการได้ ซึ่งสภาวะการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความผาสุกและสันติภาพระหว่างประเทศด้วย

๖.๒ คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐสภาควรดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายของรัฐ และเพื่อป้องกันมิให้เกิดนโยบายที่อาจเป็นการเปิดโอกาสให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีกในอนาคต

เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายที่มีลักษณะดังกล่าว และป้องกันมิให้เกิดนโยบายที่เป็นการเปิดโอกาสให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีกในอนาคต ควรดำเนินการ ดังนี้

๖.๒.๑ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๑) การแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญา

โดยที่ในปัจจุบัน อาชญากรรมร้ายแรงระหว่างประเทศยังมีได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย ทำให้เกิดอุปสรรคต่อการพิจารณาและลงโทษคดีอาชญากรรมร้ายแรงที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยองค์การกระบวนการยุติธรรมภายในของประเทศไทย จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมฐานความผิดอาญาในประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย เพื่อให้ครอบคลุมความผิดฐานก่ออาชญากรรมร้ายแรงในลักษณะต่างๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ แห่งธรรมนูญกรุงโรมฯ ได้แก่ อาชญากรรมอันเป็นการทำลายล้างเผ่าพันธุ์ อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ อาชญากรรมสงคราม และอาชญากรรมอันเป็นการรุกราน ดังเช่นประเทศในภูมิภาคยุโรป โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดนโยบายที่เป็นการเปิดโอกาสหรือยุยงส่งเสริมการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นอีกในอนาคต โดยกำหนดให้การก่ออาชญากรรมร้ายแรงลักษณะต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดอาญาร้ายแรงตามกฎหมายอาญาภายในประเทศ ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายเฉพาะ แล้วแต่กรณี และตกอยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาในประเทศไทย อันเป็นการแก้ไขปัญหาในระยะยาว เนื่องจากในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีฐานความผิดอาญาร้ายแรงเหล่านี้ ตามกฎหมายไทยจึงลงโทษได้เพียงความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา มาตรา ๒๘๘ หรือมาตรา ๒๘๙ (๔) แห่งประมวลกฎหมายอาญาเท่านั้น หากแต่อาชญากรรมร้ายแรงเหล่านั้นเป็นอาชญากรรมร้ายแรงระหว่างประเทศซึ่งกระทบต่อประชาคมโลก และมีลักษณะของการกระทำความผิดที่แตกต่างไปจากความผิดอาญาสามัญทั่วไปดังกล่าวโดยสิ้นเชิง และหากมีการก่ออาชญากรรมร้ายแรงดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศไทย ศาลไทยย่อมมีเขตอำนาจเหนือคดีนั้นและสามารถดำเนินคดีนั้นได้อย่างเต็มที่ และมีวิธีพิจารณาที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของธรรมนูญกรุงโรมฯ โดยที่ประเทศไทยไม่จำเป็นต้องเสนอหรือฟ้องคดีไปยังศาลอาญาระหว่างประเทศแต่อย่างใด อีกทั้งเป็นการแสดงความรับผิดชอบของประเทศไทยต่อประชาคมโลกในการให้ความร่วมมือกับนานาอารยประเทศในการป้องกันและปราบปรามการก่ออาชญากรรมร้ายแรงเช่นนั้น ซึ่งได้รับการยอมรับจากกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศว่าเป็น **“อาชญากรรมระหว่างประเทศ”** และผู้กระทำความผิดสมควรได้รับการลงโทษ เพราะความผิดเหล่านี้มีฐานะเป็น **“กฎหมายบังคับเด็ดขาด” (jus cogens crimes)** ที่มี

ผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยระหว่างประเทศอันเป็นหน้าที่ของรัฐทุกรัฐ (obligation erga omnes) มิฉะนั้นประเทศไทยอาจกลายเป็นที่พิทักษ์ของอาชญากรรมร้ายแรงระหว่างประเทศ (safe haven) ได้

ดังนั้น เพื่อวัตถุประสงค์ให้การก่ออาชญากรรมร้ายแรงลักษณะต่างๆ รวมถึงอาชญากรรมต่อมนุษยชาติเป็นความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย จึงมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกฎหมาย ดังต่อไปนี้

(๑.๑) เสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเสนอเป็น ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา ฉบับที่ .. พ.ศ. แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติภาค ๒ ความผิด โดยเพิ่มเติม “ลักษณะ ๒/๑ ความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรงต่อความผาสุกและสันติภาพของประชาชน” กำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงลักษณะต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทย และกำหนดองค์ประกอบความผิดในแต่ละฐานให้ชัดเจน พร้อมกับกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงที่สุดในระดับเดียวกับการฆ่าผู้อื่นโดยไตร่ตรองไว้ก่อน หรือโดยกระทำทารุณ โหดร้าย ฯลฯ เป็นต้น หรือ

(๑.๒) เสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมร้ายแรงเป็นกฎหมายเฉพาะในระดับพระราชบัญญัติ โดยเสนอเป็น “ร่างพระราชบัญญัติการก่ออาชญากรรมร้ายแรงอันเป็นภัยคุกคามต่อความผาสุกและสันติภาพของประชาชน พ.ศ.” และกำหนดให้อาชญากรรมร้ายแรงลักษณะต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดอาญาและกำหนดบทลงโทษอย่างรุนแรงที่สุด

อย่างไรก็ตาม เห็นว่า ศาลและองค์กรกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชญากรรมร้ายแรงลักษณะต่างๆ ดังกล่าวเป็นอย่างดีด้วย เพื่อให้การใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างจริงจังและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการก่ออาชญากรรมร้ายแรงต่างๆ เหล่านี้ในศาลไทยและองค์กรกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยก็จะต้องมีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานไม่ต่ำกว่าระเบียบว่าด้วยวิธีพิจารณาและพยานหลักฐานของศาลอาญาระหว่างประเทศตามที่กำหนดไว้ในธรรมนูญกรุงโรมฯ อีกด้วย

(๒) การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติ เพื่อปรับปรุงระบบการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวนในคดีเกี่ยวกับการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนและการสั่งฟ้องคดีใช้อำนาจหน้าที่ของตนไปในทางที่มีขอบ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการรับรองสิทธิของผู้ร้องทุกข์ในการดำเนินคดีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง และในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการสืบสวนสอบสวนของพนักงานสอบสวน เพื่อให้ผู้เสียหายหรือครอบครัวของผู้เสียหายได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมากยิ่งขึ้นทั้งในแง่ของการใช้สิทธิส่วนบุคคลในการดำเนินการฟ้องร้องคดีเกี่ยวกับการกระทำละเมิดสิทธิมนุษยชนด้วยตนเอง ภายหลังจากที่พนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนสั่งงดการสอบสวนคดี (ที่มีพนักงานอัยการร่วมสอบสวนด้วยมาตั้งแต่ต้น) ดังนี้

(๒.๑) แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้มีการรับรองสิทธิของผู้ร้องทุกข์ หรือผู้เสียหาย ที่จะขอรับสำเนาสำนวนการสอบสวนพร้อมคำสั่งไม่ฟ้องคดี ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีแล้ว เพื่อนำคดีไปยื่นฟ้องต่อศาลเอง ตามบทบัญญัติมาตรา ๑๔๖ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

(๒.๒) แก้ไขปรับปรุงกระบวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน โดยให้พนักงานอัยการเข้ามาร่วมสอบสวนในคดีร้ายแรงเกี่ยวกับการกระทำความผิดอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพื่อให้การสอบสวนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ศาลวินิจฉัยในชั้นสุดท้ายว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาหรือไม่

(๓) การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ในการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายหรือทายาทของผู้เสียหายในคดีความผิดอาญาที่เกิดจากนโยบายของรัฐดังเช่นกรณีนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดของรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ในอันที่จะได้รับการเยียวยาความเสียหายขั้นพื้นฐานอย่างเป็นธรรมยิ่งขึ้น สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยค่าตอบแทน ค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา เพื่อให้ผู้เสียหายในคดีอาญาที่เกิดจากนโยบายของรัฐ ได้รับการเยียวยาความเสียหายได้ตามเงื่อนไขที่เป็นธรรมและเหมาะสมยิ่งขึ้น โดย

(๓.๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๒๐ (๓) แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ให้จำเลยในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์มีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา ในกรณีที่พยานหลักฐานโจทก์ไม่เพียงพอพิสูจน์ความผิดด้วย นอกเหนือจากกรณีปรากฏข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด

(๓.๒) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ ที่จำกัดสิทธิของผู้เสียหายหรือทายาทของผู้เสียหายที่จะขอรับค่าทดแทนความเสียหายในการยื่นคำขอรับเงินดังกล่าวภายในหนึ่งปี นับแต่วันที่รู้ถึงการกระทำความผิด วันที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ถอนฟ้อง วันที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด แล้วแต่กรณี โดยกำหนดมิให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับกับคดีอาญาที่เกิดจากนโยบายของรัฐ ซึ่งผู้เสียหายหรือทายาทของผู้เสียหายมีสิทธิที่จะขอรับค่าทดแทนตามกฎหมายนี้ได้ตลอดเวลาและไม่มีข้อจำกัดเรื่องเงื่อนเวลาในการใช้สิทธิขอรับเงินดังกล่าว ผู้เสียหายหรือครอบครัวของผู้เสียหายย่อมจะได้รับการเยียวยาขั้นพื้นฐานจากรัฐเพื่อความเสียหายอันเนื่องมาจากนโยบายของรัฐ โดยไม่มีเงื่อนเวลามาจำกัดสิทธิขอรับเงินเยียวยาความเสียหายขั้นพื้นฐานดังกล่าวแต่อย่างใด

(๔) การแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลย สมควรแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๒ โดยกำหนดให้การดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ และการสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของกองทุนต้องขึ้นสู่การพิจารณาของศาลทุกกรณี เช่น กรณีไม่พบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย หรือผู้ต้องหาหรือจำเลยถึงแก่ความตาย เป็นต้น

๖.๒.๒ การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้มีความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชน

คณะรัฐมนตรีควรกำชับให้หน่วยงานของรัฐที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ดูแลป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพื่อให้มีความเข้าใจและมีจิตสำนึกที่เคารพต่อสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญและพันธกรณีระหว่างประเทศ การปฏิบัติต่อประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม

๖.๓ คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และรัฐสภาควรดำเนินการเพื่อพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานฉบับนี้ และข้อมูลจากกรณีร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับปัญหาการกระทำที่เข้าข่ายการทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหาย ซึ่งกระทำโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ประกอบกับอนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ได้มีผลใช้บังคับกับประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและป้องกันมิให้องค์กรของรัฐกำหนดนโยบายที่เป็นการเปิดโอกาสให้มีการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนขึ้นอีกในอนาคต จึงควรดำเนินการเพื่อพัฒนามาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในเรื่องดังกล่าว เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากการกระทำทรมานและการบังคับบุคคลให้สูญหายอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วยเครื่องมือ/กลไกมาตรฐานที่มีมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลในทางบวกต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย โดย

๖.๓.๑ พิจารณาดำเนินการให้สัตยาบันธรรมนูญกรุงโรมว่าด้วยศาลอาญาระหว่างประเทศ

๖.๓.๒ เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับโดยเร็ว เพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะของผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับให้สูญหาย อันเนื่องจากการกระทำ ยุ้ง หรือรู้เห็นเป็นใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๖.๓.๓ เร่งรัดการออกกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทรมานและการบังคับให้บุคคลสูญหายต่อต้านการทรมาน ซึ่งควรเป็นกฎหมายฉบับเดียวกัน เพื่อนุวัติกฎหมาย

ภายในของไทยตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมาน และการประติบัติ หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม และย่ำยีศักดิ์ศรี อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ทั้งนี้ ในการจัดทำกฎหมายในเรื่องดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๗ รับทราบรายงานผลการพิจารณาเพื่อเสนอแนะนโยบาย หรือข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ ๒๙๓/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๘ เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ พ.ศ. และ ให้กระทรวงยุติธรรมรับไปดำเนินการร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ พ.ศ. ต่อไป จึงสมควรติดตามเร่งรัดการจัดทำและพิจารณากฎหมายดังกล่าวให้มีผลใช้บังคับโดยเร็ว

๖.๓.๔ ทบทวนกฎหมาย กฎหมายลำดับรอง คำสั่ง และวิธีการ/แนวปฏิบัติ ในความรับผิดชอบที่อาจขัดหรือแย้งกับการคุ้มครองบุคคลจากการถูกกระทำทรมานโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการคุ้มครองมิให้บุคคลถูกบังคับให้สูญหาย ตามอนุสัญญาระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวข้างต้น

๖.๔ คณะรัฐมนตรีโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อมั่น ต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

จากการที่ประเทศไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ และลดทอนความน่าเชื่อถืออันเป็นผลจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติดที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงในวงกว้าง จึงสมควรดำเนินการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ โดยเสนอข้อมูลการดำเนินการของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ในเวทีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่

๖.๔.๑ เสนอข้อมูลการดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ในการจัดทำรายงานของประเทศไทยตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

โดยที่กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีนั้น ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในชีวิตร่างกายของตน และบุคคลมีอาจถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายโดยมิชอบหรือตามอำเภอใจจากการกระทำของเจ้าหน้าที่หรือเจ้าพนักงานของรัฐ โดยไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ทั้งนี้ โดยปราศจากการแบ่งแยกใดๆ ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นอื่นใด ชาติพันธุ์ หรือสถานะอื่นใด แม้ในกรณีที่บุคคลที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาก็ตาม กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ยังกำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาซึ่งอาจถูกลิดรอนสิทธิเสรีภาพจะต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็น

มนุษย์ และจะต้องได้รับการปฏิบัติโดยชอบด้วยกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในทุกชั้น การกำหนดและการดำเนินนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ซึ่งก่อให้เกิดการสูญเสียชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชากรพลเรือนจำนวนมาก จึงเป็นกรณีที่รัฐบาลไทยในขณะนั้นมิได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้เป็นไปตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ จึงสมควรเสนอเรื่องดังกล่าวไปสู่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน (Human Rights Committee) ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ เพื่อให้เรื่องดังกล่าวได้เปิดเผยต่อและเป็นที่ยอมรับของประชาคมโลกและในเวทีระหว่างประเทศเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่ประชากรพลเรือนในวงกว้างของประเทศไทยอันเนื่องจากการดำเนินนโยบายดังกล่าว ซึ่งแสดงให้เห็นว่ารัฐบาล [REDACTED] ใจฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีอยู่ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ เพื่อให้ผู้เสียหายและครอบครัวหรือญาติของผู้เสียหายซึ่งถูกละเมิดสิทธิและเสรีภาพโดยมิชอบจากการกำหนดและการดำเนินนโยบายดังกล่าวได้รับการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงและมีประสิทธิภาพ ตามกติการะหว่างประเทศที่รัฐจะต้องปฏิบัติและให้ประกันแก่ประชากรพลเรือนที่สิทธิเสรีภาพของตนซึ่งรับรองไว้ในกติการะหว่างประเทศนี้ถูกละเมิดว่าจะต้องได้รับการเยียวยาอย่างเป็นผลจริงจิ่ง อันจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

ดังนั้น รัฐบาลโดยกระทรวงการต่างประเทศจึงควรเสนอข้อมูลการดำเนินการของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดไว้ในรายงานของประเทศไทยเพื่อเสนอคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองฯ ต่อไป

๖.๔.๒ เสนอข้อมูลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติดในรายงานของประเทศไทยตามกระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council - HRC)

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้รับข้อเสนอแนะภายใต้กระบวนการ Universal Periodic Review (UPR) ของคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ สมัยที่ ๑๙ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๕๕ มาดำเนินการในเรื่องการสอบสวนกรณีการละเมิดสิทธิมนุษยชนและนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ดังนั้น รัฐบาลโดยกระทรวงการต่างประเทศควรเสนอข้อมูลการดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงอันเนื่องมาจากการกำหนดและการดำเนินการตามนโยบายในการทำสงครามขั้นแตกหักกับยาเสพติด ในการประชุมเพื่อทบทวนรายงานสถานการณ์ของประเทศไทยภายใต้กระบวนการ UPR ในรอบต่อไป เพื่อให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะในเรื่องดังกล่าว ซึ่งจะแสดงถึงความมุ่งมั่นของประเทศไทยในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

๗. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ [REDACTED] อดีตนายกรัฐมนตรี ได้ประกาศนโยบายทำสงครามต่อสู้เพื่อเอาชนะยาเสพติด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ นั้น ถือได้ว่าเป็นการกำหนดนโยบายของผู้บริหารประเทศ ซึ่งเป็นการมุ่งใจให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติหน้าที่เข้าใจว่ามีอำนาจที่จะจัดการทุกรูปแบบแม้แต่การใช้ความรุนแรง เพื่อให้ปัญหาเสพติดหมดสิ้นไป และหากผู้ปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายได้ ย่อมต้องได้รับผลกระทบต่อดำเนินหน้าที่ราชการ อันนำมาซึ่งเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐได้นำนโยบายดังกล่าวไปปฏิบัติต่อประชาชนเกินสมควรแก่เหตุ จนเกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งความสูญเสียดังกล่าวถือเป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐธรรมนูญให้การรับรองและคุ้มครองไว้ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงและเกิดขึ้นเป็นวงกว้างอย่างเป็นระบบเข้าข่ายเป็นการกระทำ “อาชญากรรมต่อมนุษยชาติ” อีกทั้งการใช้ความรุนแรงในลักษณะดังกล่าวโดยไม่มีการนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม มิได้มีการเปิดเผยความจริง ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบ และปราศจากการแก้ไขเยียวยาความเสียหายจากภาครัฐอย่างจริงจังจึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของความแตกแยกของคนในชาติ สมควรที่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในกรณีต่างๆ ดังที่ได้เสนอในรายงานฉบับนี้

ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเห็นชอบด้วยกับความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีคำร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายดังกล่าว และเพื่อป้องกันมิให้เกิดนโยบายที่อาจเป็นการเปิดโอกาสให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือเป็นสาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนในลักษณะเดียวกันนี้ขึ้นอีกในอนาคต รวมทั้งการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยของคนในชาติ และจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ด้านสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยในเวทีระหว่างประเทศ

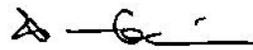
๘. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๘/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ จึงมีมติเห็นชอบด้วยกับความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายของคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดทำรายงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย กรณีคำร้องของผู้ได้รับผลกระทบจากนโยบายปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และให้มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมายต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการ

สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ (๓) และมอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติติดตามผลการดำเนินการต่อไป

ดร. อมรา พงศาพิชญ์

(ศาสตราจารย์อมรา พงศาพิชญ์)
ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

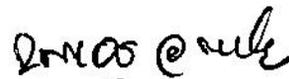

(นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายแท้จริง ศิริพานิช)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายปรีญา ศิริสารการ)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นายไพบุลย์ วราหะไพฑูรย์)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(นางวิสา เบ็ญจะมโน)
กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ